Pinocchio

C. COLLODI

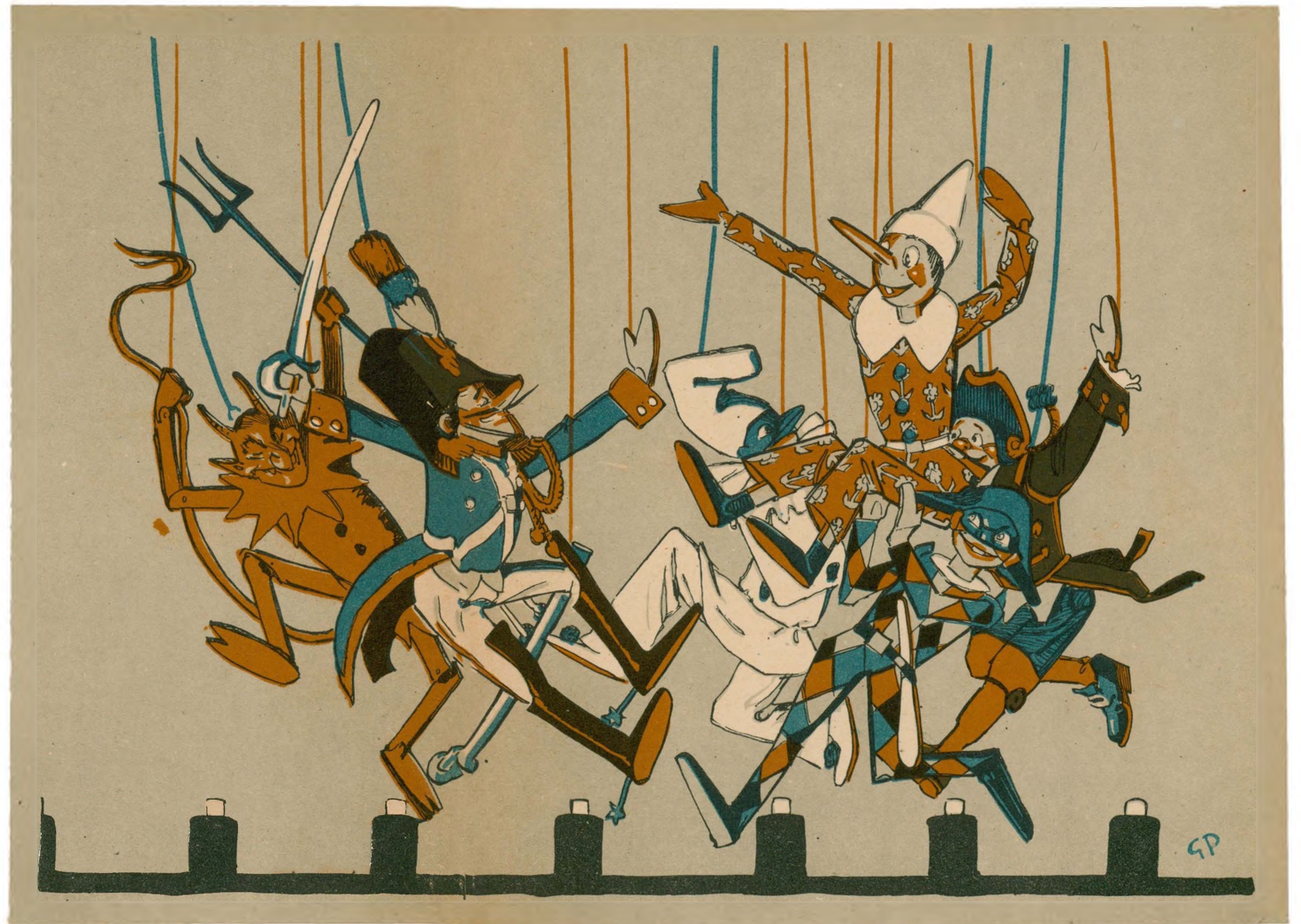
LE AVVENTURE DI PINOCCHIO

PREVEO

VJEKOSLAV KALEB

ILUSTRIRAO

BEPPE PORCHEDDU

C. COLLODI

PINOCCHIO

ČUDNOVATI DOŽIVLJAJI JEDNOG LUTKA

MLADOST
ZAGREB 1952

I

KAKO SE DOGODILO DA JE MAJSTOR CILIEGIA, DRVODJELAC, NAŠAO KOMAD DRVA KOJI JE PLAKAO I SMIJAO SE KAO DIJETE

BIO nekoć . . .

— . . . neki kralj! — reći će odmah moji mali čitaoci.

Ne, djeco, pogriješili ste. Bio nekoć komad drva.

Nije to bilo kakvo fino drvo, nego prost komad iz hvata, drvo, kakvo se zimi stavlja u peći i na ognjišta, kakvim se loži vatra i griju sobe.

Ne znam, kako se to dogodilo, ali ti je istina, da jednog lijepog dana taj komad drva dospije u radionicu starog drvodjelca, kojemu je bilo ime majstor Antonio, samo što su ga svi zvali meštar Ciliegia, zbog vrška njegova nosa, koji je bio uvijek sjajan i tamnoljubičast kao zrela trešnja.*

Čim je majstor Ciliegia spazio taj komad drva, sav se razveselio. Protrljavši ruke od zadovoljstva promrmlja pod glas:

— Ovo je drvo prispjelo u pravi čas: poslužit će mi, da napravim nogu za stol.

Rečeno — učinjeno; uzme odmah oštru bradvu da odljušti koru sa cjepanice i da je isteše, ali kad se spremio da dade prvi udarac, zastane mu ruka u zraku, jer je začuo tanki, tanki glasić, koji moleći reče:

— Nemoj me udariti jako!

Zamislite kako se iznenadio ovaj dobri starac, majstor Ciliegia!

Zaokruži smetenim pogledom okolo po sobi, da vidi odakle je mogao izići taj glasić, ali ne opazi nikoga! Pogleda pod klupu, nema nikoga; pogleda u ormar, koji je stajao uvijek zatvoren, nema nikoga; pogleda u koš za strugotine i piljevinu, nema nikoga; otvori vrata radionice, da poviri na ulicu, nema nikoga! Dakle? . . .

— Razumijem! — reče tada smijući se i češući se po vlasulji. — Očito je, da sam taj glasić umislio. Nastavimo posao.

I prihvativši opet bradvu svečano udari po komadu drva.

— Jao! Udario si me! — krikne bolno onaj glasić.

Sada se majstor Ciliegia skameni, oči izbeči od straha, usta rastvori i jezik objesi klimavo do brade, kao glava na vodoskoku.

Čim mu se razvezao jezik, počne govoriti dršćući i mucajući od straha:

— Ma odakle je izišao glasić, koji je rekao jao? . . . A ipak ovdje nema žive duše. Da nije slučajno onaj komad drva naučio plakati i cviljeti kao kakvo dijete? Ne mogu to vjerovati. Ovo drvo, evo ga ovdje; to je komad drva za oganj, kao i svako drugo drvo, koje se baca na oganj, da uzavre lonac graha . . . Ili, moguće? . . . Da se nije tko sakrio unutra? Ako se tu tko sakrio, toliko gore po njega. Sad ću ga ja udesiti!

I tako govoreći zgrabi objema rukama onaj jadni komad drva i počne bez milosrđa njim treskati o zidove sobe.

Zatim stane osluškivati, da čuje, hoće li se tu javiti kakav glasić, koji se tuži. Počeka dva časka, i ništa; pet časaka, i ništa; deset časaka, i ništa.

— Razumijem! — reče onda smijući se na silu i čupkajući vlasulju. — Vidi se, da sam onaj glasić, koji je rekao jao, umislio! Vratimo se na posao.

A kako mu je u kosti ušao velik strah, pokuša pjevuckati, da se malo ohrabri.

Tada, stavivši na stranu bradvu, uzme u ruke blanju, da glatko izblanja komad drva; ali dok je blanjao gore dolje, začuje onaj poznati glasić, koji mu reče smijući se:

— Ostavi! Praviš mi ježurce po tijelu!

Ovaj put jadan majstor Ciliegia padne kao munjom pogođen. Kad je otvorio oči, nađe sebe, gdje sjedi na tlu.

Lice mu je izgledalo preobličeno; čak i vršak njegova nosa, paunaste boje, kakav je bio gotovo uvijek, postao je modar od velika straha.

* »Ciliegia« znači tal. trešnja.

II

MAJSTOR CILIEGIA DARUJE KOMAD DRVA SVOM PRIJATELJU GEPPETTU, KOJI GA UZIMA, DA OD NJEGA IZDJELA ČUDESNOG LUTKA, KOJI BI ZNAO PLESATI, MAČEVATI SE I PREKOBACIVATI SE

U taj čas netko pokuca na vrata. — Uđite samo — reče drvodjelac nemajući snage da se uspravi na noge.

Tada uđe u radionicu starčić, sav živahan, a kojemu je bilo ime Geppetto; ali dječaci iz susjedstva, kad su željeli da ga razjare, zvali su ga nadimkom Polendina zbog njegove žute vlasulje, koja je mnogo sličila kukuruznim žgancima ili polenti.

Geppetto je bio jako napržljiv. Čuvaj se zazvati ga Polendina! Postajao je odmah životinja, koju nije moguće suzdržati

— Dobro jutro, majstore Antonio — reče Geppetto. — Što radite na tlu?

— Poučavam mrave abecedu.

— Nazdravlje vam bilo!

— Što vas je donijelo k meni, kume Geppetto?

— Noge. Znate, majstore Antonio, došao sam k vama da vas zamolim za jednu uslugu.

— Evo me, spremna da vas poslužim — odgovori drvodjelac podigavši se na koljena.

— Jutros mi je kapnula u glavu jedna misao.

— Da čujemo.

— Smislio sam, da napravim lijepog lutka od drva; ali čudesnog lutka, koji bi znao plesati, mačevati se i prekobacivati se. S tim lutkom želim obilaziti svijetom, da zaslužim koru kruha i čašu vina. Što vam se čini?

— Bravo, Polendina! — klikne onaj poznati glasić, za kojega se nije razabiralo odakle dolazi.

Kad je začuo, da ga zovu Polendina, kum Geppetto pocrveni od ljutine kao paprika i okrenuvši se divlje prema drvodjelcu reče:

— Zašto me vrijeđate?

— Tko vas vrijeđa?

— Rekli ste mi Polendina!

— Nisam ja.

— Da nisam možda sam ja! Kažem, da ste vi.

— Ne!

— Da!

— Ne!

— Da!

I zagrijavajući se sve više prijeđu s riječi na djelo, pa pograbivši jedan drugoga grebli su se, grizli i gužvali.

Svršila se bitka — majstor Antonio nađe u svojim rukama žutu vlasulju Geppettovu, a Geppetto opazi, da u svojim zubima drži sijedu vlasulju drvodjelčevu.

— Vrati mi moju vlasulju — reče majstor Antonio.

— A ti vrati moju, i sklopimo mir.

Dva starčića, kad su preuzeli svaki svoju vlasulju, stisnu jedan drugome ruku i zakunu se da će ostati dobri prijatelji za sav život.

— Dakle, kume Geppetto, — reče drvodjelac u znak sklopljenog mira — koju uslugu želite od mene?

— Želio bih malo drva, da napravim moga lutka; hoćete li mi ga dati?

Majstor Antonio, sasvim zadovoljan, pođe odmah da uzme sa stola onaj komad drva koji mu je prouzročio toliko straha. Ali kad se vratio da ga preda prijatelju, komad drva se trgne i, izmaknuvši se žestoko iz ruku, lupi snažno jadnoga Geppetta po suhim njegovim goljenicama.

— Ah! To vi tako ljubezno, majstore Antonio, poklanjate svoju robu? Gotovo ste me osakatili.

— Kunem se, da nisam ja!

— Dakle, bit ću ja!

— Krivnja je sva na ovom drvu...

— Znam, da je na drvu; ali vi ste mi ga hitnuli u noge!

— Nisam ga hitnuo ja!

— Lažac!

— Geppetto, ne vrijeđajte me, inače ću vas nazvati Polendina!

— Magarče!

— Polendina!

— Tovare!

— Polendina!

— Gadni majmune!

— Polendina!

Kad je čuo treći put riječ Polendina, Geppettu se smrkne pred očima i on se baci na drvodjelca: i tada jedan drugoga obilno nadare bubocima.

Nakon svršena boja majstor Antonio nađe dvije ogrebotine više na svom nosu, a Geppetto dva dugmeta manje na svom prsluku. Izravnavši tako svoje račune stisnu jedan drugome ruku i zakunu se, da će ostati dobri prijatelji za sav život.

Međutim Geppetto uzme sa sobom svoj čestiti komad drva i zahvalivši majstoru Antoniu, vrati se šepajući svojoj kući.

III

KAD SE VRATIO KUĆI, GEPPETTO ODMAH POČNE DJELATI LUTKA I NADJENE MU IME PINOCCHIO. PRVE LUTKOVE VRAGOLIJE.

GEPPETTOVA kuća bila je prizemna sobica osvijetljena iz podstublja. Pokućstvo nije moglo biti jednostavnije: jedna loša sjedalica, jedan malo vrijedan krevet i jedan sasvim klimav stolić. Na stražnjem zidu vidjelo se ognjište, na kome je gorjela vatra; ali oganj je bio naslikan, i na ognju je bio naslikan lonac, u kojemu je živahno vrelo i iz kojega je izlazio oblak pare, koji je izgledao točno kao prava para.

Čim je došao u kuću, Geppetto uzme oruđe i počne izrezivati i djelati svoga lutka.

— Koje ću mu ime nadjeti? — reče sam sebi. — Hoću da ga zovem Pinocchio. To će mu ime donijeti sreću. Poznavao sam jednu cijelu obitelj Pinocchija: Pinocchio otac, Pinocchija mati i Pinocchiji djeca, i svi su prolazili dobro. Najbogatiji od njih prosio je milostinju.

Kad je našao ime svom lutku, počne ga na čisto izrađivati, i napravi mu odmah kosu, zatim čelo, zatim oči.

Zamislite kako se začudio, kad je opazio, da se oči miču i da ga gledaju pažljivo, pažljivo.

Kad je Geppetto vidio, da ga gledaju ona dva drvena oka, gotovo mu je pozlilo, i reče mrzovoljnim glasom:

— Drvene očice, zašto me gledate?

Nitko ne odgovori.

Onda, poslije očiju napravi nos; ali tek što je nos bio gotov, počne rasti: i rasti, rasti, rasti, tako da je za nekoliko časaka postao nosina kojoj nije bilo kraja.

Jadan se Geppetto umorio režući ga; ali što ga je više rezao i skraćivao, bezobrazni je nos postajao sve dulji.

Poslije nosa napravi mu usta.

Usta još nije niti dovršio, a ona se odmah počnu smijati i kreveljiti mu se.

— Prestani se smijati! — reče Geppetto zlovoljno; ali kao da je to rekao zidu.

— Prestani se smijati, opet ti kažem! — vikne prijetećim glasom.

Tada se usta prestanu smijati, ali isplaze cijeli jezik.

Geppetto, da ne pokvari svoj posao, pričini se da nije ništa opazio, i nastavi da radi.

Poslije usta napravi mu bradu, zatim vrat, ramena, trbuh, ruke i šake.

Tek što je dovršio ruke, Geppetto osjeti, da mu je netko odnio vlasulju s glave. Pogleda gore, i što opazi? Opazi svoju žutu vlasulju u rukama lutka.

— Pinocchio, vrati mi odmah moju vlasulju!

A Pinocchio, mjesto da mu vrati vlasulju, stavi je sam sebi na glavu i zamalo da se pod njom ne uguši.

Na tako drsko i podrugljivo vladanje Geppetto postane sumoran i tužan kakav nije bio nikada u životu. Okrenuvši se prema Pinocchiju reče:

— Propalico od djeteta! Nisi još ni dovršen i već počinješ uskraćivati svom ocu poštovanje! Zlo, mladiću moj, zlo!

I otare suzu.

Trebalo je još izraditi noge sa stopalima.

Kad je Geppetto dovršio noge, osjeti udarac nogom u vrh nosa.

— I zaslužio sam! — reče onda sam sebi. — Morao sam misliti prije! Sad je kasno!

Zatim uzme lutka pod pazuho, postavi ga na zemlju, na pod sobe, da ga nauči hodati.

Pinocchiju su noge bile ukočene pa se nije znao ni maknuti. Geppetto ga je vodio za ruku, da ga nauči polagati korak za korakom.

Kad su mu se noge razmahale, Pinocchio počne sam hodati, pa trčati po sobi; onda, na koncu, domogavši se kućnih vrata, skoči na ulicu i dade se u bijeg.

A jadan Geppetto u trk za njim ne stižući ga nimalo, jer je onaj deran Pinocchio jurio u skokovima kao zec i udarajući svojim drvenim nogama po pločniku pravio buku kao dvadeset pari seljačkih cokula.

— Drž' ga! Drž' ga! — vapio je Geppetto; ali ljudi, koji su bili na ulici, vidjevši toga drvenog lutka, gdje trči kao kakav berberski konj, stajali su zapanjeni gledajući ga i smijali se, smijali i smijali, da ne možete ni zamisliti kako.

Napokon se na dobru sreću pojavi neki oružnik; kad je on čuo svu tu buku, pomislio je, da se radi o nekom ždrijepcu, koji je pobjegao svom gospodaru, i hrabro se postavi raširenih nogu na sredinu ulice čvrsto odlučivši da ga zaustavi i spriječi slučaj gore nezgode.

Ali Pinocchio, kad spazi izdaleka oružnika koji je zagradio cijelu ulicu, smisli da mu iznenada prođe između nogu, ali mu to ne pođe za rukom.

Oružnik, a da se nije ni maknuo s mjesta, lijepo uhvati Pinocchija za nos (bila je to neizmjerna nosina, koja kao da je upravo bila učinjena, da za nju hvataju oružnici) i preda ga na vlastite ruke Geppettu, koji mu je u ime opomene htio odmah dobro nategnuti uši. Ali — zamislite kako se zapanjio, kad mu lov za ušima nije uspio; a znate, zašto? Jer, kako je lutka u zanosu tesao, zaboravio mu je napraviti uši.

Onda ga zgrabi za šiju i dok ga je vodio natrag, tresao je prijeteći glavom i govorio mu:

— Hajdmo kući. Kad budemo u kući, ne sumnjaj, da ne ćemo urediti račune.

Pinocchio čuvši kako mu je zapjevao, baci se na zemlju i ne htjede krenuti dalje. Međutim se radoznali ljudi i tumarala počnu zaustavljati i okupljati u gomilu.

Jedan reče jednu, drugi drugu.

— Jadan lutkić! — govorili su neki. — Ima pravo, što ne će da se vrati kući! Tko zna, kako bi ga izmlatila ova ljudeskara Geppetto.

A drugi su nadodavali zlobno:

— Ovaj se Geppetto pravi dobričina, a u stvari je pravi divljak prema dječacima! Ako mu se ostavi u rukama ovaj jadan lutak, može ga još i raskomadati.

I tako reknu toliko i učine toliko, da je oružnik pustio na slobodu Pinocchija, a odveo u zatvor onog jadnog čovjeka Geppetta, koji je, ne nalazeći u pravi čas riječi u svoju obranu, gorko plakao i približavajući se tamnici grcajući mucao:

— Nesretni sin! I kad se samo sjetim koliko sam se namučio da ga napravim čestitim lutkom. Ali tako mi i treba! Morao sam prije misliti!

Ono što se dogodilo poslije, priča je, kakvu ne možete ni zamisliti, a ispripovjedit ću vam je u slijedećim poglavljima.

IV

PINOCCHIJEVA ZGODA SA ZRIKAVCEM, KOJI GOVORI, A IZ KOJE SE VIDI KAKO ZLOČESTE DJEČAKE SRDI AKO IH POUČAVA ONAJ TKO ZNA VIŠE OD NJIH

KAZAT ću vam dakle, djeco: dok je jadan Geppetto bez svoje krivnje odveden u zatvor, onaj deran Pinocchio, kad se oslobodio iz pandža oružnikovih, dade petama vjetra dolje preko polja, da bi se što prije vratio kući. U velikoj je žurbi preskakivao visoke gomile, trnove živice i jarke pune vode, upravo onako, kako čini i kozlić, ili zečić dok ga gone lovci.

Kad je stigao kući, nađe vrata s ulice pritvorena. Gurne ih, uđe unutra, i čim je malo gurnuo zasun, sjedne na zemlju pa duboko i zadovoljno odahne.

Ali to zadovoljstvo ne potraje dugo, jer začuje u sobi nekoga kako govori:

— Zri — zri — zri!

— Tko me to zove? — reče Pinocchio sav u strahu.

— Ja sam!

Pinocchio se okrene i opazi velikog zrikavca, koji se sporo penjao gore — gore uza zid.

— Reci mi, Zriko: a tko si ti?

— Ja sam Zrikavac koji govori, a stanujem u ovoj sobi više od sto godina.

— Danas je međutim ova soba moja — reče lutak — i ako mi želiš učiniti zadovoljstvo, otiđi odmah odavle, a da se i ne okreneš.

— Ne ću otići odavle, — odgovori Zrikavac — dok ti ne kažem jednu veliku istinu.

— Reci mi je, pa šibaj.

— Jao onim dječacima, koji se bune protiv svojih roditelja i koji prkosno ostavljaju roditejsku kuću! Ne će nikad vidjeti dobra na ovom svijetu i prije ili poslije morat će se gorko kajati.

— Pjevaj samo, Zriko moj, kako ti se mili i sviđa: ali ja znam, da ću sutra u zoru otići odavle, jer ako ostanem ovdje, dogodit će mi se ono, što se događa i svima drugim dječacima, to jest: poslat će me u školu i milom ili silom morat ću učiti; a ja, među nama rečeno, za učenje nemam ni malo volje i radije se zabavljam: trčim za leptirima i penjem se na drveće i uzimam ptičiće iz gnijezda.

— Jadan glupane! A ne znaš, da ćeš, radeći tako, postati lijep magarac i da će ti se svatko rugati?

— Umukni, Zrikavčino zlozrika! — krikne Pinocchio.

Ali Zrikavac, koji je bio strpljiv i mudar, mjesto da se naljuti na ovakvu neuljudnost, nastavi istim mirnim glasom:

— Pa ako ti se ne mili ići u školu, zašto ne naučiš barem kakav zanat, toliko da bar pošteno možeš zaraditi koricu kruha?

— Hoćeš li da ti kažem? — nastavi Pinocchio, koji je počeo gubiti strpljivost. — Od svih zanata na svijetu samo je jedan koji mi je zbilja po volji.

— A taj zanat bi bio . . ..

— Jesti, piti, spavati, zabavljati se i skitati se od jutra do mraka.

— Treba da znaš, — reče mu Zrikavac koji govori mirno kao obično — da svi oni, koji se bave tim zanatom, svršavaju gotovo uvijek u bolnici ili u tamnici.

— Čuvaj se, Zrikavčino zlozrika! . . . Ako se naljutim, jao tebi!

— Jadan Pinocchio! Baš te žalim! . . .

— Zašto me žališ?

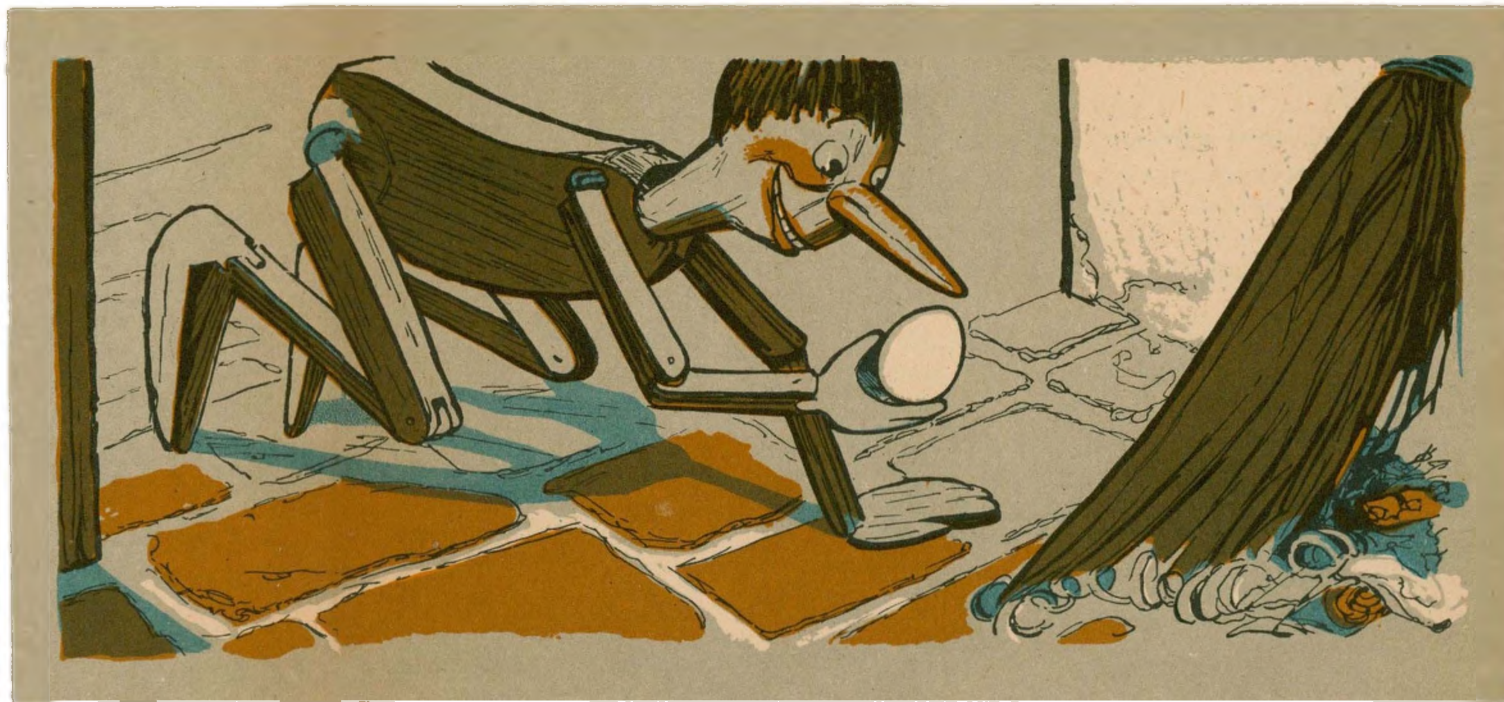
— Jer si lutak i, što je još gore, jer imaš glavu od drva.

Kad je Pinocchio čuo te riječi, skoči sav bijesan, uzme sa stola čekić i hitne ga u Zrikavca koji govori.

Možda nije mislio, da će ga pogoditi, ali ga nesretnim slučajem pogodi točno u glavu tako jako, da je jadan Zrikavac imao jedva toliko daha, da učini z r i — z r i — z r i, a onda ostane ondje smožden i prilijepljen za zid.

V

PINOCCHIO JE OGLADNIO PA TRAŽI JAJA DA NAPRAVI KAJGANU, ALI U NAJLJEPŠEM ČASU KAJGANA MU ODLETI KROZ PROZOR

MEĐUTIM se počela spuštati noć i Pinocchio, sjetivši se da nije ništa jeo, začuje u želucu cviljenje, koje je bilo jako slično dobrom teku.

A tèk u dječaka napreduje brzo; i zbilja, poslije malo časaka tèk postane glad, a glad se za tren oka obrati u vučji glad, glad, koji bi se mogao nožem rezati.

Jadan Pinocchio potrči odmah k ognjištu gdje je bio navješen lonac u kojemu je vrelo, pa se maši za poklopcem da ga digne i da zaviri što je u loncu, ali je lonac bio naslikan na zidu. Zamislite, kako se zapanjio. Njegov nos, koji je i onako bio dug, produlji se još najmanje za četiri prsta.

Onda počne trčati po sobi i stane prekapati po svim kutijama i svim zakucima, ne bi li gdje otkrio komadić kruha, pa bilo i malo suhog kruha, makar malo korice, ili kost, koju je pas ostavio, ili malo pljesnivih žganaca, ili riblje perce, ili košticu od trešnje, ukratko nešto, što se može žvakati: ali ne nađe ništa, veliko ništa, ama baš ništa.

Međutim glad je rastao i jednako rastao, i jadan Pinocchio nije imao drugog izlaza, nego da zijeva; i izvijao je tako duge zjevove, da su mu usta katkad dopirala do ušiju. A kad se nazijevao, počne pljuvati — i osjeti da mu nestaje želuca.

Tada je plačući i očajavajući govorio:

— Zrikavac koji govori imao je pravo. Učinio sam zlo, što sam se odupro ocu i pobjegao od kuće... Da je moj otac ovdje, ne bih sada umirao od zijevanja! Ah, gadna li je bolest glad!

Kad eto, pričini mu se, da vidi na vrhuncu hrpe smeća nešto okruglo i bijelo, što je bilo nalik na kokošje jaje. Da skoči na noge i jurne na njega trebalo je samo trenutak. I bilo je zbilja jaje.

Veselje lutkovo ne može se opisati; treba ga zamisliti. Misleći gotovo da sanja, prevrtao je jaje po rukama, dodirivao ga i ljubio, i ljubeći ga govorio:

— A sad, kako ću ga skuhati? Da napravim kajganu?... Ne, bolje je da ga skuham na tanjiru!... Ili, ne bi li ukusnije bilo, da ga popržim u zdjelici? Ili da ga možda obarim? Ne, najbrže je od svega ispeći ga na tanjiru ili na tavi. Baš me spopala želja da ga pojedem!

Rečeno — učinjeno. Stavi tavu na grijalicu punu žarke žerave, namjesto ulja ili masla stavi u tavu malo vode; i kad se voda počela pušiti, tak!... razbije Pinocchio lupinu jajeta i zamahne da iskrene sadržaj.

Ali mjesto bjelanca i žumanca iz njega iskoči pile, veselo i udvorno, koje, učinivši lijep naklon, reče:

— Velika hvala, gospodine Pinocchio, što ste mi prištedjeli trud da razbijam lupinu! Doviđenja, želim svako dobro, i mnogo pozdrava rodbini!

To rekavši raširi krioca, pa kroz otvoren prozor odleti i izgubi se u daljini.

Jadan lutak ostane na mjestu kao začaran, s izbuljenim očima i otvorenim ustima i s lupinom u rukama. Kad se oporavio od prvog iznenađenja, počne plakati, kričati, lupati nogama o zemlju od očaja i plačući govoriti:

— Ipak je Zrikavac koji govori imao pravo! Da nisam pobjegao od kuće i da je moj otac ovdje, sada ne bih umirao od gladi! Ah. gadna li je bolest glad!

I kako mu se tijelo sveđ bunilo više nego ikada, a nije znao kako da ga umiri, smisli da iziđe iz kuće i da skokne u susjedno seoce; nadao se, da će naći kakvo samilosno čeljade, koje će mu kao milostinju dati malo kruha.

VI

PINOCCHIO ZASPI S NOGAMA NA GRIJALICI, A UJUTRO SE PROBUDI BEZ NOGU

BAŠ je bila ružna zimska noć. Strašno je grmjelo i sijevalo, kao da se nebo zapalilo, a od hladne i žestoke vjetrušine, koja je bijesno zviždala i dizala grdne oblake prašine, pucketalo je i škripalo sve drveće u polju.

Pinocchio se jako plašio grmljavine i sijevanja, samo što je glad bio jači od straha; s toga razloga priđe k vratima, zaleti se trkom i u stotinjak skokova dođe do sela, već isplažena jezika i zadahtan kao lovački pas.

Ali nađe sve mračno i sve pusto. Prodavaonice su bile zatvorene, kućna vrata zatvorena, prozori zatvoreni, a na ulici niti psa. Bilo je kao selo mrtvih.

Onda Pinocchio, obuzet očajem i gladom, prione zvoncu jedne kuće i počne ustrajno zvoniti, govoreći sam sebi:

— Netko će se pojaviti.

I zbilja se pojavi neki starčić s noćnom kapicom na glavi, pa vikne ljutito:

— Što hoćete u ovo doba?

— Budite tako dobri i dajte mi malo kruha.

— Pričekaj, vratit ću se odmah — odgovori starčić, jer je mislio, da ima posla s kojim od onih vragoljastih dječaka, koji se noću zabavljaju time, da zvone po kućama i dosađuju poštenoj čeljadi, koja mirno spava.

Poslije pola časka ponovno se otvori prozor i glas onog starčića vikne Pinocchiju:

— Stani dolje i pruži kapu.

Pinocchio još nije imao kape, pa se samo približi i odmah osjeti, da mu se izlio na glavu silan pljusak vode, koji ga je zalio svega od glave do pete, kao da je kakav uveli cvijet.

Vrati se kući mokar kao pijevac, iznemogao od umora i glada; a kako nije imao snage da se održi na nogama, sjedne i nasloni promokle i zablaćene noge na grijalicu punu žarke žerave.

I tu zaspi; a u snu mu se noge, koje su bile od drveta, zapale i malo po malo pougljene i pretvore se u pepeo.

A Pinocchio je nastavio da spava i hrče, kao da te noge nisu njegove. Na koncu, kad je svanulo, probudi se, jer je netko kucao na vratima.

— Tko je? — upita zijevajući i trljajući oči.

— Ja sam — odgovori neki glas.

Taj je glas bio glas Geppettov.

VII

GEPPETTO SE VRATI KUĆI I LUTKU DADE DORUČAK, KOJI JE JADAN ČOVJEK DONIO ZA SE

JADNOM Pinocchiju oči su bile pune suza, i nije još opazio, da su mu noge sasvim izgorjele: čim je začuo očev glas, vrcne sa stočića, da potrči k vratima i da ih otvori; ali međutim, poslije dva ili tri posrtaja, tresne na pod koliko je dug i širok.

A kad je lupio o zemlju, digne veliku buku, kakvu bi učinila vreća kutljeva, kad bi pala s petoga kata.

— Otvori mi! — vikao je Geppetto s ulice.

— Tata moj, ne mogu — odgovarao je lutak plačući i valjajući se po zemlji.

— Zašto ne možeš?

— Jer su mi pojeli noge.

— Tko ti je pojeo noge?

— Mačak — reče Pinocchio, jer je baš opazio mačka kako se zabavlja gurkajući šapama pred sobom nekoliko strugotina.

— Otvori mi, kažem ti! — ponovi Geppetto. — Ako ne otvoriš, dat ću ti ja tvoga mačka, kad uđem u kuću.

— Ne mogu se uspraviti, vjerujte. Ah, jadan sam ti, jadan sam ti, morat ću cijeloga života hodati na goljenicama.

Geppetto, misleći da je sve to kukanje samo još jedna lutkova vragolija odluči da je dokrajči, pa se uzvere uza zid i kroz prozor uđe u kuću.

Ispočetka je htio i reći i učiniti, ali kad je vidio svoga Pinocchija izvaljena na zemlji i zbilja osakaćena, osjetio je da mu se smekšalo srce;

i ogrlivši ga, počne ga ljubiti, i milovati, i dragati na hiljadu načina pa kroz suze velike kao grah, koje su mu se kotrljale niz lice, jecajući reče:

— Pinocchiću moj, kako si to spalio noge?

— Ne znam, tata, ali vjerujte mi, da je bila paklena noć i pamtit ću je do groba. Grmjelo je, sijevalo, a ja sam bio gladan i onda mi je rekao Zrikavac koji govori: »Tako ti i treba; bio si zločest, pa to i zaslužuješ.« A ja sam mu rekao: »Čuvaj se, Zriko!...« a on mi je rekao: »Ti si lutak i imaš drvenu glavu«, a ja sam se mašio u njega drvenim čekićem i on je umro, ali kriv je sam, jer ja ga nisam htio ubiti, dokaz je, što sam stavio tavu na goruću žeravu na grijalicu, ali pile iskoči i reče: »Doviđenja... i mnogo pozdrava rodbini«, a glad je uvijek rastao, zato je onaj starac s noćnom kapicom, kad se pojavio na prozoru, rekao: »Stani dolje i pruži kapu«, a ja s onim pljuskom vode po glavi, jer moliti malo kruha nije sramota, je li? — vratio sam se odmah kući, a uvijek sam bio jako gladan, pa sam stavio noge na grijalicu, da mi se osuše, i vi ste se vratili, i našli ste mi ih izgorene, a gladan sam još i sada, i noge nemam više! Ih!... Ih!... Ih!... Ih!...

I jadan Pinocchio počne plakati i urlikati tako glasno, da su ga čuli i pet kilometara daleko.

Geppetto, koji je od svega toga zamršenog govora razumio samo jednu stvar, a to je, da lutak umire od velikoga glada, izvadi iz džepa tri kruške, pa mu ih pruži i reče:

— Ove su tri kruške bile određene meni za doručak, ali ja ti ih rado dajem. Pojedi ih i u zdravlje ti bilo!

— Ako želite, da ih pojedem, budite tako dobri, pa ih ogulite.

— Da ih ogulim! — izbaci Geppetto začuđen. — Ne bih nikad mislio, moj dječače, da si tako izbirljiv i gadljiv. Nije to dobro! Na ovom se svijetu još u djetinjstvu treba naviknuti na svaku hranu i znati jesti sve, jer nikad ne znaš, što te čeka. Svašta se događa!...

— Vi govorite dobro, — doda Pinocchio — ali ja ne ću nikada jesti voće koje nije oguljeno. Koru ne trpim.

I onaj dobričina Geppetto izvadi iz džepa nožić, naoruža se strpljivošću, pa oguli sve tri kruške, a sve kore stavi na ugao stola.

Kad je Pinocchio u dva zalogaja pojeo prvu krušku, zamahne, da će baciti srce, ali mu Geppetto zaustavi ruku i reče:

— Nemoj baciti: sve na ovom svijetu može dobro doći.

— Ali ja zbilja ne jedem srce od voća! — uzvikne lutak i skoči kao kakva guja.

— Tko zna! Svašta se događa!... — ponovi Geppetto ništa se ne ljuteći.

Činjenica je, da su tri srca, mjesto da su odletjela kroz prozor, došla na ugao stola u društvo kôrâ.

Kad je pojeo, ili, bolje rečeno, požderao tri kruške, Pinocchio zijevne dugo i široko i reče plačnim glasom:

— Još sam gladan!

— Ali, dječače moj, ja više ništa nemam da ti dam.

— Baš ništa? Ništa?

— Imao bih samo ovu koru i ova srca krušaka.

— Šta ćemo! — reče Pinocchio. — Kad nemam ništa drugo, pojest ću jednu koru.

I počne žvakati. Ispočetka se mrštio, ali onda jednu za drugom smaže u tren oka sve kore; a poslije kora smaže i srca, a kad je pojeo sve, pljesne zadovoljno rukama po trbuhu i klikne:

— Sad mi je dobro!

— Vidiš dakle — primijeti Geppetto — imao sam pravo, kad sam ti rekao, da se ne valja naviknuti na preveliku izbirljivost i biti previše sladokusan. Dragi moj, nikad ne znaš što te čeka na ovom svijetu. Događa se svašta!...

VIII

GEPPETTO POPRAVI PINOCCHIU NOGE I PRODA SVOJU KABANICU DA MU KUPI POČETNICU

ČIM je utažio glad, lutak počne odmah zanovijetati i cmizdriti, jer je htio nove noge.

Međutim da ga kazni za učinjenu nevaljalštinu, Geppetto ga pusti da plače i da se grize čitavo pola dana, a onda mu reče:

— A zašto da ti popravim noge? Možda zato, da vidim kako ćeš opet pobjeći od kuće?

— Obećavam, — reče lutak jecajući — da ću od danas ubuduće biti dobar...

— Svi dječaci — odgovori Geppetto — kad žele što dobiti, vele tako.

— Obećavam, da ću ići u školu, da ću učiti i zaslužiti pohvalu...

— Svi dječaci, kad žele dobiti što, ponavljaju istu pripovijetku.

— Ali ja nisam kao drugi dječaci! Ja sam bolji od svih i govorim uvijek istinu. Obećavam, tata, da ću izučiti jedan zanat i da ću vam biti utjeha i potpora u starosti.

Iako se namrštio kao kakav tiranin, Geppettu su bile oči pune suza, a srce se smekšalo od samilosti gledajući svoga jadnoga Pinocchia u tako žalosnu stanju. On ne reče ništa, nego uzme u ruke oruđe i dva komada suhog drva, pa se s velikom pažnjom dade na posao.

I za manje od jednoga sata noge su bile lijepo izdjelane, dvije nožice hitre, vitke i žive, kao da ih je izradio pravi umjetnik.

Tada Geppetto reče lutku:

— Zatvori oči i spavaj!

A Pinocchio zatvori oči pretvarajući se da spava. A dok se on pretvarao da spava, Geppetto s malo kelja, rastopljenog u lupini od jaja, prilijepi Pinocchiju dvije noge na njihovo mjesto i zalijepi ih tako dobro, da se spoju nije vidjelo ni traga.

Tek što je lutak opazio da ima noge, skoči sa stola, na koji je bio položen, i počne izvoditi tisuću skokova i prekoglavaca, kao da je pobenavio od velikog zadovoljstva.

— Da vam naplatim za ono, što ste za me učinili, — reče Pinocchio svom tati — odmah ću otići u školu.

— Tako valja, momče!

— Ali da bih mogao ići u školu, treba mi nešto odjeće.

Geppetto, koji je bio siromašan i nije imao u džepu ni pare, napravi mu tada odijelce od šarena papira, cipele od kore drveta i kapicu od sredine kruha.

Pinocchio odmah potrči, da se ogleda u vjedru vode, i bio je tako zadovoljan, da reče šepireći se:

— Baš sam nalik na gospodina!

— Zbilja! — odgovori Geppetto. — Jer, pamti dobro, gospodina ne čini lijepo odijelo, nego čisto odijelo.

— Ah, zaista — doda lutak — za školu mi još uvijek nešto nedostaje: nedostaje mi ono, što je glavno.

— A to je?

— Nemam početnice.

— Imaš pravo; ali kako ćemo je nabaviti?

— Sasvim lako: poći ćemo u knjižaru i kupiti.

— A novaca? . . .

— Ja ih nemam.

— Ni ja — doda dobri starac i rastuži se.

A i Pinocchio, iako je bio jako veseo dječak, rastuži se također: jer siromaštvo, kad je pravo siromaštvo, shvaća svatko, pa i djeca.

— Čekaj! — vikne Geppetto najedamput ustavši na noge; obuče brzo pamučni ogrtač, koji je bio sav od krpa i zakrpa, i istrči iz kuće.

Ubrzo se vrati, a kad se vratio, imao je u rukama početnicu za svoga sinčića, ali ogrtača više nije imao na sebi. Jadan je čovjek imao na sebi samo košulju, a vani je sniježilo.

— A ogrtač, tata?

— Prodao sam ga.

— Zašto si ga prodao?

— Jer mi je bilo vruće.

Pinocchio odmah shvati ovaj odgovor; nije mogao obuzdati zanos u svom dobrom srcu, pa skoči, uhvati se oko vrata Geppettu i počne mu poljupcima obasipati lice.

IX

PINOCCHIO PRODAJE POČETNICU, DA BI MOGAO VIDJETI KAZALIŠTE LUTAKA.

KAD je prestalo snijежiti, Pinocchio se sa svojom dobrom novom početnicom pod mišicom uputi putem, koji je vodio u školu. I putem je stvarao u svome mozgiću tisuću misli i tisuću kula u zraku, sve jednu ljepšu od druge.

I u razgovoru je sam sa sobom govorio:

— Danas u školi hoću odmah da naučim čitati, sutra ću naučiti pisati, a prekosutra ću naučiti brojeve. Onda ću, s pomoću svoje velike sposobnosti, zaraditi mnogo novaca, a od prvih novaca, koji mi dođu u džep, odmah ću svome tati nabaviti lijep sukneni ogrtač. Ali što kažem sukneni? Napravit ću mu ga svega od srebra i zlata s dugmetima od briljanata. A on, jadan čovjek, zbilja to i zaslužuje: on je, ne smijem zaboraviti, da mi kupi knjige i da me dade na nauk, ostao goloplećˊ... na ovakvoj studeni! Samo očevi su sposobni za neke žrtve!...

Dok je sav ganut tako govorio, učini mu se, da u daljini čuje svirku i udarce bubnja: pi-pi-pi, pi-pi-pi, zum, zum, zum.

Zaustavi se i osluhne. Ti su zvukovi dolazili sa dna neke jako duge poprečne ceste, koja je vodila u maleno seoce izgrađeno na morskoj obali.

— Kakva je ovo glazba? Šteta, što moram ići u školu, osim ako...

I ostane na mjestu zbunjen. Svakako, trebalo je odlučiti: ili poći u školu, ili otići slušati svirale?

— Danas ću poći da slušam svirale, a sutra u školu: za školu ima uvijek vremena — reče na koncu ovaj nevaljalac i slegne ramenima.

Rečeno — učinjeno. Zajedri dolje poprečnom cestom i počne grabiti nogama. Što je dalje trčao, bolje je i jasnije čuo zvukove svirala i tutnjavu bubnja: pi-pi-pi, pi-pi-pi, pi-pi-pi... zum, zum, zum, zum.

Kadli se nađe nasred nekog trga, prepuna ljudi, koji su se gurali oko velike daščare od drva i platna, a obojene u sto boja.

— Što je u ovoj daščari? — obrati se Pinocchio jednom dječaku, koji je bio iz tog sela.

— Čitaj što piše na oglasu, pa ćeš znati.

— Čitao bih rado, ali baš danas ne znam čitati.

— Lijepo, zvekane! Onda ću ti pročitati ja. Znaj onda, da na onom oglasu slovima crvenim kao krv piše:

VELIKO KAZALIŠTE LUTAKA...

— Je li već odavno počela predstava?

— Počinje baš sad.

— A koliko se plaća za ulaznicu?

— Četiri novčića.

Pinocchio, kako je gorio od radoznalosti, izgubi svaki obzir i bez ikakvog stida reče dječaku, s kojim je razgovarao:

— Hoćeš li mi dati četiri novčića do sutra?

— Dao bih ti rado — odgovori dječak podrugljivo — ali ti ih baš danas ne mogu dati.

— Za četiri novčića... prodat ću ti svoj haljetak — reče mu onda lutak.

— Što će mi haljetak od šarena papira? Da malo pokiši po njemu, ne bih više imao što sa sebe skinuti.

— Hoćeš li kupiti moje cipele?

— Dobro bi bilo njima potpiriti vatru.

— Koliko ćeš mi dati za kapu?

— Lijepa stvar, zbilja! Kapa od sredine kruha! Pa da mi je miši pojedu na glavi!

Pinocchio je bio na iglama. Malo je još trebalo da se odluči i na posljednju ponudu, ali nije imao hrabrosti. Oklijevao je, skanjivao se, mučio se.

Na koncu reče:

— Hoćeš li mi dati četiri novčića za ovu novu početnicu?

— Ja sam dječak pa ne kupujem ništa od drugih dječaka — odgovori mali subesjednik, koji je bio mnogo razboritiji od Pinocchija.

— Za četiri novčića početnicu kupujem ja — poviče nekakav prodavač starih odijela, koji se našao u blizini.

I knjiga je prodana smjesta. A kad se samo sjetimo da je onaj jadan Geppetto ostao kod kuće dršćući od studeni onako goloplec, u samoj košulji, da bi sinčiću mogao kupiti početnicu.

X

LUTKE PREPOZNADU SVOGA BRATA PINOCCHIJA I PRIREDE MU VELIKO SLAVLJE, ALI SE U NAJLJEPŠEM ČASU POJAVI LUTKAR MANGIAFOCO, PA PINOCCHIO DOĐE U VELIKU OPASNOST

KAD je Pinocchio ušao u kazalište lutaka, dogodi se nešto, što je gotovo izazvalo pravi prevrat.

Treba spomenuti, da je zastor bio dignut i da je predstava bila već započela.

Na pozornici su bili Harlekin i Pulcinella, koji su se svađali; činilo se da će, kao obično, svakog časa početi jedno drugome davati pljuske i batine.

Gledaoci, svi u napetoj pažnji, razbaljali su se od velika smijeha slušajući prepirku tih dviju lutaka, koje su se razmahivale i častile se pogrdama tako iskreno, kao da su dvije razumne životinje i dvije osobe od ovoga svijeta.

Kad najednom, kako bilo da bilo, Harlekin prestane glumiti i, okrenuvši se gledaocima i pokazujući rukom nekoga u dnu gledališta, počne vapiti uzvišenim glasom:

— Bogovi nebeski! Sanjam li ili sam budan? A ipak, ono dolje je Pinocchio!

— Zbilja je Pinocchio! — vikne i Pulcinella.

— Baš je on! — cikne gospođa Rosaura provirivši iz dna pozornice.

— Pinocchio! Pinocchio! — stanu klicati u zboru sve lutke istrkujući iza kvinta. — To je Pinocchio! To je naš brat Pinocchio! Živio Pinocchio!

— Pinocchio, dođi ovamo gore k meni — poviče Harlekin. — Dođi, da se baciš u zagrljaj svoje drvene braće!

Na taj srdačan poziv Pinocchio skoči, pa iz dna gledališta dotrči na prva mjesta, onda drugim skokom s prvih mjesta na glavu dirigenta orkestra, a odatle vrcne na pozornicu.

Nije moguće ni zamisliti one puste poljupce, zagrljaje, prijateljsko štipanje, tuckanje glava u znak pravog i iskrenog bratstva, koje je Pinocchio usred velike strke primao od glumaca i glumica te drvene dramske družine.

Nema govora, taj prizor je bio dirljiv, ali gledaoci iz partera, kad su vidjeli da predstava više ne teče dalje, postanu nestrpljivi pa počnu vikati:

— Hoćemo predstavu, hoćemo predstavu!

Svaka je vika bila uzaludna, jer lutke, mjesto da nastave igru, udvostruče graju i ciku, dignu Pinocchija na ramena i u slavlju ga odnesu do svijetala na rubu dasaka.

Tada iziđe van lutkar, čovjek tako grdan, da ga je bila strahota pogledati. Imao je bradurinu crnu kao mrlja crnila, a tako dugu, da mu je silazila od lica do tla; dosta je kazati da je u hodu ćuškao u nju nogama. Usta su mu bila široka kao peć, oči su mu bile kao dva fenjera s crvenim staklima iza kojih gori svijetlo, a rukama je vitlao i pucketao velikim bičem ufrkanim od zmija i od vučjeg repa.

Kad se tako iznenada pojavio lutkar, nitko više nije ni pisnuo. Čula bi se i muha kako leti. One jadne lutke, muške i ženske, drhtale su kao lišće na vjetru.

— Što si ti došao, da uneseš zbrku u moje kazalište? — upita lutkar Pinocchija glasinom nemani koja ima hunjavicu.

— Vjerujte, presvijetli, da krivnja nije na meni...

— Dosta zasada! Večeras ćemo obračunati.

I zbilja, kad je zaključio predstavu, lutkar pođe u kuhinju, gdje je sebi za večeru pripremao lijepa ovna, koji se lagano okretao na ražnju. A jer mu je ponestalo drva da bi dovršio pečenje i prženje, zovne Harlekina i Pulcinellu i reče im:

— Donesite mi onoga lutka. Naći ćete ga, gdje visi na čavlu. Čini mi se da je napravljen od dobra suha drva, i uvjeren sam, da će, kad ga bacim na vatru, dati ovoj mojoj pečenki lijep oganj.

Harlekin i Pulcinella su ispočetka oklijevali, ali ih uplaši grozan pogled njihova gospodara pa poslušaju. Ubrzo se vrate u kuhinju noseći na rukama jadnoga Pinocchija, koji je, grčeći se i savijajući se kao jegulja na suhu, očajnički cičao:

— Tata moj, spasi me! Ne ću da umrem, ne ću da umrem!...

XI

MANGIAFOCO KIHNE I OPROSTI PINOCCHIJU, A PINOCCHIO POSLIJE TOGA OBRANI OD SMRTI SVOGA PRIJATELJA HARLEKINA.

LUTKAR Mangiafoco (takvo je bilo njegovo ime) izgledao je strašan, ne kažem da nije, osobito s onom svojom crnom bradurinom, koja mu je kao pregača pokrivala čitava prsa i čitave noge, ali u dnu srca nije bio rđav čovjek. Dokaz neka nam je to, što se, vidjevši kako su mu donijeli jadnog Pinocchija, koji se otimao i bacakao na sve strane vičući: »Ne ću da umrem, ne ću da umrem!«, počeo odmah uzbuđivati i ganuo se, pa onda, nakon što je prilično vremena odolijevao ganuću, na koncu nije mogao više, nego je zvučno kihnuo.

Nakon toga kihanja Harlekinu, koji je dotle bio tužan i pokunjen kao žalosna vrba, razvedri se lice, i nagnuvši se k Pinocchiju šapne podglas:

— Dobre vijesti, braco. Lutkar je kihnuo, a to je znak, da se je ganuo i smilovao ti se, i sada si spašen.

Jer treba znati, da svi drugi ljudi, kad se ganu i smiluju se kome, ili plaču ili se u najmanju ruku pretvaraju da ih svrbe oči, ali je međutim Mangiafoco svaki put, kad bi se zbilja smekšao, imao običaj da kihne. To je bio njegov način, kakvi su i svi drugi načini, da pokaže osjetljivost svoga srca.

Nakon što je kihnuo, lutkar, praveći se i dalje mrgodan, vikne Pinocchiju:

— Prestani plakati! Tvoje jadikovanje prouzročilo mi je muku u dnu želuca... Osjećam grč, koji skoro, skoro... E t c i ! E t c i ! — i još dvaput kihne.

— Na zdravlje! — reče Pinocchio.

— Hvala. A tvoj tata i tvoja mama još su uvijek živi? — upita ga Mangiafoco.

— Tata da, a mamu nisam nikad ni poznavao.

— Tko zna, kako bi neugodno bilo tvome starom ocu, da te sada bacim u ovu žarku žeravu! Jadni starac! Žalim ga!... E t c i, e t c i, e t c i — i još triput kihne.

— Na zdravlje! — reče Pinocchio.

— Hvala! Uostalom, treba žaliti i mene, jer kako vidiš, nemam više drva, da se dopeče ovaj ovan, a ti bi mi, govorim istinu, u ovom slučaju jako dobro došao. Ali sada sam se raznježio pa što mogu! Mjesto tebe bacit ću na oganj pod ražanj koju lutku iz moje družine... Hej, oružnici!

Na ovu zapovijed pojave se odmah dva duga, duga, suha, suha, drvena oružnika, s kalpakom kao starinska uljenica na glavi i s isukanim sabljama u rukama.

Tada im lutkar hrapavim glasom reče:

— Zgrabite toga Harlekina, vežite ga dobro i bacite ga u vatru, neka gori. Hoću, da se moj ovan dobro ispeče!

Zamislite jadnoga Harlekina! Tolik je bio njegov strah, da su mu noge klonule kao pokošene, i padne ničice na zemlju.

Pinocchio videći ovaj tužan prizor pođe pa se baci pred noge lutkaru i plačući gorko i kvaseći suzama sve dlake one duge brade počne govoriti molećim glasom:

— Milost, gospodine Mangiafoco...

— Ovdje nema gospode!... — dometne tvrdo lutkar.

— Smilujte se, gospodine viteže!...

— Nema ovdje nikakvih vitezova!...

— Smilujte se savjetniče!

— Nema ovdje nikakovih savjetnika!

— Smilujte se, preuzvišeni!...

Kad je čuo, da ga smatra preuzvišenim, lutkar odmah zaokruži usta i postavši odmah čovječniji i milostiviji, reče Pinocchiju:

— Dobro, što hoćeš od mene?

— Molimo vas, da se smilujete jadnome Harlekinu!

— Nema tu milosti. Ako sam sačuvao tebe, moram naložiti njega, jer hoću, da se moj ovan dobro ispeče.

— U tom slučaju — vikne ponosno Pinocchio uspravivši se i bacivši svoju kapu od sredine kruha — u tom slučaju znam, što je moja dužnost. Naprijed, gospodo oružnici! Vežite mene i bacite me ondje među one plamenove. Ne, nije pravo, da jadan Harlekin, vjerni moj prijatelj, umre radi mene!...

Ove riječi, izgovorene glasno i s junačkim naglaskom, učine, da su zaplakale sve lutke koje su gledale ovaj prizor. Isti oružnici, iako su bili drveni, plakali su kao dva jagnjeta od sise.

Mangiafoco isprva ostane tvrd i nepomičan kao komad leda, ali onda malo pomalo gane se i on i kihne. I kad je kihnuo četiri ili pet puta, raširi srdačno ruke i reče Pinocchiju:

— Ti si zbilja vrijedan mladić! Dođi ovamo i poljubi me.

Pinocchio odmah potrči, kao vjeverica se uzvere uz lutkarovu bradu gore i položi mu lijep poljubac na vršak nosa.

— Dakle, milost je udijeljena? — zapita jadan Harlekin tankim glasićem, koji se jedva čuo.

— Milost je udijeljena! — odgovori Mangiafoco; zatim doda uzdišući i klimajući glavom: — Ne mari! Za večeras ću se pomiriti sa sudbinom i jesti napol sirova ovna, ali drugi put jao onome, tko bude na redu!...

Na vijest o dobivenoj milosti sve lutke potrče na pozornicu, zapale sve svijeće i svjetiljke kao za veliku svečanost, pa počnu skakati i plesati. I zarudjela je zora, a one su još plesale.

XII

LUTKAR MANGIAFOCO DARUJE PINOCCHIJU PET ZLATNIKA DA IH ODNESE SVOM TATI GEPPETTU. PINOCCHIO MEĐUTIM DOPUSTI LISICI I MAČKU DA GA ZAMAME, PA POĐE S NJIMA

SUTRADAN Mangiafoco zovne Pinocchija na stranu i zapita ga:
— Kako se zove tvoj otac?

— Geppetto.

— Što je on?

— Siromah.

— Zarađuje li mnogo?

— Zarađuje toliko, koliko je dosta da nikad nema ni pare u džepu. Zamislite, da mi kupi početnicu za školu, morao je prodati jedini haljetak koji je imao na sebi: haljetak, koji je od krpa i zakrpa izgledao kao jedna jedina rana.

— Jadnik! Skoro mi ga je žao. Evo ovdje pet zlatnih dukata. Idi odmah, odnesi mu ih i mnogo ga pozdravi.

Pinocchio, što je lako razumjeti, zahvali tisuću puta lutkaru, zagrli jednu za drugom sve lutke u družini, također i oružnike, i tako, izvan sebe od zadovoljstva, uputi se natrag kući.

Ali nije prevalio još ni pola kilometra, kad sretne na putu Lisicu šepavu na jednu nogu i Mačka slijepa na oba oka, a oboje su išli dalje, dalje, pomažući se uzajamno kao dobri drugovi u nevolji. Lisica, kako je hramala, koračala je naslanjajući se na Mačka, a Mačak, kako je bio slijep, predavao se da ga Lisica vodi.

— Dobar dan, Pinocchio — reče mu Lija pozdravljajući ga uljudno.

— Kako znaš moje ime? — zapita lutak.

— Poznajem dobro tvoga tatu.

— Gdje si ga vidjela?

— Vidjela sam ga juče na kućnim vratima.

— A što je radio?

— Bio je goloplеć i drhtao je od studeni.

— Jadan tata! Ali, ako bog dade, od danas pa unaprijed ne će više drhtati!

— Zašto?

— Jer sam ja postao velik gospodin.

— Ti velik gospodin? — reče Lisica i počne se smijati bučno i podrugljivo. I Mačak se smijao, a da se ne opazi, češljao je brke i tako držao šape pred njuškom.

— Nema se tu čemu smijati — vikne Pinocchio ozlojeđen. — Zbilja mi je žao, što sam kriv da vam navire voda oko zubi, ali ovo je ovdje, ako se razumijete u to, pet prekrasnih zlatnika.

I izvadi novac koji je dobio na dar od Mangiafoca.

Čujući ugodan zvuk toga novca Lisica nehotice pruži nogu, koja je izgledala uzeta, a Mačak raskolači oba oka kao dvije zelene svjetiljke, ali ih odmah zatvori, tako da Pinocchio nije ništa opazio.

— A sada — upita ga Lisica — što ćeš učiniti s tim novcem?

— Prije svega — odgovori lutak — kupit ću za tatu lijep novi haljetak, sav od zlata i srebra, s dugmetima od dragulja, a zatim ću kupiti početnicu . . . za sebe!

— Za sebe?

— Da, ozbiljno: jer hoću da idem u školu i da u redu učim.

— Pogledaj mene — reče Lija. — Zbog glupe želje za naukom izgubila sam nogu.

— Pogledaj mene — reče Mačak. — Zbog glupe želje za naukom izgubio sam vid u oba oka.

U tom času jedan bijeli kos, koji je stajao šćućuren na živici kraj puta, izvede svoj obični stih i reče:

— Pinocchio, ne obaziri se na savjete zlih drugova jer ćeš se inače kajati!

Jadan kos, kamo sreće da to nikada nije ni izgovorio! Mačak razmahne velikim skokom i baci se na njega. Nije mu dao ni da reče j a o, nego ga smjesta pojede u jedan zalogaj s perjem i sa svim ostalim.

Kad ga je pojeo i uredio usta, iznova zatvori oči i počne se praviti slijep kao i prije.

— Jadan kos! — reče Pinocchio Mačku. — Zašto si s njim tako zlo postupio?

— Učinio sam ovo da ga poučim. Tako će naučiti da se drugi put ne miješa u tuđe razgovore.

Prešli su bili više od pola puta, kad se Lija nenadano zaustavi i reče lutkiću:

— Želiš li udvostručiti svoje zlatnike?

— Kako to?

— Želiš li od tih bijednih pet dukata učiniti stotinu, tisuću, dvije tisuće?

— Dakako! A na koji način?

— Način je veoma lak. Mjesto da se vratiš kući, treba da dođeš s nama.

— A kamo ćete me odvesti?

— U Zemlju Barbagianna.*

Pinocchio malo razmisli, a onda odlučno reče:

* Barbagianni (Čitaj: Barbađani) znači sova i budala.

— Ne, ne idem s vama. Sada sam blizu kuće i hoću da idem kući, gdje me čeka moj tata. Tko zna, koliko je jadan starac uzdisao jučer, kad je vidio da se ne vraćam. Nažalost, bio sam zločest sin, i Zrikavac koji govori imao je pravo, kad je rekao: »Neposlušni dječaci ne mogu vidjeti dobra na ovom svijetu.« A iskusio sam to na svojim leđima, jer sam doživio toliko nevolja; pa i jučer u Mangiafocovoj kući bio sam u opasnosti... Brrrr! uhvati me jeza, samo kod se sjetim!

— Dakle — reče Lisica — zbilja hoćeš da ideš svojoj kući? Onda idi samo; a to gore po tebe!

— To gore po tebe! — ponovi Mačak.

— Promisli dobro, Pinocchio, jer ti odbacuješ sreću.

— Sreću! — ponovi Mačak.

— Tvojih pet zlatnika od danas do sutra pretvorili bi se u dvije tisuće.

— Dvije tisuće! — ponovi Mačak.

— Ali kako je uopće moguće da ih nastane toliko? — zapita Pinocchio i od čuda ostavi usta rastvorena.

— Razjasnit ću ti odmah — reče lisica. — Treba da znaš da u zemlji Barbagianna ima jedno blagoslovljeno polje koje svi zovu Poljem Čudesa. Ti izdubeš u tom polju malenu jamicu i staviš u nju, na primjer, jedan zlatnik. Zatim pokri-

ješ rupu s malo zemlje, zaliješ je s dva vedra vode iz studenca, po vrhu pospeš čupicu soli, pa navečer pođeš mirno u krevet. Međutim preko noći zlatnik proklija i procvjeta, a sutradan, kad ustaneš pa dođeš u polje, što nađeš? Nađeš lijepo stabalce i na njemu kao rod visi toliko zlatnika, koliko zrna žita može imati lijep klas u mjesecu lipnju.

— Tako, dakle! — reče Pinocchio sve više se čudeći. — Kad bih ja zakopao u to polje svojih pet zlatnika, koliko bih zlatnika sutradan našao?

— Lak račun — odgovori Lija — račun koji možeš izračunati na pet prstiju. Uzmi, da ti svaki zlatnik napravi jedan grozd od pet stotina zlatnika, pomnoži pet stotina sa pet i sutradan ujutro naći ćeš u džepu dvije tisuće i pet stotina zvučnih i sjajnh zlatnika.

— Divna stvar! — klikne Pinocchio skačući od veselja... — Čim poberem te zlatnike, ostavit ću za se dvije tisuće, a ostalih pet stotina darovat ću vama dvojici.

— Darovati nama? — uzvikne Lija prezirno i držeći se uvrijeđeno. — Bože sačuvaj!

— Sačuvaj! — ponovi Mačak.

— Mi — prihvati Lija — ne radimo za niski probitak, mi radimo samo za to da obogatimo druge ljude.

— Druge ljude! — ponovi Mačak.

— Što je ovo čestita čeljad! — pomisli u sebi Pinocchio, zaboravi smjesta svog tatu, novi haljetak, početnicu i sva lijepa obećanja i reče Liji i Mačku:

— Pa, hajdemo onda. Idem s vama.

XIII

GOSTIONICA »KOD CRVENOG RAKA«

HAJDE, hajde i hajde, na koncu predveče mrtvi umorni prispiju do gostionice »Kod crvenog raka«.

— Svratimo malo ovamo — reče Lija — toliko, da pojedemo zalogaj i da počinemo koji satić. U ponoć ćemo opet dalje, tako da sutra u zoru budemo na Polju Čudesa.

Kad su ušli u gostionicu, sjednu sve troje za stol: ali ni jedan od njih nije imao teka.

Jadan Mačak, kako je osjećao muku u želucu, mogao je pojesti samo trideset i pet trilja s umakom od rajčica i četiri tanjira utrobica sa sirom; a kako mu se utrobice nisu činile dobro začinjene, zatraži još tri puta maslac i strugani sir!

I Lija bi rado bila štogod sljuštila, ali kako joj je liječnik propisao bolesničku hranu, tako se je morala zadovoljiti jednim običnim zecom na slatko-kiselo s laganim dodatkom od tovljenih pilića i pjetlića od prvog pijeva. Poslije zeca, za nadopunu, naruči iskosane jarebice u umaku, trčke, kuniće, žabice, gušterice i grožđica; a poslije toga ništa više. Tako joj se gadila hrana, kaže, da više ništa nije mogla ni primirisati.

Tko je najmanje jeo? Pinocchio. Zatraži režanj oraha i okrajak od kruha, i ostavi sve na tanjiru. Jadan mladić, on je u mislima, uperenim na Polje Čudesa, probavljao već unaprijed svoje zlatnike.

Kad su večerali, reče Lija gostioničaru:

— Dajte nam dvije lijepe sobe, jednu za gospodina Pinocchija, a drugu za me i za moga druga. Prije nego krenemo na put, zadrijemat

ćemo malo. Sjetite se međutim, da nas u ponoć treba probuditi, da bi nastavili svoje putovanje.

— Dobro je, gospodo — odgovori gostioničar i namigne Lisici i Mačku kao da kaže: »Razumijemo se!...«

Tek što je Pinocchio legao u krevet, zaspi kao top i počne sanjati. A u snu mu se učini, da je nasred polja, a to polje je puno stabalaca načičkanih grozdovima, a ti su grozdovi krcati zlatnika i, kako se ljuljaju na vjetru čine c i n, c i n, c i n, kao da žele reći: »Tko nas želi, nek nas samo bere.« Ali kad je Pinocchio bio u najljepšem užitku, kad je naime pružio ruku da grabi pregrštima sav taj lijepi novac i da nabije njim džepove, najednom ga probude tri silna udarca u vrata sobe.

To mu je gostioničar došao kazati, da je ponoć odbila.

— A moji drugovi, jesu li oni spremni? — upita Lutkić.

— I te kako spremni! Otputovali su već prije dva sata...

— Čemu tolika žurba?

— Zato što je Mačak primio poruku da je njegovu najstarijem mačetu koje boluje od ozeblina na nogama, život u opasnosti.

— A jesu li platili večeru?

— Što govorite? one osobe su odveć dobro odgojene, a da bi učinile vašem gospodstvu takvu uvredu.

— Šteta! Ta bi mi se uvreda veoma sviđala — reče Pinocchio i počeše se po glavi.

Onda zapita:

— A što su rekli ti dobri prijatelji, gdje će me čekati?

— Na Polju Čudesa, sutra u zoru.

Pinocchio plati jedan zlatnik za večeru svoju i svojih drugova, pa se onda uputi.

Ali može se reći, da je išao samo po opipu, jer je vani bio tako mrkli mrak, da se nije vidjelo prsta pred nosom. U polju naokolo nije se čuo niti šušanj lista. Samo neke noćne ptičurine prelijetale su cestu od živice do živice i klepale krilima Pinocchija po nosu, a on je uzmicao skokovima natrag i od straha vikao: — Tko to ide? — a jeka od okolnih bregova ponavljala je u daljini: — Tko to ide? Tko to ide? Tko to ide?

Tako koračajući opazi na deblu nekog drveta malenu životinjicu, koja je svjetlucala blijedom mutnom svjetlošću kao noćni žižak u prozirnom porculanskom sudu.

— Tko si? — upita ga Pinocchio.

— Ja sam sjena Zrikavca koji govori — odgovori životinjica glasićem slabašnim, slabašnim, koji kao da je dolazio s onoga svijeta.

— Što hoćeš od mene? — reče lutkić.

— Hoću da ti dam dobar savjet. Vrati se natrag i odnesi ta četiri zlatnika, što su ti ostala, svome jadnome tati, koji plače od očaja, jer te više ne vidi.

— Sutra će moj tata biti velik gospodin, jer će ova četiri zlatnika postati dvije tisuće.

— Ne vjeruj, moj mladiću, onima, koji ti obećavaju da ćeš od jutra do mraka postati bogat. Obično su ili luđaci ili varalice! Poslušaj me, vrati se.

— A ja, međutim hoću da pođem naprijed.

— Kasno je doba!

— Hoću naprijed.

— Noć je tamna . . .

— Hoću naprijed.

— Put je opasan . . .

— Hoću naprijed.

— Sjeti se, da se dječaci, koji rade po svojem hiru i svojoj miloj volji, prije ili poslije pokaju.

— Obične priče. Dobra noć, Zriko.

— Dobru noć, Pinocchio, i neka te nebo sačuva od blata i od razbojnika!

Tek što je izgovorio ove posljednje riječi, Zrikavac koji govori najednom se ugasi onako, kako se gasi svijeća, kad se u nju duhne, a cesta postane još tamnija nego prije.

XIV

PINOCCHIO NIJE POSLUŠAO DOBRE SAVJETE ZRIKAVCA KOJI GOVORI, PA SE NAMJERIO NA RAZBOJNIKE

ZBILJA — reče u sebi lutkić, kad je nastavio putovanje, — kako smo nesretni mi jadni dječaci. Svak na nas viče, svak nam dijeli savjete. Da im je bilo dopustiti, svi bi zamislili, da su nam očevi i učitelji, svi, pa i Zrikavci koji govore. Eto na: jer nisam poslušao onog dosadnog Zrikavca, tko zna, kolike bi mi se nevolje po njegovu mišljenju morale dogoditi. Trebalo bi da susretnem i razbojnike! Ali u razbojnike ja ne vjerujem niti sam ikada vjerovao. Po mome mišljenju razbojnike su izmislili očevi baš zato da bi uplašili dječake koji hoće da po noći izlaze

van. A onda, i kad bih susreo na putu razbojnike, možda bi me uplašili? Niti u snu! Upeo bi im se ja u oči i viknuo: »Gospodo razbojnici, što hoćete od mene? Sjetite se, da sa mnom nema šale! Pođite dakle svojim putem i — mir!« Nakon ovakva ozbiljna govorčića oni kukavni razbojnici — evo kao da ih vidim — utekli bi kao vjetar. U slučaju, da bi bili toliko drski, pa ne bi pobjegli, onda bih pobjegao ja, i svršen posao . . .

Ali Pinocchio nije mogao dovršiti to razmišljanje, jer mu se u taj čas učinilo, da je začuo iza sebe lagan šum lišća.

Okrene se da pogleda što je to, i spazi u mraku dvije crne prilike koje su bile zakukuljene u dvije vreće za ugljen i trčale za njim skakućući na vršcima prstiju kao dvije sablasti.

— Evo ih zbilja! — reče u sebi i ne znajući, gdje drugdje da sakrije četiri zlatnika, sakrije ih u usta i to baš pod jezik.

Zatim pokuša pobjeći. Ali nije još učinio ni prvi korak, kad osjeti da su ga zgrabili za ruku, i začuje dva strašna glasa koji mu doviknuše:

— Kesu ili život!

Pinocchio nije mogao govoriti, jer su mu u ustima bili zlatnici, pa se kreveljio i pravio tisuću kretnja, da izreče onoj dvojici zakukuljenih, kojima su se kroz otvore na vrećama vidjele samo oči, da je on samo lutkić koji nema u džepu niti prebijene pare.

— Hajde, hajde! Manje brbljaj i vadi novce! — vikahu prijeteći dva razbojnika.

A lutkić je rukama i glavom pravio znakove kao da im govori: »Nemam.«

— Vadi novce ili si mrtav! — reče razbojnik višega stasa.

— Mrtav! — ponovi drugi.

— A kad ubijemo tebe, ubit ćemo i tvoga oca.

— Ne, ne, ne, moga jadnoga tatu ne! — krikne Pinocchio očajnim glasom; ali dok je tako vikao, zlatnici mu zazvekeću u ustima.

— Ah, lopove! Dakle novce si sakrio pod jezik? Ispljuni ih odmah.

A Pinocchio šuti.

— Ah, praviš se gluhim? Čekaj malo, smislit ćemo mi kako ćeš ih ispljunuti.

I zbilja, jedan od njih zgrabi lutkića za vrh nosa, a drugi ga uhvati za podbradak, pa počnu divljački potezati jedan na jednu, drugi na

drugu stranu da bi ga tako prisilili da otvori usta. Ali uzalud. Lutkićeva usta kao da su začavlana i zakovana.

Tada razbojnik nižega stasa izvadi iz džepa nožinu i pokuša mu je turiti između usana, ali mu Pinocchio strelimice zubima zgrabi ruku, odgrize mu je glatko i ispljune; a možete zamisliti, kako se začudio kad je opazio da je mjesto ruke ispljunuo na zemlju mačju šapu.

Ohrabren ovom prvom pobjedom Pinocchio se s pomoću nokata oslobodi razbojnika, preskoči živicu, koja je bila uz put, i počne bježati preko polja. A razbojnici u trk za njim kao dva psa za zecom; i onaj, što je izgubio jednu šapicu, trčao je na samoj jednoj nozi a da se i ne zna kako.

Poslije trke od petnaestak kilometara Pinocchio nije mogao više. Onda uvidi da je izgubljen, pa se uzvere uz deblo jednog bora i sjedne na vrh krošnje. Razbojnici se pokušaju popeti, ali kad su prispjeli na polovicu debla, poskliznu se i padnu na zemlju izgrebenih ruku i nogu.

Uza sve to nisu se smatrali pobijeđenima: skupe pri dnu bora breme suhog drvlja i zapale vatru. Za koliko bi trenuo okom, bor počne gorjeti i buktjeti kao voštanica na vjetru. Pinocchio opazi da se plamen penje sve više i više. Uplaši se da bi mogao svršiti kao pečen golub, pa odapne lijep skok s vrha stabla i bjež iznova preko njiva i vinograda. A razbojnici za njim, ne zastajući ni trena da odahnu.

Tako je počeo i dan svitati, a oni su još uvijek trčali. Kad, Pinocchiju najednom prepriječi put širok i jako dubok jarak pun nečiste vode koja je imala boju bijele kave. Što sad? »Jedan, dva tri!« — vikne lutkić, hitne se iz dugog zaleta i preskoči na drugu stranu. I razbojnici skoče, ali kako nisu dobro odmjerili, pljus! . . . padnu lijepo dolje usred jarka. Pinocchio začuje pljusak i prskanje vode, pa sve trčeći dalje nasmije se i vikne:

— Ugodno vam bilo kupanje, gospodo razbojnici!

I već je zamislio kako su se ugušili, ali kad se okrenuo, opazi da opet obojica trče za njim sve onako zakukuljeni u svoje vreće iz kojih je curila voda kao iz razmočenih košara.

XV

RAZBOJNICI PROGONE PINOCCHIJA; KAD SU GA STIGLI, OBJESE GA NA VELIKI HRAST.

TADA je lutkić klonuo duhom i upravo se htio baciti na zemlju i predati se, kad zaokruži očima i opazi kako se između tamnog zelenila drveća ljeska u daljini kućica bijela kao snijeg.

— Da mi je toliko daha, da prispijem do one kućice, možda bih se spasio — reče u sebi.

I ne oklijevajući ni časka započne opet juriti kroz šumu jednoličnim trkom. A razbojnici uvijek za njim.

I nakon očajničke trke od skoro dva sata, na koncu, sav proznojen, prispije do vrata kućice i pokuca.

Nitko se ne odazove.

Zakuca jače, jer je začuo, da mu se približava topot koraka i čak je čuo silno i iznemoglo dahtanje svojih progonitelja. Opet tišina.

Kada je uvidio da kucanje ništa ne koristi, počne očajno udarati no-

gama i glavom u vrata. Tada se pojavi na prozoru lijepa Djevojčica modre kose i bijelog lica kao voštani kip, očiju zatvorenih, a ruku prekriženih na prsima; nije nimalo micala usnama, a ipak reče glasom, koji kao da je dolazio s drugoga svijeta:

— U ovoj kući nema nikoga. Svi su mrtvi.

— Otvori mi barem ti! — vikne Pinocchio plačnim i molećim glasom.

— Mrtva sam i ja.

— Mrtva? A što onda radiš tu na prozoru?

— Čekam da dođu po me nosila.

Čim je to djevojčica izgovorila, nestane je i prozor se bez šuma opet zatvori.

— Oh, lijepa Djevojčice modre kose, — jadikovaše Pinocchio — smiluj se i otvori mi! Smiluj se siromašnom dječaku, kojega progone razboj — — —

Ali nije mogao dovršiti riječi, jer osjeti, da su ga zgrabili za vrat, i poznate dvije glasine ruknu prijeteći:

— Sad nam ne ćeš uteći . . .

Kad je lutkić vidio, da mu sijeva smrt pred očima, počne tako jako drhtati, da su mu od drhtanja zveckale sveze u njegovim drvenim nogama i zlatnici koje je držao skrivene pod jezikom.

— Dakle? — zapitaju ga razbojnici. — Hoćeš li otvoriti usta? Da ili ne? Ah! Ne odgovaraš? . . . Čekaj samo: ovaj put ćemo ti ih otvoriti sami! . . .

Izvade dvije duge nožine, oštre kao britve, žžic . . . zaparaju mu dva udarca posred križa.

Ali lutkić je na svoju sreću bio napravljen od jako tvrdog drva i stoga se oštrice slome; odlete u tisuću komada, i razbojnici su, držeći u rukama drške od noževa, gledali jedan drugoga.

— Znamo! — reče onda jedan od njih. — Treba ga objesiti! Objesimo ga!

— Objesimo ga! — ponovi drugi.

Rečeno — učinjeno; svežu mu ruke na leđa, naprave mu petlju oko vrata i objese ga kao njihalo na granu jednog golemog hrasta, koji se zvao Veliki hrast.

Zatim se smjeste u blizini, sjednu na travu i pričekaju da lutkić učini posljednji trzaj. Ali lutkić je i nakon tri sata držao oči otvorene, a usta stisnuta, i bacakao se bolje nego ikada.

Kada im dosadi čekanje, okrenu se k Pinocchiju i rekne mu cerekajući se:

— Zbogom do sutra. Kad se sutra vratimo, nadamo se da ćeš biti pristojan i nastojati da te nađemo lijepo mrtva i rastvorenih usta.

I otiđu.

Međutim se podigne žestok vjetar, koji je bijesno puhao i rikao i vitlao tamo i ovamo jadnoga obješenika, zibao ga žestoko, kao da je klepac zvona koje zvoni na blagdan. To ljuljanje zadalo mu je oštre boli, a petlja, koja se sve više stiskala oko grla, oduzimala mu je dah.

Malo pomalo oči su mu se zastirale; a iako je osjećao da mu se približava smrt, ipak se još uvijek od časa do časa nadao da će naići kakva milosrdna duša i pomoći mu. Ali kad čekaj i čekaj, uvidi, da se ne pomalja nitko, baš nitko, padne mu na pamet njegov jadni tata . . . i promuca već kao umirući:

— Ah, tata moj, da si ti ovdje! . . .

Nije imao daha, da dovrši. Zatvori oči, rastvori usta, otegne noge, trgne se i ostane ukočen.

XVI

LIJEPA DJEVOJČICA MODRE KOSE DADE DOPREMITI LUTKIĆA, POLOŽI GA U KREVET I POZOVE TRI LIJEČNIKA DA DOZNA JE LI ŽIV ILI MRTAV

U vrijeme, dok je jadni Pinocchio više mrtav nego živ visio o grani Velikoga hrasta onako kako su ga razbojnici bili objesili, lijepa Djevojčica modre kose pojavi se opet na prozoru, i kad je vidjela onoga nesretnika, kako obješen za vrat pleše drmeš na zapusima sjevernjaka, pljesne tri puta dlanom o dlan — tri sitna zvuka.

Na taj znak začuje se jak šum krila koja su letjela strelovitom žurbom, i jedan veliki soko padne na naslon prozora.

— Što zapovijedate, moja dražesna Fata? — reče Soko i spusti kljun da se pokloni. (Jer valja znati,

da Djevojčica modre kose nije bila na kraju krajeva nitko drugi nego predobra Vila koja je već više od tisuću godina stanovala u okolici te šume).

— Vidiš li onoga lutkića pričvršćena kao njihalo na grani Velikoga Hrasta?

— Vidim.

— U redu: poleti odmah onamo, raskini svojim kljunom uzao koji ga drži u zraku, i položi ga oprezno na travu podno Velikog hrasta.

Soko odleti i nakon dva časka vrati se i reče:

— Ono, što ste mi zapovjedili, izvršeno je.

— A kakva si ga našao? Živa ili mrtva?

— Na prvi pogled činilo se da je mrtav, ali mislim da nije još sasvim mrtav, jer čim sam odriješio petlju, koja ga je stiskala oko grla, uzdahnuo je i promrmljao podglas: »Sad se bolje osjećam!«

Tada Fata pljesne dlanovima, dva sitna udarca, i pojavi se divan Pas-kudro, koji je koračao uspravljen na stražnje noge upravo kao da je čovjek.

Pas-kudro je bio obučen u svečano kočijaško odijelo. Na glavi je imao trorožnjak, šešir na tri roška, obrubljen zlatom, bijelu vlasulju s uvojcima koji su mu padali dolje po vratu, haljetak boje kao čokolada s pucetima od dragulja i sa dva velika džepa za spremanje kostiju koje mu je darivala gospodarica, par kratkih hlača od grimiznog baršuna, svilene bječve, plitke cipelice, a straga mu je bila nekakva vrećica, poput toka za kišobrane, od modre svile, u koju je spremao rep kad je vrijeme prijetilo kišom.

— Hajde, na posao, Medoro! — reče Fata ili Vila Kudronji. — Upregni odmah najljepšu kočiju iz moje konjušnice i pođi k šumi. Kad prispiješ pod Veliki hrast, naći ćeš tamo na travi prostrta jednog jadnog lutkića napola mrtva. Digni ga nježno, položi ga na jastuke u kočiji i dopremi ga ovamo. Jesi li razumio?

Pas-kudro, da pokaže kako je razumio, zamahne straga dva tri puta tokom od modre svile i pođe ponosno kao berberski konj.

Malo vremena nakon toga vidjelo se kako iz konjušnice izlazi lijepa kočijica zračne boje sva podstavljena perjem od kanarinaca i obložena iznutra tučenim vrhnjem i kremom sa savojardima. Kočijicu je vuklo sto pari bijelih miševa, a Pas-kudro je sjedio na kozliću i pucketao

bičem desno i lijevo upravo onako kako čini kočijaš kad se boji, da će zakasniti.

Nije prošlo ni četvrt sata, a kočija se vrati, i Fata, koja je čekala na kućnim vratima, uhvati jadnoga lutkića za vrat i odnese ga u sobicu koja je imala zidove od sedefa, i pošalje odmah po najbolje liječnike u okolici.

A liječnici dođu odmah, jedan za drugim: dođu naime Gavran, Sova i Zrikavac koji govori.

— Htjela bih čuti od vas, gospodo — reče Fata obrativši se trima liječnicima koji su se okupili pri dnu Pinocchijeva kreveta — htjela bih čuti od vas, gospodo, je li ovaj lutkić živ ili mrtav!...

Na taj poziv Gavran, stupivši naprijed, opipa Pinocchiju bilo; zatim mu opipa nos, zatim mali prst na nozi; a kad se u redu napipao, svečano izreče ove riječi:

— Po mojemu mišljenju lutkić je čisto i bistro mrtav; ali ako na nesreću nije mrtav, onda je to pouzdan znak da je još uvijek živ.

— Žalim — reče Sova — što moram protusloviti Gavranu, mojemu časnom prijatelju i drugu: za me, međutim, lutkić je još uvijek živ, a ako na nesreću nije živ, onda je to znak da je zbilja mrtav!

— A vi ne kažete ništa? — upita Fata Zrikavca koji govori.

— Ja kažem, da razborit liječnik, ako ne zna ništa da kaže, najbolje je što može učiniti, da šuti. Uostalom, taj lutkić tu nije mi sasvim nova osoba: poznajem ga već poduže vrijeme.

Pinocchio, koji je dotle ležao nepomično kao pravi komad drva, učini neku vrst grčevitog trzaja, od kojega se zatrese cijeli krevet.

— Taj lutkić tu — nastavi Zrikavac koji govori — jedan je prepreden obješenjak...

Pinocchio otvori i odmah zatvori oči.

— To je jedno derište, lijenčina, skitnica...

Pinocchio sakrije lice u plahte.

— Taj lutak tu neposlušni je sin, zbog kojega će pući srce njegovu jadnom tati!...

U taj čas začuju se u sobi zvukovi prigušenog plača i jecaja. Zamislite kako im je bilo kad su, otkrivši plahte, opazili da to plače i jeca Pinocchio.

— Kad mrtvac plače, znak je, da je na putu ozdravljenja — reče svečano Gavran.

— Neugodno mi je, što moram protusloviti mojem časnom prijatelju i drugu — doda Sova, — ali za me, kad mrtvac plače, znači da mu se ne sviđa smrt.

XVII

PINOCCHIO JEDE ŠEĆER, ALI NE ĆE DA PIJE LIJEK. MEĐUTIM, KAD VIDI DA PO NJEGA DOLAZE GROBARI DA GA ODNESU, POPIJE LIJEK. ZATIM JE LAGAO I ZA KAZNU MU JE POČEO RASTI NOS

TEK što su tri liječnika izišla iz sobe, Vila pristupi Pinocchiju, položi mu ruku na čelo i opazi da ga je napala ognjica da se ne može ni iskazati kakva.

Tada ona rastopi u čaši vode neki bijeli prašak, pruži ga Pinocchiju i ljubezno mu reče:

— Popij ovo i za malo dana bit ćeš zdrav.

Pinocchio pogleda čašu, nakrivi malo usta, a onda zapita plačnim glasom:

— Je li slatko ili gorko?

— Gorko, ali će ti pomoći.

— Kad je gorko, ne ću ga.

— Poslušaj me i popij.

— Meni se ono, što je gorko, ne sviđa.

— Popij, a kad popiješ, dat ću ti pločicu šećera da osladiš usta.

— Gdje je pločica šećera?

— Evo je — reče Vila, kada ju je izvadila iz zlatne šećernice.

— Hoću prije pločicu šećera, pa ću onda popiti tu gorku vodurinu.

— Obećavaš mi?

— Da . . .

Vila mu dade pločicu šećera, a Pinocchio, kad ju je shrskao i progutao u jedan tren, reče oblizujući usne:

— Dobro bi bilo kad bi i šećer bio lijek! Liječio bih se onda svakog dana.

— Sada održi obećanje i popij ovo nekoliko kapi vode koja će ti vratiti zdravlje.

Pinocchio preko volje uzme u ruke čašu i turi u nju vršak nosa, zatim je prinese ustima, zatim je opet vrati k nosu i turi u nju njegov vršak; na koncu reče:

— Previše je gorka! Previše gorka! Ne mogu je piti.

— Kako možeš to reći, kad je nisi ni okusio?

— Mislim! Osjetio sam po mirisu. Daj mi prije još jednu pločicu šećera . . . pa ću onda piti!

Tada mu vila Fata, s pravom strpljivošću dobre majke, stavi u usta drugi komadić šećera, a onda opet donese čašu.

— Tako ne mogu piti! — reče lutkić mršteći se.

— Zašto?

— Jer mi smeta onaj jastuk što mi je dolje na nogama.

Vila ukloni jastuk.

— Zaludu! Ni tako ga ne mogu piti.

— Što ti još smeta?

— Smetaju mi vrata sobe, jer su napol otvorena.

Vila pođe i zatvori sobna vrata.

— Na koncu — vikne Pinocchio i udari u plač — ovu gorku vodurinu ne ću piti, ne, ne, ne!

— Dijete moje, pokajat ćeš se.

— Što me briga . . .

— Tvoja bolest je teška.

— Što me briga . . .

— Ognjica će te za malo sati otpremiti na drugi svijet.

— Što me briga . . .

— Ne bojiš se smrti?

— Ne bojim ni najmanje! Radije ću umrijeti nego piti ovu gadnu ljekariju.

U taj se čas sobna vrata rastvore i unutra uđu četiri kunića, crna kao crnilo, noseći na ramenima malen mrtvački lijes.

— Što hoćete od mene? — vikne Pinocchio i uspravi se sav uplašen na postelji.

— Došli smo da te odnesemo — odgovori najveći kunić.

— Da me odnesete? . . . Ali ja još nisam mrtav!

— Još nisi, ali ti preostaje još samo nekoliko časaka života jer nisi htio popiti lijek koji bi te izliječio od ognjice!

— O, Vilo moja, o Vilo moja — počne onda kričati lutkić, — dajte

mi odmah tu čašu... Žurite se, zaboga, jer ne ću da umrem, ne... ne ću da umrem.

I uzme čašu s obje ruke i istrusi je na dušak.

— Strpljenja! — reknu kunići. — Ovaj put mučili smo se uzalud.

Dignu opet malen lijes na ramena i iziđu iz sobe pušući i mrmljajući kroz zube.

Svakako je istina, da je nekoliko časaka nakon toga Pinocchio skočio s kreveta zdrav i čitav; jer valja znati: lutkići od drva uživaju tu prednost da se rijetko razbole, a veoma brzo ozdrave.

A Vila, kad je vidjela kako trči i skače po sobi živahan i veseo kao pjevčić od prvog pijeva, reče mu:

— Dakle, moj ti je lijek zbilja pomogao?

— I te kako! Vratio mi je život!

— A zašto sam te onda morala toliko moliti da ga popiješ?

— To vam je tako, da smo svi mi dječaci takvi! Plašimo se više lijeka nego bolesti.

— Sramota! Dječaci bi morali znati, da ih dobar lijek, koji popiju u pravo vrijeme, može spasiti od teške bolesti, a možda i od smrti.

— Ah, drugi put ne ću pustiti da me toliko mole! Sjećat ću se onih crnih kunića s lijesom na ramenima... i onda ću odmah zgrabiti čašu u ruku i hop!

— Sada dođi malo ovamo k meni i ispričaj mi kako si to dospio razbojnicima u ruke.

— Bilo vam je tako, da mi je lutkar Mangiafoco dao nekoliko zlatnika i kazao: »Na, odnesi ih svome tati!« Ja, međutim, putem susretnem Lisicu i Mačka, dvije jako ljubezne osobe, koje su mi rekle: »Hoćeš li, da ti novci postanu tisuća i dvije tisuće? Dođi s nama pa ćemo te odvesti na Polje Čudesa.« A ja kažem: »Hajdemo«, a oni kažu: »Svratimo ovdje u gostionicu k Crvenom raku, a poslije ponoći ćemo nastaviti put.« A kad sam se probudio, njih više nije bilo, jer su bili otputovali. Onda sam ja počeo hodati po noći, a bio je mrak da nije moguće ni vjerovati kakav, i u mraku nađem na putu dva razbojnika odjevena u dvije vreće za ugalj koji su mi rekli: »Vadi novac«, a ja njima kažem: »Nemam ga«, jer sam četiri zlatnika bio sakrio u usta, a jedan razbojnik htio mi je staviti ruku u usta, a ja sam zagrizao i odgrizao mu ruku i onda ispljunuo, ali mjesto ruke ispljunuo sam mačju šapicu. A razbojnici trči za mnom, a ja trči i trči, dok me nisu stigli i vezali me za vrat na jedno stablo u ovoj šumi i rekli: »Sutra ćemo se vratiti, a tada ćeš biti mrtav i otvorit ćeš usta i tako ćemo ti oduzeti zlatnike koje si skrio pod jezik.«

— A gdje si stavio svoja četiri zlatnika sad? — zapita ga Vila.

— Izgubio sam ih! — odgovori Pinocchio; ali je slagao, jer su mu zlatnici bili u džepu.

Tek što je izgovorio laž, njegov nos, koji je već bio dosta dug, naraste odmah još dva prsta.

— A gdje si ih izgubio?

— U šumi tu blizu.

Na ovu drugu laž nos opet počne rasti.

— Ako si ih izgubio u obližnjoj šumi — reče Vila — potražit ćemo ih i naći, jer sve što se izgubi u ovoj šumi uvijek se i nađe.

— Ah, sad se sjećam dobro — doda lutkić zaplićući se — nisam četiri zlatnika izgubio, nego sam ih nehotice progutao kad sam pio lijek.

Na ovu treću laž nos mu se protegnu tako neobično, da se jadan Pinocchio nije mogao okrenuti ni na koju stranu. Ako se okrenuo ovamo, udario je nosom o krevet i o stakla prozora, ako se okrenuo onamo, udarao je o zidove i o vrata sobe, ako je podigao glavu malo gore, prijetila je opasnost da će ga zabosti Vili u oči.

A Vila ga je gledala i smijala se.

— Zašto se smijete? — zapita je lutkić sav zbunjen i zabrinut zbog nosa koji je naočigled rastao.

— Smijem se laži koju si rekao.

— Kako znate da sam lagao?

— Laž, dijete moje, poznaje se odmah, jer je ima dvije vrsti: ima laži u kojih su kratke noge, a ima laži u kojih je dug nos; tvoja je točno one vrsti u kojih je dug nos.

Pinocchio nije više znao ni gdje da se sakrije od stida, pa pokuša pobjeći iz sobe, ali mu ne uspije. Nos mu je bio toliko narastao, da nije više mogao proći kroz vrata.

XVIII

PINOCCHIO NAĐE LIJU I MAČKA I POĐE S NJIMA DA POSIJE ČETIRI ZLATNIKA NA POLJE ČUDESA

KAKO možete i zamisliti, Vila je pustila lutkića da dobro pola sata plače i da se dere zbog svog nosa koji nije mogao kroz vrata sobe. To je učinila da mu dade strogu pouku i da popravi njegov gadan običaj da laže, jer laž je najgora mana koju može imati dječak. Ali kad vidi da se izobličio, da su mu oči iskočile iz glave od očaja, smiluje mu se, pljesne rukama, pa na taj znak kroz prozor uđe u sobu tisuću ptičurina po imenu djetli koje sve sjednu na Pinocchijev nos i počnu ga kljuvati tako i toliko, da je za malo časaka onaj golemi i grdni nos spao na svoju prirodnu veličinu.

— Kako ste dobri, moja Vilo — reče lutkić brišući oči — i kako vas volim!

— I ja tebe volim — odgovori Vila — i ako hoćeš da ostaneš sa mnom, bit ćeš mi brat, a ja tebi dobra sestrica.

— Ostao bih drage volje . . . ali moj jadni tata?

— Mislila sam na sve. Već smo javili tvome tati i prije nego padne noć bit će ovdje.

— Zbilja? — vikne Pinocchio skačući od veselja. — Onda, moja draga Vilo, ako ste zadovoljni, pošao bih mu ususret! Ne mogu dočekati časa da poljubim tog jadnog starca koji je toliko trpio za me!

— Pođi samo, ali pazi da se ne izgubiš. Pođi putem kroz šumu, sigurna sam da ćeš ga sresti.

Pinocchio se uputi i tek što je ušao u šumu počne trčati kao kozlić. Ali kad je prispio na stanovitu točku, skoro pred Veliki hrast, zastane

jer mu se učini da čuje ljudski govor u grmlju. I zbilja ugleda na putu, pogodite koga? ... Liju i Mačka, to jest dva suputnika s kojima je večerao u gostionici kod Crvenog Raka.

— Evo našega dragoga Pinocchija! — uzvikne Lija, pa ga zagrli i poljubi. Kako si dospio ovamo?

— Kako si dospio ovamo? — ponovi Mačak.

— Duga je to pripovijest — reče Lutkić. — Ispričat ću vam je kad bude vremena. Znate li dakle da sam preksinoć, kad ste me ostavili sama u gostionici, putem naišao na razbojnike...

— Razbojnike? O, jadni prijatelju! A što su htjeli?

— Htjeli su mi oteti zlatnike.

— Gadovi! — reče Lija.

— Gadurine! — ponovi Mačak.

— Ali ja sam počeo bježati — nastavi lutkić — a oni uvijek za mnom, dok me nisu stigli i objesili me na granu ovog hrasta.

I Pinocchio pokaže Veliki hrast, koji je bio tu na dva koraka.

— Može li se zamisliti što gore? — reče Lija. — Na kakvom smo svijetu osuđeni da živimo? Gdje da nađemo sigurno sklonište mi dobričine?

Dok su se tako razgovarali Pinocchio opazi da Mačak hramlje na prednju desnu nogu, jer na njezinu kraju nije bilo čitave šape zajedno s pandžama; zato ga upita:

— Što se dogodilo tvojoj šapi?

Mačak je htio nešto odgovoriti, ali se zbuni, pa Lija odmah reče:

— Moj je prijatelj previše skroman i zato ne odgovara. Odgovorit ću ja mjesto njega. Znaj dakle, da smo pred jedan sat susreli na putu starog vuka, skoro onesviješćena od glada, koji nas zamoli za milostinju. A kako mi nismo imali da mu dademo niti ljusku od ribe, što je učinio moj prijatelj, koji ima zbilja Cezarovo srce? ... Odgrizao je zubima svoju šapu s prednje noge i bacio onoj jadnoj životinji, da se malko pokrijepi.

I Lisica, kad je to izrekla, otare suzu.

Pinocchio, ganut također, približi se Mačku i prišapne mu na uho:

— Kad bi sve mačke bile kao ti, blago miševima!

— A što sada radiš u ovim krajevima? — zapita Lija lutkića.

— Čekam svoga tatu koji svakog časa može stići.

— A tvoji zlatnici?

— Evo ih još uvijek u džepu, osim jednoga, što sam ga potrošio u gostionici kod Crvenog raka.

— A kad se samo sjetimo, da bi mjesto četiri zlatnika sutradan moglo biti tisuću i dvije tisuće! Zašto ne poslušaš moj savjet? Zašto ne pođeš na Polje Čudesa?

— Danas mi nije moguće; poći ću drugi put.

— Drugi put bit će kasno — reče Lija.

— Zašto?

— Jer je ono polje kupio neki gospodin i od sutra unaprijed ne će biti dopušteno nikome da na njemu sije novac.

— Je li daleko odavle Polje Čudesa?

— Dva kilometra svega. Hoćeš li doći s nama? Za pola sata si tamo: posiješ četiri zlatnika, poslije nekoliko časaka ubereš dvije tisuće i večeras se vratiš ovamo punih džepova. Hoćeš li doći s nama?

Pinocchio je malo otezao s odgovorom, jer se sjetio dobre Vile, staroga Geppetta i opomena Zrikavca koji govori, ali na koncu učini onako kako bi učinio svaki dječak bez srca i razbora; mahne glavom i reče Liji i Mačku:

— Pođimo, dakle; idem s vama.

I upute se.

Nakon pola dana hoda prispiju u grad koji se zvao »Loviglupane«. Tek što su ušli u grad, Pinocchio opazi, da su ulice pune odrtih pasa, koji su zijevali od dobrog teka, ostriženih ovaca, koje su drhtale od studeni, kokošiju bez krune i resa, koje su prosile zrno kukuruza, velikih leptira, koji više nisu mogli letjeti jer su prodali svoja prekrasna šarena krila, paunova bez repa, koji su se od stida krili, i gnjetala, koji su tapkali tiho, tiho oplakujući svoje zlatno i srebrno perje izgubljeno zauvijek.

Usred ove gužve prosjaka i postiđenih jadnika prolazila je od vremena do vremena koja gospodska kočija, u kojoj je sjedio ili kakav vuk ili kakva lupeška svraka ili kakva grabežljiva ptičurina.

— A gdje je Polje Čudesa? — zapita Pinocchio.

— Tu na, nema dva koraka.

Odmah prijeđu grad, pa kad su izišli izvan zidina, zaustave se na jednom samotnom polju koje je bilo kao svako drugo polje.

— Evo nas, došli smo — reče Lisica lutkiću. — Sad, prigni se k zemlji, izdubi rukama u zemlji malenu jamicu i položi u nju zlatnike.

Pinocchio posluša. Kad je izdubao jamicu, položi u nju četiri zlatnika koji su mu bili ostali, a zatim pokrije jamicu s malo zemlje.

— A sada — reče Lija — pođi tu blizu do jarka, uzmi kablić vode, pa zalij zemlju gdje si posijao zlatnike.

Pinocchio pođe do jarka, a kako tamo nije bilo kablića, izuje papuču, napuni je vodom, pa zalije zemlju kojom je pokrio jamicu. Onda zapita:

— Što još treba učiniti?

— Ništa drugo — odgovori Lija. — Sad možemo otići. Ti ćeš se nakon dvadesetak časaka vratiti ovamo. Naći ćeš stabalce koje će već izniknuti iz zemlje s granama punim zlatnika.

Jadan lutkić bio je izvan sebe od zadovoljstva. Zahvalio tisuću puta Liji i Mačku i obeća im lijep dar.

— Mi ne ćemo darova — odgovore te dvije nesreće. — Nama je dosta to što smo te naučili kako ćeš se bez muke i truda obogatiti i zadovoljni smo kao na Uskrs.

Kad su to rekli, pozdrave Pinocchija, zažele mu dobru berbu i pođu za svojim poslom.

XIX

PINOCCHIJU SU UKRALI ZLATNIKE, A ZA KAZNU JE JOŠ ZARADIO ČETIRI MJESECA TAMNICE

KAD se vratio u grad, lutkić počne brojiti časove sve jedan po jedan, a kad mu se učini da je došlo vrijeme, udari odmah putem koji je vodio na Polje Čudesa.

I dok je užurbanim korakom išao, srce mu je jako udaralo i činilo tik tak tik tak, kao zidni sat kad zbilja dobro ide. A dotle je u sebi mislio:

— A ako mjesto tisuću dukata nađem na granama stabla dvije tisuće? . . . A ako mjesto dvije tisuće nađem pet tisuća? . . . A ako mjesto pet tisuća nađem sto tisuća? Ih, kakav bih krasan gospodin onda postao! Htio bih imati lijep dvorac, tisuću drvenih konjića, i tisuću konjušnica, da se mogu zabavljati, podrum pun medovine i kruškovca, i jednu knjižnicu krcatu pekmeza, torta i medenjaka, sirnica, prženih bajama i lisnjaka s vrhnjem.

Tako maštajući prispije u blizinu polja i tu zastane da pogleda ne će li slučajno ugledati koje stabalce s granama krcatim zlatnika, ali ne opazi ništa. Pođe još sto koraka dalje, i ništa; uđe u polje . . . pođe točno do one male jamice, gdje je zakopao svoje zlatnike, i ništa. Tada se zamisli; zaboravi pravila pristojnosti: izvuče jednu ruku iz džepa pa se stane njom češkati po glavi.

U taj čas zazvuči mu u ušima neki grohotan smijeh, a kad je digao glavu, vidi na jednom stablu papagaja kako trijebi ono malo perja što je imao na sebi.

— Zašto se smiješ? — zapita ga Pinocchio srditim glasom.

— Smijem se jer sam se trijebeći ušenke poškakljao pod krilom.

Lutkić ne odgovori. Pođe do jarka, zagrabi vode u staru cipelu i počne opet zalijevati zemlju koja je pokrivala zlatnike.

Kad eto, drugi grohot, još drskiji nego onaj prije, razlijegne se u tihoj samoći onog polja.

— Na koncu konca — vikne Pinocchio srdito — može li se znati, Papigo neodgojena, zašto se smiješ?

— Smijem se onim glupanima, koji vjeruju svakakvim ludorijama i dopuštaju da ih love oni koji su lukaviji od njih.

— Govoriš možda o meni?

— Da, govorim o tebi, jadan Pinocchio, koji imaš tako malo soli u glavi pa možeš vjerovati da se novci mogu posijati i brati po poljima onako kako se siju i beru grah i tikve. I ja sam nekada vjerovao, pa sada ispaštam. Danas (ali prekasno) uvjeren sam, da novac pošteno može uštedjeti samo onaj koji ga zna steći ili radom svojih vlastitih ruku ili svojom vlastitom pameću.

— Ne razumijem te — reče lutkić koji je već počeo drhtati od straha.

— Ne mari! Objasnit ću ti bolje — doda papiga. — Znaj dakle: dok si bio u gradu, vratili su se Lija i Mačak na ovo polje, uzeli zlatnike, koje si zakopao, i pobjegli kao vjetar. A sad, tko ih stigne, evala mu!

Pinocchio se ukipi otvorenih usta, pa, ne mogući vjerovati Papiginim riječima počne rukama i noktima otkopavati zemlju koju je zalio. I kopaj, kopaj, kopaj, izdube tako duboku jamu, da je mogao u nju stati uspravno snop slame, ali zlatnika više nije bilo.

Tada, obuzet očajem, trkom se vrati u grad i pođe pravo u sud, da sucu prijavi ona dva lopova koji su ga okrali.

Sudac je bio majmun pasmine gorila: stara majmunina, poštovana radi bijele brade i osobito radi zlatnih naočara bez stakala koje je neprestano morao nositi zbog toga što su mu već nekoliko godina otjecale oči.

Pinocchio pred sucem ispripovijeda od prve do zadnje podmuklu prevaru koje je bio žrtva, dade ime, prezime i opis zlikovaca i završi vapeći za pravdom.

Sudac ga veoma dobroćudno sasluša, živo se zanimajući za pripovijest, smekša se i gane; a kad lutkić nije više imao što da kaže, pruži ruku i zazvoni zvoncem.

Na tu zvonjavu pojave se odmah dva psa čuvara odjevena kao oružnici.

Onda sudac, pokazujući oružnicima Pinocchia, reče:

— Ovome siromašku ukrali su četiri zlatnika; zgrabite ga dakle i zatvorite odmah u tamnicu.

Kad je lutkić čuo kakvu mu neočekivanu osudu udara sudac, zapanji se i htjede protusloviti, ali mu oružnici, da bi spriječili uzaludno trošenje vremena, začepe usta i odvedu ga u buturnicu.

I tu je imao odsjediti četiri mjeseca, četiri preduga mjeseca, a bio bi odsjedio i više, da se nije prigodio presretan slučaj. Jer treba da znate da je mladi car, koji je vladao u gradu Loviglupane, kad je izvojevao veliku pobjedu nad svojim neprijateljima, naručio veliku javnu svečanost, rasvjetu,

vatromete, utrke konja i dvokolica, a za znak najvećeg veselja htio je da se otvore tamnice i puste na slobodu svi lopovi.

— Kad izlaze iz zatvora drugi, hoću da iziđem i ja — reče Pinocchio tamničaru.

— Vi ne — odgovori tamničar — jer vi niste pravi...

— Oprostite — doda Pinocchio — i ja sam lopov.

— U tom slučaju imate tisuću puta pravo — reče tamničar, skine s poštovanjem kapu i pozdravljajući ga otvori vrata tamnice i pusti da otrči kud zna.

XX

KAD SE OSLOBODIO TAMNICE, DADE SE NA PUT DA SE VRATI VILINOJ KUĆI, ALI NA PUTU NAIĐE NA STRAŠNU ZMIJU, A NAKON TOGA UPADNE U STUPICU

ZAMISLITE Pinocchijevo veselje kad se našao na slobodi! Ne oklijevajući ni časka iziđe odmah iz grada i udari putem koji ga je imao dovesti k Vilinoj kućici.

Uslijed kišnog vremena cesta je bila sva jedna močvara u koju se zapadalo sve do koljena. Ali lutkić se nije na to obazirao. Morila ga je čežnja da opet vidi svoga tatu i svoju sestricu modre kose, pa je trčao u skokovima kao pas zečar, a u trku mu je blato prskalo sve gore do kape. Tako je napredovao govoreći u sebi:

— Kolike nevolje su mi se dogodile! I zaslužio sam! Jer ja sam tvrdoglav i jogunast... i uvijek sve hoću da učinim na svoju, i ne obazirem se na one koji mi žele dobro i koji imaju tisuću puta više razbora nego ja! Ali sad sam odlučio da ću od danas pa ubuduće promijeniti način života i postati pristojan i poslušan dječak. Tako sam već dosta lijepo uvidio da dječaci, ako su neposlušni, uvijek nastradaju, nikad ne dođu do onoga što im srce želi. A moj tata, hoće li me čekati?... Hoću li ga naći u Vilinoj kući? Jadan čovjek! Prošlo je toliko vremena da ga nisam vidio! Čeznem da ga izgrlim i izljubim! A hoće li mi Vila oprostiti moje ružno djelo?... A kad se sjetim da me je onako lijepo pazila i onako ljubezno njegovala... i kad pomislim da i ovo što sam danas živ dugujem njoj!... Ma može li biti dječaka nezahvalnijeg i s manje srca nego sam ja?

Govoreći tako najednom uplašen stane i odskoči četiri koraka natrag.

Što je ugledao?

Ugledao je veliku zmiju koja se protegla preko puta, a imala je zelenu kožu, vatrene oči i ušiljen rep iz kojega je dimila kao iz dimnjaka.

Nije moguće ni zamisliti kolik je bio lutkićev strah: vratio se više od pola kilometra, sjeo na jednu gomilicu kamenja i čekao da zmija otiđe svojim putem i ostavi njemu slobodan prolaz.

Počeka jedan sat; dva sata, tri sata; ali zmija je još uvijek stajala tu, a izdaleka se vidjelo kako joj plamsaju vatrene oči i vidio se stup dima koji joj suklja iz vrška repa.

Tada se Pinocchio, umišljajući da ima hrabrosti, približi na malo koraka razmaka, udesi sladak glasić, laskav i tanak, i reče zmiji:

— Oprostite, gospođo zmijo, biste li mi učinili malu uslugu pa se pomakli samo malo u stranu, toliko da mognem proći?

Kao da govori zidu. Nitko se ne makne.

Onda on opet prihvati prijašnjim glasićem:

— Treba da znate, gospođo zmijo, da ja idem kući, gdje je moj tata, koji me čeka, i da ima mnogo vremena što ga nisam vidio! Jeste li zadovoljni dakle, da nastavim put?

Pričeka hoće li zmija dati kakav znak kao odgovor na to pitanje. Ali odgovor ne dođe. Dapače zmija, koja se dotle činila živahnom i punom snage, sasvim se umiri i ukoči. Oči joj se zatvore, a rep prestane dimiti.

— Zar je zbilja mrtva? — reče Pinocchio i protare ruke od velikog zadovoljstva i ne čekajući ni časka pođe da će je preskočiti i tako prijeći na drugu stranu puta. Ali nije još ni digao nogu, kad se zmija iznenada uspravi kao odapeta opruga, a lutak, kako je u strahu odskočio nazad, spotakne se i padne na zemlju.

I baš padne tako zlo, da mu se glava usadila u blato na putu, a noge se digle i stršile u zrak.

Kad je zmija vidjela kako se lutkić nevjerojatnom brzinom bacaknuo strmoglavce u blato, uhvati je grčevit smijeh. Smij se i smij i smij, na koncu, od napora koji je podnijela sa toga prevelikog smijanja, pukne joj žila u prsima i ovaj put zbilja umre.

Onda Pinocchio trkom krene dalje da bi prispio k Vilinoj kući prije nego padne mrak. Ali putem nije više mogao svladati užasne muke od

gladi, pa skoči na nekakvo polje da ubere nekoliko čehulja grožđa muškata. Kamo sreća da to nije nikada učinio.

Tek što je prispio pod lozu, k r a k ! . . . osjeti da su mu noge stisla zubata gvožđa koja ga prisile da pobroji zvijezde na nebu.

Jadan lutak, uhvatio se u stupicu što su je tu postavili seljaci da love neke velike kune koje su bile bič božji za sve kokošinjake u okolici.

XXI

PINOCCHIJA UHVATI SELJAK I PRISILI GA DA MU SLUŽI KAO PAS ČUVAR

PINOCCHIO, kako možete lako zamisliti, udari u plač, u ciku, u zapomaganje. Ali uzalud mu plač i vika, nigdje naokolo nije se vidjelo kuće, a cestom nije prolazila ni živa duša.

Međutim padne noć.

Nešto zbog ljute boli od stupice koja mu je rezala goljenice, nešto od straha što je sam u mraku usred polja, lutkiću se počelo vrtjeti u glavi. Kad, najednom spazi da mu kraj glave prolijeće krijesnica, pa je zovne govoreći joj:

— O Krijesničice, bi li mi se smilovala pa me oslobodila ove muke?

— Jadan sinko! — odvrati Krijesnica zastavši uzbuđena kad ga ugleda. — Kako si se uopće našao u tom položaju s nogama tako ukliještenima u ta ušiljena gvožđa?

— Ušao sam u vinograd da uberem dva grozda ovoga grožđa muškata i . . .

— A je li to tvoje gvrožđe?

— Ne . . .

— A tko te onda naučio da uzimaš tuđe?

— Bio sam gladan . . .

— Glad, moj dječače, ne može biti dobar razlog da bismo mogli prisvajati stvari koje nisu naše . . .

— Istina, istina! — vikne Pinocchio plačući. — Ali drugi put ne ću više toga činiti.

U tom času razgovor prekine slabašan šum koraka koji su se približavali. To je vlasnik zemlje na vršcima prstiju dolazio da vidi je li koja od onih kuna koje su noću jele kokoši zapala u čeljusti zamke.

— Ah, lopovčino! — vikne seljak bijesan: — Dakle, to mi ti odnosiš kokoši!

— Nisam ja, nisam ja! — vikao je Pinocchio jecajući. — Ja sam ušao u vinograd samo da uzmem dvije čehulje grožđa!

— Tko ukrade grožđa, kadar je krasti i kokoši. Dajder samo da ti dadem pouku da se sjećaš neko vrijeme.

I otvori gvožđa, zgrabi lutkića za šiju pa ga odigne od zemlje i ponese kako bi nosio janješce od sise, pa s njim kući.

Kad je prispio na gumno kraj kuće, tresne njim o zemlju i držeći mu nogu na vratu reče:

— Sad je kasno, pa idem u krevet. Naše račune uredit ćemo sutra. Međutim, kako mi je umro pas, koji mi je stražario noću, ti ćeš odmah preuzeti njegovu službu. Ti ćeš biti čuvar.

Rečeno — učinjeno. Seljak mu natakne na vrat širok ogrljak sav načičkan mjedenim šiljcima i stisne mu ga tako da ne bi mogao izvući glavu. Na ogrljak je bio privezan dug željezni lanac, a lanac je bio pričvršćen za zid.

— Ako noćas — reče seljak — počne kišiti, možeš poći na log u ovu drvenu kućicu gdje je još slama koja je četiri godine služila mom jadnom psu. A ako po nesreći dođu lupeži, sjeti se da moraš naćuliti uši i lajati.

Poslije ove posljednje opomene seljak uđe u kuću i zatvori vrata s mnoštvom zasuna, a jadan Pinocchio ostane šćućuren na gumnu, više mrtav nego živ od studeni, glada i straha. A od vremena do vremena zavlačio je bijesno ruke u ogrljak koji mu je stiskao grlo i govorio plačući:

— I zaslužio sam! . . . Nažalost, zaslužio sam! Htio sam biti po zanimanju nemarnjak, skitnica . . . htio sam slušati zle drugove, i zato me udes neprestano progoni. Da sam bio valjan dječak, kakvi su mnogi drugi, da sam imao volje da učim i radim, da sam ostao kod kuće sa

svojim jadnim tatom, ne bih u ovaj sat bio ovdje nasred polja, da seljačkoj kući služim kao pas čuvar. Oh, da se mogu po drugi put roditi!... Ali sad je kasno, i treba se strpjeti.

Nakon što se ovako malo izjadao, a to mu je izviralo iz srca, uđe u kućicu i zaspi.

XXII

PINOCCHIO OTKRIJE LUPEŽE PA ZA NAGRADU ZA TO ŠTO JE BIO VJERAN DOBIJE SLOBODU

I bilo je više od dva sata, kako je slatko spavao, kad ga oko ponoći probudi šapat i piskutanje nekih čudnih glasova, koje mu se činilo da čuje na gumnu. Kad je vrškom nosa provirio kroz otvor na kućici, opazi četiri životinjice tamne dlake, a slične mačkama, kako su se skupile na savjetovanje. Ali nisu bile mačke: bile su to kune, životinjice mesožderi, pohlepne osobito na jaja i mlade kokice. Jedna od tih kuna odijeli se od svojih drugarica, dođe k otvoru na kućici i reče podglas:

— Dobar veče, Melampo.

— Ja se ne zovem Melampo — odgovori lutkić.

— Nego tko si?

— Ja sam Pinocchio.

— Pa šta radiš tu?

— Služim kao pas čuvar.

— A gdje je Melampo? Gdje je stari pas, koji je boravio u toj kućici.

— Jutros je umro.

— Umro? Jadna životinja! Bio je tako dobar! Ali sudeći po tvom licu, i ti mi izgledaš kao pristojan pas.

— Oprostite, ali ja nisam pas!

— Nego šta si?

— Ja sam lutkić.

— I služiš kao pas čuvar?

— Nažalost, za kaznu!

— Svejedno, ja ti nudim jednaku pogodbu kakvu sam imao s pokojnim Melampom, i bit ćeš zadovoljan.

— A ta bi pogodba bila?

— Mi ćemo, kao i prije, svake sedmice jednom dolaziti posjetiti kokošinjak i odnijeti osam koka. Od tih osam koka sedam ćemo pojesti mi, a jednu ćemo dati tebi, uz uvjet, razumije se, da se pretvaraš da spavaš, i da ti nikako i ne dođe na pamet da zalaješ i probudiš seljaka.

— A Melampo je činio baš tako? — zapita Pinocchio.

— Činio je tako i između nas i njega bila je uvijek sloga. Spavaj dakle mirno i budi siguran da ćemo ti prije odlaska donijeti u kućicu jednu lijepu operušanu koku, koja neka ti bude sutra za doručak. Jesmo li se sporazumjeli?

— I predobro! — odgovori Pinocchio i zakima glavom na neki prijeteći način, kao da je htio reći: »Za malo vremena opet ćemo se porazgovoriti!«

Kad su četiri kune mislile da su sigurne za svoju stvar, pođu pravo u kokošinjak, koji je bio odmah uz pasju kućicu; s pomoću zuba i nokata otvore drvena vratašca, koja su im priječila ulaz, pa jedna za drugom kliznu unutra. Ali nisu još bile u redu ni ušle, kad začuju da su se za njima velikom silom zalupila vratašca.

To ih je zatvorio Pinocchio; a on se nije zadovoljio samo tim da ih zatvori, nego izvana kao potporanj prisloni uz njih težak kamen.

A onda počne lajati; a lajao je upravo tako, kao da je pravi pas čuvar, tako je izvodio glasom b u b u b u b u.

Na taj lavež seljak skoči s postelje, uzme pušku i pojavi se na prozoru pitajući:

— Što je novo?

— Ovdje su lupeži! — odgovori Pinocchio.

— Gdje su?

— U kokošinjaku.

— Eto me odmah dolje.

I zbilja, prije nego bi rekao a m e n, seljak siđe, utrči u kokošinjak, pa pohvata i zatvori u vreću četiri kune, a onda im s velikim zadovoljstvom reče:

— Na koncu ste došle u moje ruke! Mogao bih vas kazniti, ali tako podao nisam! Zadovoljit ću se time, da vas sutra odnesem u selo gostioničaru, neka vam odere kožu i skuha vas kao zeca, slatko-kiselo. To je

čast, koju ne zaslužujete, ali plemeniti ljudi kakav sam ja, ne paze na takve sitnice.

A onda pristupi Pinocchiju, počne ga milovati i između ostalih stvari zapita ga:

— Kako si to uspio otkriti zavjeru ovih četiriju lupežica? A kad pomislim, da Melampo, moj vjerni Melampo, nije nikad ništa opazio!

Lutkić je tada mogao ispripovijedati ono što je znao; mogao je naime pripovijedati o sramotnom sporazumu između psa i kuna, ali kad se sjetio, da je pas mrtav, pomisli u sebi: Čemu optuživati mrtve? Mrtvi su mrtvi i najbolje što možemo učiniti to je, da ih ostavimo na miru!

— Jesi li bio budan ili si spavao, kad su kune došle na gumno? — nastavi zapitkivati seljak.

— Spavao sam — odgovori Pinocchio, — ali kune su me probudile svojim brbljanjem, a jedna je došla sve dovle, do kućice, i rekla mi: »Ako obe-

čaš, da ne ćeš lajati ni probuditi gospodara, darovat ćemo ti jednu lijepu i operušanu kokicu!... Jeste li vidjeli, a? I imale su drskosti, da mi to ponude! Jer treba znati, da sam ja lutkić sa svim nedostacima ovoga svijeta, ali nikada ne ću imati taj nedostatak, da služim kao jatak i da držim vreću nepoštenoj čeljadi!

— Živio, momče! — klikne seljak i pljesne ga po ramenu! — Takvi osjećaji su ti na čast, a da ti očitujem moju zahvalnost, puštam te da se sada slobodno vratiš kući.

I skine mu pasji ogrljak.

XXIII

PINOCCHIO OPLAKUJE SMRT LIJEPE DJEVOJČICE MODRE KOSE, ZATIM NAĐE GOLUBA KOJI GA ODNESE NA MORSKU OBALU, I TU PINOCCHIO SKOČI U MORE DA POMOGNE SVOME TATI GEPPETTU

ČIM Pinocchio nije više osjećao težinu onog sramotnog ogrljka, počne trčati preko polja, ne zastajući ni časka, dok se nije dohvatio glavne ceste koja ga je imala dovesti do Viline kućice.

Stigavši na glavnu cestu, osvrne se dolje da pregleda ravnicu koja je bila pod njim, i vidi lijepo prostim okom šumu u kojoj je nesretním slučajem susreo Liju i Mačka, i vidi da se između drveća izdiže vršak onog Velikog hrasta, na kojemu je visio pod nebom kao njihalo, vezan za vrat: ali, gledaj ovamo, gledaj onamo, nikako nije mogao da ugleda kućicu lijepe Djevojčice modre kose.

Tada ga obuzme tužna slutnja, pa potrči iz sve snage koja mu je još preostala u nogama i za malo časaka nađe se na livadi na kojoj se negda dizala Bijela kućica. Ali Bijele kućice više nije bilo. Bio je tu, međutim, malen mramorni spomenik na kojemu su tiskanim slovima bile ispisane ove tužne riječi:

OVDJE POČIVA
DJEVOJČICA MODRE KOSE
UMRLA JE OD BOLA
KAD JU JE OSTAVIO NJEZIN BRAT
PINOCCHIO

Kako je bilo lutkiću kad je nakon napornog sricanja pročitao ove riječi, ostavljam da zamislite sami. Pade ničice na zemlju, pokrije s tisuću poljubaca onaj posmrtni mramor i udari u gorak plač. Plakao je cijelu noć i sutradan u svanuće plakao je još uvijek, iako u očima nije više imao suza, a njegova krika i jadikovanje bili su tako oštri i prodirni da su ih svi bregovi u okolici ponavljali jekom.

Plačući je govorio:

— O, Fatino moja, zašto si umrla?... Zašto mjesto tebe, koja si bila tako dobra, nisam umro ja, koji sam tako zao?... A moj tata, gdje će on sada biti? O, draga Vilo moja, reci mi, gdje ću ga naći, da ostanem zauvijek uz njega i da ga ne ostavim nikada, nikada, nikada... O, Fatino moja, reci mi, da nije istina da si mrtva!... Ako me zbilja voliš... ako zbilja voliš svoga maloga brata, oživi... vrati mi se živa kao prije!... Nije ti žao gledati me sama i ostavljena od svih?... Ako dođu razbojnici, objesit će me opet na granu drveta... a onda ću umrijeti zauvijek. Što ću raditi sam ovdje na ovom svijetu? Sada, kad sam izgubio tebe i svoga tatu, tko će mi dati jesti? Gdje ću spavati noću? Tko će mi napraviti nov haljetak? Ah, bolje bi bilo, sto puta bolje, da umrem i ja! Da, hoću da umrem!... Ih, ih, ih, ih!

I dok je tako očajavao, maši se rukama da će čupati svoju vlastitu kosu, ali kako mu je kosa bila od drva, nije našao niti to zadovoljstvo da zarije u nju prste.

Međutim preleti gore u zraku krupan golub koji se zaustavi na rastvorenim krilima i vikne iz velike visine:

— Kaži mi, dijete, što radiš tu?

— Zar ne vidiš? Plačem! — reče Pinocchio i digne glavu prema tom glasu brišući rukavom haljetka oči.

— Reci mi — doda Golub — ne poznaješ li možda među svojim drugovima lutkića, koji se zove Pinocchio?

— Pinocchio? ... Jesi li rekao Pinocchio? — ponovi lutkić i skoči odmah na noge. — Pinocchio sam ja!

Na taj odgovor Golub hitro sleti i stane na zemlju. Bio je veći od kakva purana.

— Poznaješ onda i Geppetta? — zapita Lutkića.

— Da li ga poznajem! To je moj jadni tata! Možda ti je govorio o meni? Hoćeš li me odvesti k njemu? Je li još živ? Odgovori mi zaboga! Je li živ?

— Pred tri dana ostavio sam ga na žalu morskom.

— Što je radio?

— Izrađivao je malenu lađicu da u njoj prijeđe Ocean. Već više od četiri mjeseca jadan taj čovjek luta po svijetu i traži tebe, pa kad te nije mogao naći, odlučio je da te potraži u dalekim krajevima novoga svijeta.

— Koliko je odavle do obale daleko? — zapita Pinocchio bez daha od same čežnje.

— Više od tisuću kilometara.

— Tisuću kilometara? O, Golube moj, kako bi bilo lijepo da imam tvoja krila!

— Ako želiš, ponijet ću te ja.

— Kako?

— Tako da zajašiš na moja leđa. Jesi li jako težak?

— Težak? Ni govora! ... Lak sam kao listić.

I tada, ne gubeći više ni riječi, Pinocchio skoči Golubu na leđa, raskorači se kao konjanik i vikne sav zadovoljan:

— Trči, trči, konjiću, jer mi je stalo da dođem brzo!

Golub prhne i za malo časaka uzleti tako visoko da je gotovo dodirivao oblake. Kad je dospio u tako neobičnu visinu, lutkić zaželi da se okrene i pogleda dolje; ali se tada tako uplašio i tako mu se zavrtjelo u glavi da je morao odmah čvrsto oviti ruke oko vrata svome pernatome konju, od pustog straha da ne bi pao.

Letjeli su čitav dan. Pred veče reče Golub:

— Ožednio sam jako!

— A ja sam jako ogladnio — doda Pinocchio.

— Zaustavimo se nekoliko časaka na onom golubinjaku, a zatim ćemo nastaviti put, da bismo sutra u zoru bili na morskoj obali.

Uđu u nekakav pust golubinjak, gdje je bila samo zdjelica puna vode i košarica grahorice.

Lutkić nikada u svom životu nije mogao podnijeti grahoricu! gadila mu se, kako je govorio, da mu se prevraćao želudac, ali večeras najeo se do grla, a kad su bili pri kraju večere, okrene se Golubu i reče mu:

— Nisam nikad mogao pomisliti da je grahorica ovako dobra!

— Moramo se pomiriti sa sudbinom, moj sinko — odgovori Golub. — Kad glad ozbiljno progovori, a nema drugog jela, i grahorica postane ukusnom! Glad ne poznaje hirova i izbirljivosti!

Kad su u žurbi zaključili tu malu okrepu, krenu opet na put, pa hajd! Sutradan ujutro dođu na morsku obalu.

Golub postavi na zemlju Pinocchija. Nije htio ni čuti zahvaljivanje za učinjeno dobro djelo, nego odmah poleti i nestane.

Obala je bila puna svijeta koji je vikao i mahao rukama gledajući prema moru.

— Što se dogodilo? — zapita Pinocchio neku staricu.

— Dogodilo se, da je neki jadan otac izgubio sinčića, pa se htio u malenoj lađici prevesti preko mora da ga potraži; a more je danas ružno i lađica će se potopiti:

— Gdje je lađica?

— Eno je dolje, u pravcu moga prsta — reče starica pokazujući malenu lađicu koja je u daljini izgledala kao orahova ljuska, a u njoj je sjedio malen, malen čovječuljak.

Pinocchio uperi oči tamo, pa nakon pažljivog gledanja oštro krikne.

— Ono je moj tata! Ono je moj tata!

Međutim je lađicu bacalo bijesno more, pa je sad nestajala među velikim valovima, sad se opet vraćala na površinu; a Pinocchio, uspravljen na rtu visokoga grebena, neprestano je dozivao svoga tatu po imenu i davao mu mnoge znakove rukama i šmrcanjem nosom, čak i kapom koja mu je bila na glavi.

I činilo se, da Geppetto, iako je bio jako daleko od obale, prepoznaje sinčića, jer je i on skinuo kapu, pozdravljao, i silnim mahanjem davao mu znakove da bi se rado vratio, ali je more tako nemirno da ne može veslati ni približiti se obali.

Najednom dođe strašan val i lađice nestane. Čekali su da lađica opet ispliva, ali se lađica više nije vraćala.

— Jadan čovjek! — reknu tada svi ribari koji su bili okupljeni na obali, i mrmljajući pod glas molitvu okrenu se da će se vratiti svojim kućama.

Kad uto začuju očajan vapaj, osvrnu se i opaze nekog dječaka da se s vrška grebena hitnuo u more vičući:

— Hoću da spasim svoga tatu!

Kako je bio od drva, Pinocchio je plivao lako i jurio kao riba. Sad je nestajao u dubini, jer su ga vukli žestoki vrtlozi, sad mu se noga ili ruka pojavila na površini negdje daleko od obale. Na koncu se izgubio sasvim i nisu ga više vidjeli.

— Jadan dječak! — reknu tada ribari, koji su bili okupljeni na žalu; i mrmljajući pod glas molitvu vrate se svojim kućama.

XXIV

PINOCCHIO PRISPIJE NA OTOK »MARLJIVIH PČELA« I NAĐE VILU

PINOCCHIO je, potaknut nadom, da će na vrijeme doći u pomoć svome jadnom tati, plivao cijelu bogovetnu noć.

A kakva je strašna noć bila! Pljuštila je kiša, udarala tuča, grmjelo je strahovito i tako sijevalo, da se vidjelo kao usred bijela dana.

Pred jutro uspije mu da vidi nedaleko dugi trak zemlje. Bio je to otok posred mora.

Tada upre svim silama, da dođe na tu obalu, ali uzalud. Valovi, sustižući se i propinjući, igrali su se njim kao da je treščica ili slamka. Na koncu, i na njegovu veliku sreću, dođe veliki val, silan i žestok, koji ga rastavi od vode i hitne na pijesak na obali.

Udarac je bio tako jak, da su mu, kad je lupio o tlo, zagrohotala sva rebra i svi zglobovi, ali se utješi odmah rekavši:

— Ovaj put sam baš lijepo prošao!

Međutim, malo pomalo nebo se razvedri, sunce se pomoli u svem svome sjaju, a more se sasvim smiri i postane glatko kao ulje.

Tada lutkić prostre svoju odjeću na sunce, da se osuši, i stane gledati ovamo i onamo ne bi li slučajno na ovoj neizmjernoj vodenoj ravni spazio malenu lađicu s čovječuljkom u njoj. Ali nakon što se je u redu nagledao, ne vidje oko sebe ništa drugo, do nebo, more i jedro kojeg broda, ali tako daleko, da se činilo da je muha.

— Da znam barem kako se zove ovaj otok! — govorio je. — Da znam barem je li ovaj otok naseljen pristojnim ljudima, mislim reći, ljudima koji nemaju običaj da dječake vješaju na drveće; ali koga da to pitam? Koga? kad nikoga nema!

Na misao, da se nalazi sam samcat posred ovog nenaseljenog kraja, tako se rastužio da mu je samo malo trebalo pa da zaplače; kad najednom opazi, da nedaleko od obale prolazi jedna velika riba, koja je mirno išla svojim putem držeći cijelu glavu iznad vode.

Ne znajući kako joj je ime, lutkić je zovne glasno, da ga čuje:

— Ee, gospođo ribo, dopustite mi jednu riječ!

— I dvije — odgovori riba, koja je bila neki dupin tako pristojan, da se malo takvih nalazi u svim morima svijeta.

— Biste li bili tako dobri pa mi kazali, ima li na ovom otoku sela, u kojima čovjek može jesti bez opasnosti da njega pojedu?

— Naravno da ima — odgovori Dupin. — Dapače, naći ćeš jedno tamo, nedaleko odavle.

— A kojim putem se može doći u nj?

— Treba da pođeš stazicom tu, na lijevo, i da ideš ravno za nosom. Ne možeš pogriješiti.

— Recite mi još nešto: niste li vi, kad šetate cijeli dan i noć po moru, slučajno sreli jednu malenu lađicu s mojim tatom unutra?

— A tko je tvoj tata?

— To vam je najbolji tata na svijetu, kao što sam ja najgori sin što može biti.

— U oluji, kakva je bila noćas, — odgovori Dupin — lađica će biti potonula.

— A moj tata?

— U ovo doba bit će ga progutao strašni morski pas, koji je prije nekoliko dana došao da tamani i pustoši u našim vodama.

— Zar je jako velik taj morski pas? — zapita Pinocchio, koji je već počeo drhtati od straha.

— Je li velik? . . . — odgovori Dupin. — Da ga možeš zamisliti, reći ću ti, da je veći od kuće na pet katova, a ima usta tako široka i duboka, da bi mu lako mogao u njih ući čitav vlak s naloženom lokomotivom.

— Majko moja! — zavikne lutkić uplašen; i obukavši se u žurbi okrene se Dupinu pa mu reče: — Doviđenja, gospođo ribo: oprostite, što sam smetao, i tisuću vam puta hvala za vašu ljubeznost.

Čim je to rekao, uputi se odmah stazicom i počne koračati korakom tako brzim, tako brzim, da se činilo da trči. I na svaki i najmanji šum koji bi začuo, odmah se osvrtao da pogleda iza sebe, u strahu, da ga ne

progoni onaj strašni morski pas, velik kao kuća na pet katova i sa željeznicom u ustima.

Nakon pola sata puta dođe u maleno selo nazvano »Selo marljivih pčela«. Ulice su vrvjele od čeljadi koja je trčkarala tamo i ovamo za poslom: svi su radili, svi su imali kakav posao. Ne možeš tu naći ni jednoga besposličara ili skitnicu, niti da ga svijećom tražiš. — Razumijem — reče odmah onaj lijenčina Pinocchio, — ovo selo nije stvoreno za me! Ja se nisam rodio da radim!

Međutim glad ga je mučio, jer su sada prošla već dvadeset i četiri sata što nije ništa pojeo, pa niti tanjur grahorice.

Što da učini?

Ostala su mu samo dva načina da se omrsi: ili tražiti malo posla, ili isprositi koji novčić ili zalogaj kruha.

Stidio se tražiti milostinju: tata ga je uvijek učio, da milostinju imaju pravo tražiti samo starci i nemoćni. Pravi siromasi na ovom svijetu, koji zaslužuju pomoć i samilost, samo su oni, koji su zbog starosti ili bolesti osuđeni da ne mogu zasluživati kruh radom svojih ruku. Svi drugi dužni su raditi; a ako ne rade, nego trpe glad, toliko gore po njih.

U tom času prođe ulicom neki čovjek, sav mokar od znoja, a koji je sam teškom mukom vukao kolica nakrcana ugljenom.

Pinocchio, prosuđujući po običaju, da je dobar čovjek, pristupi mu i obarajući oči od stida reče ispod glasa:

— Biste li mi se smilovali i dali mi jedan novčić, jer umirem od glada?

— Ne jedan novčić — odgovori ugljenar — nego ću ti dati četiri, ali uz uvjet, da mi pomogneš vući do kuće ova dvoja kolica ugljena.

— Divota! — odgovori lutkić gotovo uvrijeđeno. — Da se ubuduće znate ravnati, ja nisam nikada služio kao magarac: nisam nikada vukao kola!

— Bolje po te — odgovori ugljenar. — Onda, dječače moj, ako zbilja umireš od glada, pojedi dobre dvije kriške svoje oholosti i pazi da ne pokvariš želudac.

Nakon nekoliko časaka prođe ulicom neki zidar, koji je na ramenu nosio košaricu vapna.

— Ne biste li, dobri čovječe, udijelili novčić jednom jadnom dječaku koji zijeva od dobrog teka?

— Drage volje; dođi sa mnom nositi vapno — odgovori zidar. — Mjesto jednog novčića dat ću ti ih pet.

— Ali vapno je teško — odgovori Pinocchio — a ja ne ću da se mučim.

— Kad ne ćeš da se mučiš, onda, dečko moj, zabavljaj se zijevanjem, i na zdravlje ti bilo!

Za manje od pol sata prošlo je drugih dvadeset osoba i od svih je Pinocchio tražio milostinju, ali svi su mu odgovarali:

— Kako se ne stidiš! Mjesto da se potucaš po ulici, bolje bi ti bilo otići potražiti malo posla i naučiti zasluživati kruh!

Na koncu prođe neka dobra ženica, koja je nosila dva krčaga vode.

— Hoćete li mi dopustiti, dobra ženo, da popijem gutljaj vode iz vašeg vrča? — reče Pinocchio, kojega je palila žestoka žeđa.

— Napij se samo, dječače moj! — reče ženica stavljajući krčage na zemlju.

Kad se Pinocchio napojio kao spužva, promrmlja u pol glasa brišući usta:

— Žeđe sam se oslobodio! Kad bih se ovako mogao osloboditi od glada!

Kad je dobra ženica čula ove riječi, odmah doda:

— Ako mi pomogneš ponijeti kući jedan od ovih krčaga vode, dat ću ti lijep komad kruha.

Pinocchio pogleda krčage i ne reče ni da, ni ne.

— A s kruhom ću ti dati lijep tanjir cvjetače začinjene uljem i kvasinom — doda dobra žena.

Pinocchio baci još jedan pogled na krčag, i ne reče ni da, ni ne.

— A poslije cvjetače dat ću ti lijep slatkiš napunjen ružolinom.

Zavodljivosti ove druge poslastice Pinocchio nije mogao odoljeti, pa odlučnim glasom reče:

— Pa dobro! Odnijet ću vam krčag do kuće!

Krčag je bio težak, pa se lutkić, nemajući dosta snage da ga nosi u rukama, pomirio sa sudbinom da ga nosi na glavi.

Kad su stigli kući, dobra ženica posjedne Pinocchija za malen prostrt stol i stavi pred njega kruha, cvjetače i poslasticu.

Pinocchio nije jeo, nego proždirao. Njegov želudac kao da je bio stan, koji je stajao prazan i nenaseljen već pet mjeseci.

Kad je malo pomalo smirio bijesno ujedanje glada, digne glavu da zahvali svojoj dobročiniteljici; ali joj nije još dospio dobro ni pogledati lice, kad usklikne dugo: Ohhh!... od čuda i ostane tako zapanjen, raskolačenih očiju, s viljuškom u zraku i s ustima punima kruha i cvjetače.

— Čemu se tako čudiš? — reče smijući se dobra ženica.

— To je . . . — odgovori Pinocchio mucajući — to je . . . to je . . . da vi sličite . . . vi me podsjećate . . . da, da, da, isti glas . . . iste oči . . . iste kose . . . kao ona . . . O, draga Vilo moja! O Fatino moja! . . . recite mi, da ste to vi, baš vi! . . . Nemojte da više plačem! Da ste znali! . . . Toliko sam plakao, toliko sam trpio! . . .

I govoreći tako Pinocchio je plakao gorko, i bacivši se na zemlju grlio je toj zagonetnoj ženici koljena.

XXV.

PINOCCHIO OBEĆA VILI DA ĆE BITI DOBAR I DA ĆE UČITI, JER MU JE DODIJALO DA BUDE LUTKIĆ I HOĆE DA POSTANE VALJAN DJEČAK

ISPRVA je dobra ženica počela govoriti, da ona nije mala Vila modre kose, ali tada, videći da je već otkrivena i ne želeći da šala predugo traje, završi s priznanjem i reče Pinocchiju:

— Nevaljalče od lutkića! Kako si opazio da sam to ja?

— Velika ljubav, koju osjećam za vas, to mi je kazala.

— Sjećaš li se? Ostavio si me kao djevojčicu, a sad me nalaziš kao ženu; toliko sam žena, da bih ti mogla biti mama.

Veoma mi je drago, jer tako, mjesto s e s t r i c a, zvat ću vas m o j a m a m a. Već tako dugo čeznem da i ja dobijem mamu kao i sva druga djeca! . . . Ali kako ste narasli tako brzo?

— To je tajna.

— Kažite mi je. Htio bih i ja malo narasti! Zar ne vidite? Ostao sam uvijek malen kao čepić.

— Ali ti ne možeš rasti — odgovori Vila.

— Zašto?

— Jer lutkići nikad ne rastu. Rode se kao lukići, žive kao lutkići i umiru kao lutkići.

— Oh! Dodijalo mi je uvijek biti lutkić — vikne Pinocchio pljesnuvši se dlanom po glavi. — Bilo bi vrijeme da i ja postanem čovjek kao i svi drugi.

— I postat ćeš, ako to budeš znao zaslužiti . . .

— Zbilja? A što moram učiniti, da to zaslužim?

— Sasvim laku stvar: naučiti, da budeš valjan dječak.

— A što možda sada nisam?

— Ni blizu! Valjani dječaci su poslušni, a ti međutim . . .

— A ja ne slušam nikada.

— Valjani dječaci vole učiti i raditi, a ti . . .

— A ja, međutim, plandujem i klatarim se cijelu godinu.

— Valjani dječaci govore uvijek istinu . . .

— A ja uvijek laž.

— Valjani dječaci idu rado u školu . . .

— A mene od škole zaboli čitavo tijelo. Ali ću od danas promijeniti život.

— Obećavaš mi?

— Obećavam. Hoću da i ja postanem valjan dječak i hoću da budem utjeha svome tati . . . Gdje bi moj jadni tata mogao sada biti?

— Ne znam.

— Hoću li ikad biti te sreće, da ga vidim i zagrlim?

— Mislim, da hoćeš; dapače sam sigurna.

Kad je čuo taj odgovor, Pinocchio je postao tako veseo, da je uhvatio Viline ruke i počeo ih ljubiti žarko kao da je izvan sebe. Onda je, digavši glavu i gledajući je ljubezno, upita:

— Kaži mi, mamice: dakle nije istina, da si ti mrtva?

— Čini se da nisam — odgovori smiješeći se Vila.

— Da znaš, kakvu sam bol i kakvo gušenje u grlu osjetio, kad sam pročitao: O v d j e p o č i v a . . .

— Znam, i zato sam ti oprostila. Iskrenost tvoga bola učinila je da upoznam tvoje dobro srce: a dječaci dobra srca, i ako su malo raspušteni i razmaženi, uvijek se mogu još nadati nečemu, to jest, mogu se još uvijek nadati da će se vratiti na pravi put. Eto zašto sam došla čak ovamo, da te potražim. Ja ću biti tvoja mama.

— Ah, što je to krasno! — uzvikne Pinocchio skačući od veselja.

— Ti ćeš me slušati i činiti uvijek ono što ti rečem.

— Drage volje, drage volje, drage volje!

— Od sutra — doda Vila — počet ćeš ići u školu.

Pinocchio odmah postane manje veseo.

— Zatim ćeš po svojoj volji izabrati jednan zanat ili obrt . . .

Pinocchio se uozbilji.

— Što mrmljaš između zuba? — zapita Vila oštrim glasom.

— Rekao sam . . . — zareži lutkić podglas — da mi se čini, da mi je sada malo prekasno poći u školu.

— Nije istina, moj gospodine. Zapamti to, da za nauk i školu nikad nije prekasno.

— Ali ja ne ću da se bavim zanatom ni obrtom.

— Zašto

— Jer mi se čini, da je raditi teško.

— Dijete moje — reče Fata — oni, koji govore tako, svršavaju gotovo uvijek ili u tamnici ili u bolnici. Svaki čovjek, da znaš, rodio se bogat ili siromah, i dužan je na ovoj zemlji da nešto čini, da se nečim bavi, da nešto radi. Jao onome, tko se prepusti ljenčarenju! Lijenost je

gadna bolest, pa se mora liječiti odmah, još iz malena; ako ne, kad narastemo, ne možemo se više od nje izliječiti.

Ove su riječi takle Pinocchija u dušu, pa digavši živo glavu reče Vili:

— Ja ću učiti, ja ću raditi, činit ću sve što mi rečeš, jer, na koncu, dosadilo mi je da živim kao lutkić i hoću da postanem dječak pod svaku cijenu. Obećala si mi to, je li istina?

— Obećala sam ti, a sad sve ovisi o tebi.

XXVI.

PINOCCHIO POĐE SA SVOJIM ŠKOLSKIM DRUGOVIMA NA MORSKU OBALU DA VIDI STRAŠNOG MORSKOG PSA

SUTRADAN Pinocchio pođe u pučku školu.

Zamislite one vragoljane dječake, kad su vidjeli, da u školu ulazi jedan lutkić! Zaori se smijeh koji nikako nije prestajao. Jedan napravi jednu šalu, drugi drugu; netko mu otme iz ruke kapu, netko ga potegne odostraga za haljetak, netko mu je crnilom pokušao napraviti pod nosom brkove, a netko se usudio čak privezati mu za ruke i za noge uzice, da ga prisili da pleše.

Pinocchio u početku nije izgubio mir i nije se na to osvrtao, ali napokon, videći da će izgubiti strpljivost, obrati se onima koji su ga najviše dražili i bockali, i reče im oštro:

— Pazite, djeco, nisam došao ovamo, da budem vaša dvorska budala. Ja poštujem drugoga, pa hoću i da drugi mene poštuje.

— Bravo, vražiću! Govoriš, kao da čitaš iz knjige! — viknu oni vragoljani savijajući se od smijeha, a jedan, koji je bio drskiji od drugih, pruži ruku s namjerom da uhvati lutkića za vršak nosa.

Ali nije bio dosta brz, jer Pinocchio odapne ispod stola nogom i udijeli mu udarac u goljenicu.

— Joj, kakve tvrde noge! — krikne dječak tarući modricu koju mu je napravio lutak.

— I kakvi laktovi!... Još tvrđi nego noge! — reče drugi, koji je za svoje nezgrapne šale progutao udarac laktom u trbuh.

Istina je, da je nakon ovog kopitca u trbuh i bubotka laktom Pinocchio odmah stekao poštovanje i ugled među svima dječacima u školi, i svi su se umiljavali oko njega i od srca ga voljeli.

I učitelj se njime hvalio, jer je Pinocchio bio pažljiv, marljiv, pametan, uvijek je prvi ulazio u školu, i uvijek posljednji ustajao kad je svršila obuka.

Jedini mu je nedostatak bio, što je posjećivao previše drugova, a među tima mnoge koji su bili jako poznati nevaljalci zato što nisu marili da se odlikuju u nauku i ponašanju.

Učitelj ga je svaki dan opominjao, a i dobra Fata nije propustila da mu više puta reče i ponovi:

— Pazi, Pinocchio! Ti tvoji školski drugovi skrivit će da ćeš prije ili poslije izgubiti ljubav za nauk i, možda, navući na glavu kakvu veću nevolju.

— Nema opasnosti! — odgovarao je lutkić sliježući ramenima i upirući kažiprstom u sredinu čela, kao da kaže: »Ima ovdje unutra dosta pameti!«

Tada se dogodi, da je jednog lijepog dana, dok je išao u školu, susreo jato drugova, s kojima se obično družio i koji dolazeći mu ususret rekoše:

— Znaš li veliku novost?

— Ne.

— Tu, u obližnje more došao je morski pas velik kao gora.

— Zbilja?... Da nije to isti onaj morski pas, od onog puta, kad se utopio moj jadni tata?

— Mi idemo na obalu, da ga vidimo. Hoćeš li i ti s nama?

— Ja ne. Ja idem u školu.

— Što te briga za školu? U školu ćemo sutra. S jednim predavanjem više ili jednim manje ostaješ uvijek jednak magarac.

— A što će reći učitelj?

— Pusti učitelja, neka samo govori. Baš je i plaćen zato, da prigovara po cijeli dan.

— A moja mama?

— Mame nikad ništa ne doznaju — odgovore ti nesretnjaci.

— Znate što ću učiniti? — reče Pinocchio. — Morskog psa želim vidjeti zbog nekih svojih stvari... ali ću ga poći vidjeti poslije škole.

— Jadni tukče! — reče jedan iz jata. — Što misliš, da će tako velika riba stajati ondje na tvoje raspoloženje? Čim joj dosadi, uzme pravac prema drugom kraju, i onda, što si vidio, vidio.

— Koliko vremena treba odavle do obale? — zapita lutkić.

— Za jedan sat ćemo poći i vratiti se.

— Dakle, u trk! I tko prvi dođe, više valja! — vikne Pinocchio.

Na taj znak za odlazak jato vragoljana s knjigama i bilježnicama pod pazuhom udari u trk preko polja; a Pinocchio je bio uvijek ispred sviju: činilo se da na nogama ima krila.

Od vremena do vremena, okrenuvši se natrag, rugao se drugovima, koji su zaostali za lijep razmak, i videći ih zapuhane, preznojene, zaprašene i s isplaženim jezicima, smijao se baš od srca. Nesretnik, u taj čas nije znao kakvom strahu, kakvim strašnim nesrećama ide ususret.

XXVII.

VELIKA BITKA IZMEĐU PINOCCHIJA I DRUGOVA; JEDAN OD DRUGOVA BUDE RANJEN, PA PINOCCHIJA ODVEDU ORUŽNICI

Čim je stigao na obalu, Pinocchio odmah baci pogled na more, ali ne opazi nikakva morskog psa. More je bilo glatko kao veliko kristalno ogledalo.

— A gdje je morski pas? — zapita okrenuvši se drugovima.

— Bit će otišao na ručak — odgovori jedan od njih smijući se.

— Ili bit će da se bacio na postelju, da malo zadrijema — doda drugi smijući se jače nego ikada.

Iz ovih nesuvislih odgovora i ovih benastih posmijeha, Pinocchio razabere, da su njegovi drugovi učinili gadnu šalu time, što su mu rekli stvar koja nije bila istinita, i uzevši to sa zle strane reče im ljutitim glasom:

— A sad? Koju ste nasladu našli u tome što ste mi podvalili priču o morskom psu?

— Slasti ima sigurno! — odgovore u skupu ti nevaljalci.

— A bila bi?

— To, da smo te natjerali da izostaneš iz škole, i da smo te privukli da pođeš s nama. Zar te nije stid, što se pojavljuješ svaki dan tako točno i tako marljivo u školi? Ne stidiš se toliko učiti, je li?

— Pa ako ja i učim, što se to vas tiče?

— Nas se to i te kako tiče. Siliš nas, da se sramotimo pred učiteljem.

— Zašto?

— Jer se kraj onih učenika koji uče, uvijek izgube ovakvi kakvi smo mi, koji nemamo volje za nauk. A mi ne ćemo da se izgubimo! Imamo i mi samoljublja!

— Pa onda, što moram učiniti da vas zadovoljim?

— Moraš i ti mrziti školu, učenje i učitelja, naša tri najveća neprijatelja.

— A ako bih ja htio nastaviti s učenjem?

— Mi te ne ćemo više ni pogledati, a prvom prilikom ćeš nam platiti!

— Zbilja me nagonite na smijeh — reče lutak tresući glavom.

— Ej, Pinocchio! — vikne najveći od tih dječaka unoseći mu se u oči.

— Nemoj se ti tu kočoperiti, nemoj se ti tu pijevčiti!... Jer ako se ti ne bojiš nas, ne bojimo se ni mi tebe! Sjeti se, da si ti sam, a nas je sedam.

— Sedam kao sedam smrtnih grijeha — reče Pinocchio i prasne u silan smijeh.

— Jeste li čuli? Uvrijedio nas je sve! Kaže nam da smo smrtni grijesi!

— Pinocchio! Moli oproštenje za uvredu... Ako ne ćeš, jao tebi!

— Kuku! — učini lutkić udarajući se kažiprstom po vršku nosa za znak ruganja.

— Pinocchio! Slabo ćeš svršiti!

— Kuku!

— Izvući ćeš batina kao magarac!

— Kuku!

— Vratit ćeš se kući razbijena nosa!

— Kuku!

— Sad ću ti ja dati kuku! — vikne najsmjeliji od tih nevaljalaca. — Evo ti međutim ovo na račun, pa čuvaj večeras za večeru!

I tako govoreći prišije mu šaku u glavu.

Ali je tada dobio, kako se kaže, šilo za ognjilo; jer lutkić, kako se moglo i očekivati, odvrati odmah drugom šakom, i tada bitka postane opća i ogorčena.

Pinocchio, iako je bio sam, branio se kao junak. S onim svojim nogama od jako tvrda drva radio je tako dobro, da je držao svoje neprijatelje u pristojnoj udaljenosti. Gdje su njegove noge mogle doprijeti i zahvatiti, ostavljale su vazda za uspomenu modricu.

Tada dječaci, ozlojeđeni što se ne mogu uhvatiti s lutkićem u koštac, dobro se sjete da pokušaju s mecima, i odriješivši zavežljaje svojih školskih knjiga počnu hitati u nj početnice, slovnice, računice, pričice, gatke, čitanke i druge školske knjige; ali lutkić, koji je bio hitra oka i prevejan, prignuo se uvijek na vrijeme, tako da su svesci, prolazeći mu iznad glave, odlazili svi lijepim lijetom u more.

A zamislite, što su na to ribe! Ribe, misleći da su te knjige stvari dobre za jelo, slijetale su se jatimice na površinu vode, ali čim bi zagrizle u koju stranicu ili u korice, odmah bi pljunule kreveljeći se, pa se činilo kao da govore: »Nije stvar za nas; navikle smo da se hranimo mnogo bolje!«

Uto je bitka postajala sve žešća. Kad, eto nekog krupnog raka, koji je izišao iz vode i uzverao se malo pomalo sve gore na žalo, pa viknuo glasom kao promukla trublja:

— Prestanite, gadovi i ništa drugo! Te razbojničke bitke među dječacima rijetko dobro svršavaju. Uvijek se dogodi kakva nesreća!

Jadan rak! Kao da je govorio u vjetar. I onaj obješenjak Pinocchio, okrenuvši se k njemu, da ga ljutito pogleda, reče osorno:

— Umukni dosadna račino! Bolje bi ti bilo, da posisaš dvije pilule od lišaja, da ti izliječe tu prehladu u grlu. Pođi radije u postelju i nastoj da se oznojiš!

U to vrijeme dječaci, koji su kao tanad potrošili sve knjige, opaze tu nedaleko svežanj lutkićevih knjiga, pa ga se za tren oka dočepaju.

Između tih knjiga jedna je bila uvezana u debelu ljepenku s hrptom i uglovima od pergamene. Bila je to RAČUNICA. Ostavljam vama da zamislite koliko je težila!

Jedan od nevaljalaca zgrabi taj teški svezak i naciljavši u Pinocchijevu glavu, hitne ga svom snagom koju mu je mogla dati ruka; ali mjesto da pogodi lutka, pogodi u glavu jednoga od svojih drugova, koji poblijedi kao isprana krpa i ne reče ništa drugo nego ove riječi:

— Ah, majko, moja, pomozite mi . . . jer umirem!

Zatim se pruži po pijesku žala.

Kad su vidjeli mrtvaca, dječaci se uplaše pa dadu petama vjetra i za malo časaka nisu se više vidjeli.

Ali Pinocchio ostane tu i, premda je od boli i od straha i on bio više mrtav nego živ, ipak potrči pa smoči u morskoj vodi svoj rupčić i stane kvasiti sljepočice jadnog svog druga. I tako plačući gorko i očajavajući zazivao ga je po imenu i govorio mu:

— Eugenio! . . . jadan moj Eugenio! . . . Otvori oči i pogledaj me! . . . Zašto mi ne odgovoriš? Znaš, nisam te to ja udario tako ljuto! Vjeruj mi, nisam ja! . . . Otvori oči, Eugenio . . . Ako budeš držao oči zatvorene, morat ću i ja umrijeti . . . Ah, bože moj! Kako ću se sad vratiti kući? S kakvim ću se obrazom pokazati svojoj dobroj mamici? Što će biti od

mene? Kamo da pobjegnem? Gdje da se sakrijem? ... Ah, koliko bi bilo bolje, tisuću puta bolje, da sam otišao u školu! Zašto sam poslušao one drugove, koji su moja propast? A učitelj mi je to i rekao! A moja je mama govorila: »Čuvaj se zlih drugova!« Ali ja sam tvrdoglavac, jogunac. Puštam sve da govore, a zatim učinim po svojoj ćudi! A poslije se moram kajati ... I tako, od kada sam na svijetu, nikad nisam vidio ni četvrt sata dobra. Bože moj! Što će biti od mene, što će biti od mene, što će biti od mene?

I Pinocchio nastavi plakati, jadikovati, udarati se šakama u glavu i zazivati po imenu jadnoga Eugenija. Kad najednom začuje mukao topot koraka, koji su se približavali.

Okrene se. Bila su dva oružnika.

— Što ti radiš tu tako izvaljen na zemlji? — zapitaju Pinocchija.

— Pomažem ovom mom drugu.

— Zar mu je zlo?

— Čini se, da jest!

— I te kako zlo! — reče jedan oružnik prignuvši se i promatrajući Eugenija izbliza. — Ovaj dječak je ranjen u sljepočicu. Tko ga je ranio?

— Ja nisam — promuca lutkić, kojemu je ponestalo daha u prsima.

— A ako nisi ti, tko ga je dakle ranio?

— Ja nisam — ponovi Pinocchio.

— A čime je ranjen?

— Ovom knjigom.

I lutkić digne sa zemlje računicu, uvezanu u ljepenku i pergamenu, da je pokaže oružniku.

— A čija je to knjiga?

— Moja.

— To je dosta; drugo i ne treba. Ustani odmah i pođi s nama.

— Ali ja ...

— Hajde s nama!

— Ali ja sam nevin.

— Hajde s nama!

— Prije nego su otišli, oružnici su pozvali neke ribare, koji su baš u taj čas prolazili u svojoj lađici kraj obale, i rekli im:

— Povjeravamo vam ovog dječaka ranjenog u glavu. Odnesite ga svojoj kući i njegujte ga. Sutra ćemo se vratiti da ga vidimo.

Zatim se okrenu Pinocchiju i nakon što su ga postavili u sredinu između sebe, narede mu vojničkim glasom:

— Naprijed, i koračaj brzo. Ako ne ćeš, gore po tebe!

Lutkić nije čekao da mu to ponove, nego počne koračati po stazici koja je vodila prema selu. Ali, jadnik, ni sam više nije znao niti na kojem je svijetu. Činilo mu se da sanja. I kakav gadan san! Bio je izvan sebe. Njegove su oči vidjele sve dvostruko, noge su mu drhtale, jezik mu se prilijepio uz nepce i nije mogao više izustiti ni jedne riječi. A ipak u toj smušenosti i otupjelosti jedan je oštar trn neprestano probadao njegovo srce: misao, naime, da će ovako među oružnicima morati proći ispod prozora kuće dobre Vile. Bio bi radije umro.

Bili su već stigli do sela i upravo da će u nj ući, kad jedan snažan zapuh bijesnog vjetra digne Pinocchiju s glave kapu i odnese je desetak koraka daleko.

— Biste li mi dopustili — reče lutkić oružnicima — da pođem po moju kapu?

— Pođi samo; ali da se požuriš!

Lutkić pođe, digne kapu... ali mjesto da je stavi na glavu, stavi je u usta, među zube, i onda počne trčati silnim trkom prema morskoj obali. Odletio je kao zrno iz puške.

Oružnici, prosuđujući da će ga teško biti stići, nauckaju za njim velikog psa čuvara koji je dobivao prvu nagradu na svima pasjim trkama.

Pinocchio je trčao, a pas je trčao brže od njega i zato se sav svijet strčao na ulicu u želji da vidi ishod ove divlje trke. Ali nije mogao zadovoljiti tu želju, jer su pas i Pinocchio podigli uzduž ceste toliku prašinu, da se nakon nekoliko časaka nije moglo ništa vidjeti.

XXVIII.

PINOCCHIO DOLAZI U OPASNOST DA GA ISPRŽE U TAVI KAO RIBU

U toj očajnoj trci bio je jedan časak užasan, čas kad je Pinocchio mislio da je izgubljen: treba znati naime, da ga je Alidoro (to je bilo ime psa čuvara), nakon pustog trčanja i trčanja, gotovo dostigao.

Dosta je kazati, da je lutkić za sobom, na pedalj razmaka, čuo iznemoglo dahtanje te zvjeretine i osjećao čak vrućinu njegova daha.

Na sreću obala je tada bila blizu i more se je vidjelo na malo koraka udaljenosti.

Tek što je došao na obalu, lutkić odapne lijep skok, onako kako bi učinila kakva žabica, pa se hitne posred vode. Alidoro se međutim htio zaustaviti, ali zanesen zamahom od prebrzog trčanja poleti u vodu i on. A taj jadnik nije znao plivati, pa zato odmah počne pljaskati nogama, da se održi na površini; ali što je više pljaskao, to mu je glava više zaranjala pod vodu.

Kad je jednom uspio dignuti glavu iznad vode, bile su jadnome psu oči zastrašene i izvaljene i lajući je dovikivao:

— Davim se! Davim se!

— Crkni! — odgovori mu izdaleka Pinocchio, koji je sada bio izvan svake opasnosti.

— Pomozi mi, Pinocchiću moj!... spasi me od smrti!

Na te žalosne krikove lutkić, koji je u stvari imao krasno srce, gane se i obrativši se psu reče mu:

— Ali ako ti pomognem da se spasiš, obećaj mi da mi više ne ćeš smetati niti trčati za mnom.

— Obećavam ti! Obećavam ti! Požuri se, zaboga, jer ako budeš otezao samo pola časka, lijepo ću biti mrtav.

Pinocchio je malo oklijevao, ali se onda sjeti, kako mu je njegov tata rekao toliko puta, da nikad ne valja propustiti priliku da učiniš dobro djelo, otpliva k Alidoru, uhvati ga objema rukama za rep, pa ga zdrava i čitava izvuče na suhi pijesak na obali.

Jadan pas, nije se više mogao držati na nogama. Popio je i protiv svoje volje toliko slane vode, da se naduo kao mjehur. Uostalom lutkić, ne vjerujući mu mnogo, prosudi, da je najrazboritije baciti se opet u more pa tada, udaljujući se od obale vikne spašenom prijatelju:

— Zbogom, Alidoro, sretan ti put i mnogo pozdrava tvojima!

— Zbogom, Pinocchio — odgovori pas — Tisuću ti puta hvala za to što si mi spasio život. Učinio si mi veliku uslugu; a na ovom svijetu kako činiš, tako dočekaš. Ako se desi prilika, razgovarat ćemo opet o tome.

Pinocchio nastavi da pliva, držeći se uvijek blizu kraja. Na koncu mu se učini da je došao na sigurno mjesto, i pogledavši na obalu opazi u hridinama neku pećinu iz koje je izlazila velika perjanica dima.

— U ovoj pećini — reče tada u sebi — mora da ima ognja. To bolje! Idem da se osušim i ogrijem, a zatim?... A zatim će biti ono što bude.

Stvorivši takvu odluku približi se hridini, ali kad joj je prišao da se uzvere, osjeti da se nešto pod vodom penje, penje, penje i da ga diže u zrak. Odmah pokuša pobjeći, ali je sad bilo kasno, jer na svoje veliko čudo nađe se zatvoren u nekakvoj velikoj mreži usred vreve riba svakakva oblika i veličine, koje su se praćakale i otimale kao očajnici.

U isti čas opazi da iz pećine izlazi nekakav ribar tako ružan, ali tako ružan, da je izgledao kao morska neman. Mjesto kose imao je na glavi grm guste zelene trave, zelena je bila koža na njegovu tijelu, zelene oči, zelena duga, duga brada koja mu je sezala sve do tla. Činio se kao velik zelembać uspravljen na stražnje noge.

Kad je ribar izvukao iz mora mrežu, vikne sav zadovoljan:

— Blažena sreća! I danas se mogu nakusati ribe.

— Hvala bogu, da ja nisam riba! — reče Pinocchio u sebi ohrabrivši se malo.

Mrežu onako punu ribe odnese ribar u pećinu, neku mračnu i zadimljenu pećinu, posred koje je tignjala velika tava ulja, iz koje se širio miris po zagoretini da ti stane dah.

— Sad ćemo vidjeti kakvu smo ribu uhvatili — reče zeleni ribar i turnuvši u mrežu krupnu ručetinu koja je bila kao pekarska lopata, izvadi šaku trilja.

— Dobre su ove trilje! — reče gledajući ih i njušeći pohlepno. I nakon što ih je onjušio, iskrene ih u kabao bez vode.

Tako više puta ponovi istu radnju, i dok je tako dalje vadio druge ribe, osjećao je vodu u ustima i radosno govorio:

— Dobri su ovi oslići!...

— Ukusni su ovi cipli!...

— Divota od ovih listova!...

— Izvrsni su ovi pauci!...

— Mile su ove srdelice!...

Kako možete zamisliti, oslići, cipli, listovi, pauci i srdelice pođu svi zajedno u kabao u društvo triljama.

Posljednji je ostao u mreži Pinocchio.

Tek što ga je ribar izvadio, izbeči od čuda svoje zelene očurine vičući gotovo uplašeno:

— Koja je ovo vrst ribe? Ne sjećam se da sam ikada jeo ovakve ribe.

I nastavi da ga pažljivo promatra i nakon što ga je u redu razgledao sa svih strana, zaključi s riječima:

— Razumijem: mora da je morski rak.

Tada Pinocchio, uvrijeđen što ga smatra rakom, reče mrzovoljno:

— Kakav rak i kakav nerak? Gledaj ti, kako me cijeni. Ja sam, da znate, lutkić.

— Lutkić? — reče ribar. — Da ti pravo kažem, riba lutkić za me je sasvim nova riba! I bolje da je tako! Slađe ću te pojesti.

— Pojesti me? Ali hoćete li razumjeti, da ja nisam riba. Ili ne čujete, da govorim i da rasuđujem kao i vi?

— Točno! — doda ribar. — I kako vidim da si riba koja je sretna da može govoriti i rasuđivati kao i ja, to ti želim iskazati i počast koja ti dolikuje.

— A ta bi počast bila?...

— U znak prijateljstva i osobita poštovanja prepuštam tebi izbor kako želiš da te pripremim. Želiš li da te popržim na tavi, ili bi radije da te skuham u loncu sa prismokom od rajčica?

— Da kažem pravo — odgovori Pinocchio — kad već moram birati, onda bih najradije da me pustite na slobodu da se mogu vratiti svojoj kući.

— Ti se šališ! Misliš li, da ja imam volje propustiti priliku da kušam tako rijetku ribu? Ne dešava se svakog dana riba lutkić u ovim vodama. Pusti ti samo mene: pržit ću te u tavi zajedno sa svom drugom ribom i bit ćeš zadovoljan. Biti spržen u društvu uvijek je neka utjeha.

Nesretni Pinocchio, kad mu je ribar ovako zapjevao, počne plakati, kričati i kumiti, a plačući je govorio:

— Koliko bi bolje bio da sam otišao u školu! Poslušao sam drugove i sada plaćam!... Ih, ih, ih.

A jer se otimao i izvijao kao jegulja i činio nevjerojatne napore da izmakne iz pandža zelenoga ribara, ribar uzme dobro vlakno od site, sveže mu ruke i noge i obavije ga kao salamu pa ga baci u kabao k ostalim ribama.

Zatim izvuče drvenu zdjeletinu punu brašna i dade se na posao da nabrašni svu tu ribu, i kako je koju nabrašnio, bacio je u tavu da se prži.

Prvi su zaigrali u vrelom ulju jadni oslići, zatim je došao red na pauke, pa na ciple, pa na listove, i srdelice, a onda dođe red i na Pinocchija. Njega pred licem tako blize smrti (i kakve gadne smrti) uhvati takva drhtavica i takav strah, da nije više imao ni glasa ni daha da moli milost.

Jadan dječak, molio je očima! Ali zeleni ribar, ne osvrćući se na to, okrene ga pet šest puta u brašnu, dobro ga zabrašni od glave do pete, pa se činilo da je postao lutkom od sadre.

Zatim ga uhvati za glavu i...

XXIX.

VRATI SE KUĆI K FATI KOJA MU OBEĆA DA SUTRA VIŠE NE ĆE BITI LUTAK NEGO ĆE POSTATI DJEČAKOM. VELIKI DORUČAK S BIJELOM KAVOM U ČAST TOGA ZNATNOG DOGAĐAJA

TOČNO u času u kom je ribar htio spustiti Pinocchija u tavu, uđe u pećinu krupan pas kojega je doveo oštar miris pržene ribe.

— Odlazi! — vikne mu ribar prijetećim glasom, a jednako držeći u ruci nabrašnjena lutkića.

Ali je jadan pas imao teka za četvoricu, i cvileći i mašući repom kao da je govorio:

— Daj mi zalogaj pržene ribe pa ću te ostaviti na miru.

— Odlazi odavle, kažem ti! — ponovi ribar i digne nogu da će ga udariti.

Tada pas, koji, kad je zbilja gladan, nije bio navikao da mu sjedaju muhe na nos, okrene se režeći k ribaru i pokaže mu svoje strašne zube.

U tom času začuje se u pećini slabašan, slabašan glasić, koji reče:

— Spasi me, Alidoro! Ako me ne spasiš, spržen sam!

Pas prepozna odmah Pinocchijev glas i na svoje veliko čudo razabere da je taj glasić izišao iz onog nabrašnjenog svežnjića što ga je ribar držao u ruci.

Što on tada učini? Odbaci se snažno od zemlje, zgrabi onaj nabrašnjeni svežanj i držeći ga lagano među zubima, istrči iz pećine — pa bjež kao munja!

Ribar se strašno razljuti što mu je oteo iz ruke ribu koju bi tako rado bio pojeo, pa pokuša trčati za psom, ali čim je zagrabio nekoliko koraka, uhvati ga napad kašlja, pa se moradne vratiti.

Međutim Alidoro, kako je našao stazu koja vodi u selo, zaustavi se i oprezno položi prijatelja Pinocchija na zemlju.

— Kako sam ti zahvalan! — reče lutkić.

— Nije potrebno — odvrati pas. — Ti si spasio mene, i ono što je učinjeno, vraćeno je. Zna se: na ovom svijetu moramo jedan drugoga pomagati.

— Ali kako si uopće naišao na onu pećinu?

— Ležao sam sve ondje na žalu, više mrtav nego živ, kad mi vjetar izdaleka donese miris pržene ribe. Taj mi je mirisić nadražio tek i ja sam pošao po njemu. Da sam došao časak kasnije!

— Nemoj mi to govoriti! — vikne Pinocchio dršćući još od straha. — Nemoj mi ni govoriti! Da si došao časak kasnije, sada bih bio lijepo spržen, pojeden i probavljen. Brrr! . . . podiđe me jeza kad samo pomislim!

Alidoro smijući se pruži desnu capu prema lutkiću koji mu je jako, jako stisne u znak velikog prijateljstva. I tada se rastanu.

Pas pođe putem koji vodi kući, a Pinocchio, kad je ostao sam, pođe k jednoj kolibi nedaleko odanle i zapita nekog starčića, koji je stajao na vratima i grijao se na suncu:

— Recite mi, prijatelju, znate li šta o nekom dječaku, koji je bio ranjen u glavu i koji se zvao Eugenio?

— Toga su dječaka neki ribari donijeli u ovu kolibu i sad . . .

— Sad će biti mrtav? — prekine Pinocchio u velikoj boli.

— Ne, sad je živ i već se vratio svojoj kući.

— Zbilja, zbilja? — vikne lutkić skočivši od radosti. — Dakle rana nije bila teška?

— Ali mogla je biti teška i čak smrtna — odgovori starčić — jer su ga udarili u glavu velikom knjigom, koja je bila uvezana u ljepenku.

— A tko ga je udario?

— Neki njegov školski drug, neki Pinocchio...

— A tko je taj Pinocchio? — zapita lutkić praveći se nevještim.

— Kažu, da je to neki deran, neki skitač, pravi obješenjak.

— Klevete! Sve same klevete!

— Poznaješ li ti toga Pinocchija?

— Po viđenju! — odgovori lutak.

— A što misliš ti o njemu? — zapita ga starčić.

— Meni se čini, da je dobar dječak, pun volje za naukom, poslušan, odan svome tati i svojoj obitelji...

Dok je lutkić nizao starcu u brk sve te laži, dodirne nos i opazi da mu se je nos produljio više od jednog pedlja. Tada sav u strahu počne vikati.

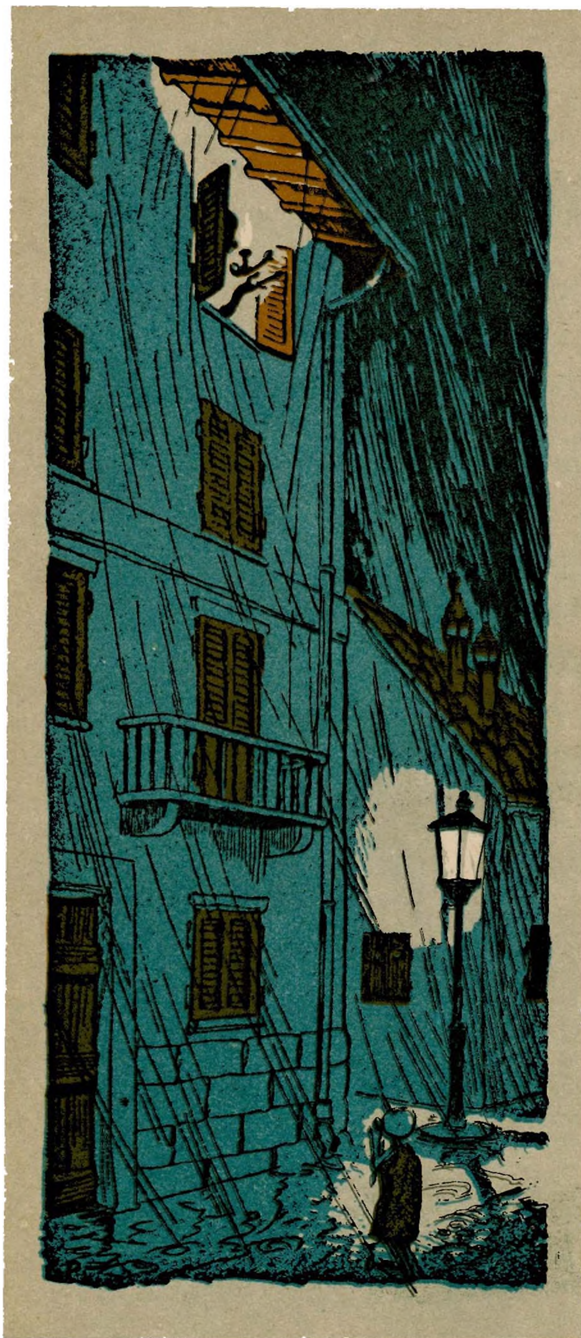
— Ne obazirite se, prijatelju, na sve lijepo što sam vam rekao, jer poznajem Pinocchija sasvim dobro i mogu vam potvrditi i ja, da je zbilja, neposlušan i neuredan deran, koji mjesto da ide u školu, ide s drugovima u skitnju.

Tek što je izrekao te riječi, nos mu se skrati i vrati na staru mjeru, kakav je i prije bio.

— A što si tako bijel? — zapita ga najednom starčić.

— Kazat ću vam... nisam pazio, pa sam se otro o nekakav svježe

obijeljen zid — odgovori lutak stideći se kazati da su ga nabrašnili kao ribu, da ga sprže u tavi.

— A što si to učinio od svoga haljetka, svojih gaćica i svoje kape.

— Susreo sam lupeže, pa su me svukli. Recite mi, dobri starče, ne biste li slučajno imali da mi date kakvo odijelce, toliko, da se mogu vratiti kući?

— Dijete moje, što se tiče odjeće, nemam nego jednu malu vrećicu u kojoj držim grahoricu. Ako hoćeš, uzmi je; evo je ovdje.

A Pinocchio nije čekao da mu reče dva puta: uzme odmah vrećicu od grahorice, koja je bila prazna, i nakon što je škarama napravio na dnu malu rupicu, a dvije rupe na stranama, navuče je na se kao košulju. I tako lagahno obučen uputi se prema selu.

Ali se putem nije osjećao nikako miran; toliko je istina, da je činio korak naprijed, pa korak natrag; razgovarajući sam sa sobom govorio je:

— Kako ću se prikazati svojoj dobroj Vili? Što će reći kad me vidi?... Hoće li mi htjeti oprostiti ovu drugu nevaljanštinu? Kladim se, da mi ne će oprostiti! Oh, ne će mi oprostiti sigurno. Ali sam i zaslužio, jer ja sam nevaljanac, koji uvijek obećava da će se popraviti, a nikad ne održi riječ.

U selo prispije, kad je već bila mrkla noć, a kako je bilo ružno vrijeme i kiša padala kao iz kabla, pođe pravo Fatinoj kući čvrsto odlučivši da će pokucati na vrata, da mu otvore.

Ali kad je došao tamo, osjeti, da mu ponestaje hrabrosti, i mjesto da pokuca, udalji se trkom dvadesetak koraka. Približi se i drugi put vratima i ne učini ništa. Približi se ti treći put: i ništa, četvrti put uzme, dršćući, gvozdeni zvekir u ruku i udari lagani, lagani udarčić.

Počeka, počeka, na koncu, nakon pola sata, otvori se prozor najvišeg kata (kuća je bila na četiri kata) i Pinocchio ugleda, kako izviruje velik puž, koji je na glavi imao gorući žižak i koji reče:

— Tko je u ovo doba?

— Je li Fata kod kuće? — zapita lutkić.

— Fata spava i ne će da je tko budi! A tko si ti?

— Ja.

— Koji ja?

— Pinocchio.

— Koji Pinocchio?

— Lutkić; onaj, što stanuje u kući s Fatom.

— Ah razumijem — reče Puž. — počekaj tu, sad ću saći i odmah ti otvoriti.

— Požurite, za milost božju, jer umirem od studeni.

— Dječače moj, ja sam Puž, a puževima se nikada ne žuri.

I tako prođe jedan sat, prođu i dva, i vrata se nisu otvarala. Nato se Pinocchio, koji je drhtao od studeni, straha i vlage koja je bila na njemu, ohrabri i opet pokuca na vrata; a pokuca jače.

Na to drugo kucanje otvori se prozor za kat niže i izviri opet isti Puž.

— Pužiću moj lijepi — vikne Pinoccio s ulice — već dva sata čekam! A dva sata u ovo strašno veče dulja su nego dvije godine. Požurite se, zaboga.

— Dječače moj — odgovori mu životinja sasvim mirno i sasvim ravnodušno s prozora — dječače moj, ja sam Puž, a puževima se nikad ne žuri.

I prozor se opet zatvori.

Za malo vremena odbije ponoć, zatim sat, pa dva sata poslije ponoći, a vrata su bila još uvijek zatvorena.

Tada Pinocchio izgubi strpljivost, pa bijesno zgrabi zvekir na vratima, da zalupa tako jako, da se potrese sva kuća, ali zvekir, koji je bio od gvožđa, najednom se pretvori u živu jegulju, pa sklizne iz ruku i nestane u potočiću nasred ulice.

— Ah, tako? — vikne Pinocchio sve više obuzet bijesom. — Ako i jest nestalo zvekira, ja ću nastaviti lupati nogama.

I povukavši se malo natrag zaleti se i zadade kućnim vratima veoma svečan udarac nogom. Udarac je bio tako jak, da je noga do polovice upala u fino drvo, a kad ju je lutkić htio izvući, sav trud je bio uzaludan, jer mu je noga ostala zabijena u vrata kao zakovan čavao.

Zamislite jadnoga Pinocchija! Morao je provesti cijelu noć s jednom nogom na zemlji, a s drugom u zraku.

Ujutro, u osvit dana, napokon se vrata otvore. Onoj valjanoj životinjici Pužu, da siđe s četvrtog kata do ulaza, trebalo je samo devet sati vremena.

— Što radite s tom nogom zabijenom u vrata? — zapita lutkića smijući se.

— Dogodila mi se nezgoda. Pokušajte, lijepi moj Pužiću, da li će vam poći za rukom, da me oslobodite ove nevolje.

— Dječače moj, tu treba drvodjelac, a ja nisam nikad bio drvodjelac.

— Zamolite u moje ime Fatu!

— Fata spava i ne će da je tko budi.

— Ali što želite da radim cijeli dan ovako prikovan za vrata?

— Zabavi se brojenjem mrava koji prolaze ulicom.

— Donesite mi barem štogod jela, jer se osjećam sasvim isrpljen.

— Odmah! — reče Puž.

I zbilja, nakon tri sata i pol Pinocchio ga ugleda kako se vraća noseći na glavi srebrnu zdjelu. U zdjeli je bio hljeb, pečeno pile i četiri zrele kajsije.

— Evo doručka, koji ti šalje Vila — reče Puž.

Kad je ugledao to blago božje, lutkić se sasvim utješi. Ali kakvo je bilo njegovo razočaranje, kad je počeo jesti i vidio da je kruh od sadre, pile od ljepenke, a četiri kajsije od alabastra, samo obojene u prirodnim šarama.

Htio je zaplakati, htio je očajavati, htio je baciti služavnik i ono što je u njemu, ali se međutim, ili zbog velikog jada ili zbog velike slabosti u želucu, ozbiljno onesvijesti.

Kad se opet sabrao, nađe se na nekom divanu, a Vila je bila uz njega.

— I za ovaj put ti opraštam — reče mu Fata — ali jao tebi, ako mi učiniš još jedamput ovako po svoju!

Pinocchio obeća i zakune se, da će učiti, da će se uvijek dobro vladati. I zbilja, na posljednjim ispitima pred praznike imao je čast biti najvredniji u školi i njegovo vladanje uopće ocijenili su tako pohvalnim i zadovoljavajućim, da mu Fata sva zadovoljna reče:

— Sutra će tvojoj želji konačno biti udovoljeno!

— Kojoj?

— Sutra ćeš prestati biti drvena lutka i postat ćeš pravi dječak.

Tko nije vidio Pinocchijevu radost na tu toliku žuđenu vijest, ne može je ni zamisliti. Svi njegovi prijatelji i školski drugovi bit će sutradan pozvani na veliko čašćenje u Fatinu kuću, da skupa proslave veliki događaj, a Fata je dala pripremiti dvjesta zdjelica kava s mlijekom i četiri stotine kruščića ozdol i ozgor namazanih maslom. Taj je dan obećavao, da će biti jako lijep i jako veseo, ali...

Nesrećom, u životu lutaka uvijek neki a l i pokvari svaku stvar.

XXX.

PINOCCHIO, MJESTO DA POSTANE DJEČAKOM, OTIĐE POTAJNO SA SVOJIM PRIJATELJEM LUCIGNOLOM U »ZEMLJU IGRAČAKA«

KAKO je i prirodno, Pinocchio izmoli odmah u Fate dopuštenje da obiđe gradom i pozove svoje prijatelje, a Fata mu reče:

— Pođi samo, pa pozovi svoje drugove na sutrašnji doručak, ali se sjeti, da se moraš vratiti kući prije nego padne noć. Jesi li razumio?

— Obećavam da ću se točno za jedan sat vratiti — odvrati lutkić.

— Pazi, Pinocchio! Dječaci lako obećaju, ali više puta teško ispune obećanje.

— Ali ja nisam kao drugi: kad nešto obećam, onda to i izvršim.

— Vidjet ćemo. Ako slučajno ne poslušaš, toliko gore po te.

— Zašto?

— Kad dječaci ne mare za savjete onih koji znaju više od njih, zapadnu uvijek u neku nevolju.

— A ja sam to i iskusio! — reče Pinocchio. — Ali sad se više ne ću uvaliti u zlo.

— Vidjet ćemo govoriš li istinu.

Ne dodajući više ni riječi, lutkić pozdravi svoju dobru Fatu koja mu je bila neke vrsti mama, i pjevajući i skačući ispadne na ulicu.

Za nešto više od jednog sata pozvao je sve svoje prijatelje. Jedni su poziv prihvatili odmah i sa svim srcem, drugi su ispočetka pustili da ih neko vrijeme moli, ali kada su doznali da će kruščići za prismakanje s bijelom kavom biti namazani maslacem i s vanjske strane, završe riječima: »Doći ćemo i mi, da ti učinimo uslugu.«

Sada valja da znamo, da je Pinocchio među svojim prijateljima i školskim drugovima imao jednoga ljubimca i najdražega prijatelja kojemu je bilo ime Romeo, ali su ga svi zvali nadimkom Lucignolo* zbog njegova lika koji je bio mršav, suhonjav i otegnut, upravo kao novi stijenj noćnog žiška.

Lucignolo je bio najnemarniji i najvragoljastiji dječak u čitavoj školi, ali Pinocchio ga je jako volio. I zbilja pođe odmah da ga potraži kod kuće i da ga pozove na doručak, ali ga ne nađe; vrati se drugi put, a Lucignola nema, vrati se i treći put, ali se i tada potrudio uzalud.

Gdje bi ga mogao uloviti? Traži tamo, traži ovamo, napokon ga spazi, gdje se skrio pod trijem neke seljačke kuće.

— Što radiš tu? — zapita ga Pinocchio približivši mu se.

— Čekam ponoć, da otputujem. . .

— Kamo ideš?

— Daleko, daleko, daleko!

— A ja sam te tri puta tražio kod kuće! . . .

— Što hoćeš od mene?

— Ne znaš za veliki događaj? Ne znaš za sreću koja me čeka?

— Koja?

— Sutra prestajem biti lutkić i postajem dječakom kao ti i kao svi drugi.

---

* Lucignolo je stijenj, fitilj (prev.).

Na zdravlje ti bilo!

— Sutra te, dakle, čekam na doručak u mojoj kući.

— Ali kad ti kažem da večeras putujem!

— U koji sat?

— O ponoći.

— A kamo ideš?

— Idem da se nastanim u jednoj zemlji... koja je najljepši kraj na svijetu, prava blagoslovljena zemlja!

— A kako se zove'

— Zove se »Zemlja igračaka«. Zašto ne dođeš i ti?

— Ja? Nikako!

— Nemaš pravo, Pinocchio! Vjeruj meni: ako ne dođeš, kajat ćeš se. Gdje da nađeš ju zdraviju za nas dječake? Tamo nema škola, tamo nema učitelja, nema knjiga. U toj blagoslovenoj zemlji ne uči se nikada. U četv iema škole, a svaki tjedan sastoji se od šest četvrtaka i jedne nedjelje. Zamisli, da jesenski praznici počinju prvim siječnja, a svršavaju posljednjim prosinca. Eto zemlje koja se meni zbilja sviđa! Eto kakve bi morale biti sve pristojne zemlje!

— A kako se provode dani u »Zemlji igračaka«?

— Provode se u igri i zabavi koja traje od jutra do mraka. Uveče se zatim pođe u krevet, a sutradan se počinje iznova. Što ti se čini?

— Hm!... — učini Pinocchio i zakima lako glavom kao da veli: »To je život koji bih provodio i ja!«

— Dakle, hoćeš li poći sa mnom? Hoćeš ili ne ćeš? Odluči.

— Ne, ne, ne i zatim opet ne. Već sam obećao svojoj dobroj Fati da ću postati pravi dječak i hoću da održim obećanje. A kako vidim da sunce zalazi, tako te ostavljam i bježim odavde. Dakle, zbogom i sretan put.

— Kamo trčiš tako žurno?

— Kući. Moja dobra Fata hoće da se vratim prije noći.

— Počekaj još dva časka.

— Zakasnit ću.

— Dva časka samo.

— A ako poslije Fata bude vikala?

— Pusti je da viče. Kad se u redu izviče, ušutjet će — reče onaj obješenjak Lucignolo.

— A kako ćeš otići? Sam ili u društvu?

— Sam? Bit će nas više od sto dječaka.

— A kako ćeš putovati? Pješice?

— U ponoći ovuda će proći kola koja nas imaju odvesti u tu presretnu zemlju.

— Što bih platio da je sada ponoć!

— Zašto?

— Da vas vidim kako odlazite svi zajedno

— Ostani ovdje još malo pa ćeš vidjeti.

— Ne, ne: hoću da se vratim svojoj kući.

— Počekaj još dva časka.

— Već sam previše otegnuo. Fata će se zabrinuti radi mene.

— Jadna Fata! Možda se plaši da će te pojesti šišmiši?

— Dakle — doda Pinocchio — ti znaš zbilja pouzdano, da u toj zemlji nema škola?

— Ni sjene od njih.

— Ni učitelja?

— Niti jednoga.

— I ne mora se nikada učiti?

— Nikada, nikada, nikada!

— Krasna li je to zemlja! — reče Pinocchio osjećajući da mu dolazi voda u usta. — Krasna zemlja! Ja nisam nikada u njoj bio ali je mogu zamisliti.

— Zašto ne dođeš i ti?

— Uzalud me napastuješ! Već sam obećao svojoj dobroj Fati da ću postati razborit dječak i ne ću da prekršim riječ.

— Dakle, zbogom, i pozdravi mi sve gimnazije a tako i zavode ako ih sretneš na ulici.

— Zbogom, Lucignolo. Sretan ti put, zabavljaj se dobro i sjeti se kadgod svojih prijatelja!

Kad je to rekao, lutkić se uputi i pođe dva koraka, ali se tada zaustavi, okrene se k prijatelju i zapita ga:

— Nego, jesi li baš uvjeren da se u toj zemlji sve sedmice sastoje od šest četvrtaka i jedne nedjelje?

— Potpuno.

— A znaš li pouzdano da praznici počinju prvim danom siječnja a svršavaju posljednjim prosinca?

— Sasvim pouzdano!

— Lijepa zemlja! — ponovi Pinocchio pljunuvši od prevelikog pomirenja sa sudbinom.

Zatim, uzevši odlučan izgled, doda u žurbi i gorljivo:

— Dakle, zbilja zbogom i sretan put!

— Zbogom.

— Kad putujete?

— Za dva sata!

— Šteta! Da je do odlaska samo jedan sat, bio bih gotovo, gotovo sposoban da počekam.

— A Vila?

— Već sam zakasnio!... a vratiti se kući sat prije ili sat kasnije, svejedno je.

— Jadan Pinocchio! A ako Fata bude na te vikala?

— Ne mari! Pustit ću je da viče. Kad se dobro naviče, ušutjet će.

Uto se već spustila noć, i to tamna noć, kad najednom opaze da se u daljini miče svjetlašce... i začuju zvuk praporaca i jek trublje tako sitan i prigušen, da se činio kao zujanje komarca.

— Evo ih! — vikne Lucignolo ustavši na noge.

— Tko je? — zapita ispod glasa Pinocchio.

— Kola, što dolaze po me. Dakle, hoćeš li doći: da ili ne?

— Ma zbilja je istina — zapita lutkić — da u toj zemlji dječaci ne moraju učiti?

— Nikad, nikad, nikad!

— Krasna li je to zemlja!... Krasna li je to zemlja!... Krasna zemlja!...

XXXI.

POSLIJE PET MJESECI RASKOŠI PINOCCHIO NA SVOJE VELIKO ČUDO OSJETI DA MU NIČE LIJEP PAR MAGAREĆIH UŠIJU I — POSTANE TOVARČIĆ, S REPOM I SA SVIM OSTALIM

NAPOKON kola stignu; a dođu ne praveći ni najmanjeg šuma, jer su im kotači bili omotani kučinama i krpama.

Vukla ih je sprega od dvanaest pari magarčića, svih jednake veličine, ali različite dlake.

Jedni su bili sivi, drugi bijeli, treći šareni kao papar i sol, neki opet išarani velikim žutim i modrim prugama.

Ali najčudnija stvar bila je ta, da su tih dvanaest zaprega, to jest dvadeset i četiri magarčića, mjesto da su potkovani kao sve druge tegleće i tovarne životinje, imali na nogama ljudske cipele od bijele kravlje kože.

A upravljač tih kola?

Zamislite: čovječuljak širi nego što je dug, mekan i mastan kao gruda masla, lica kao jabučica, s ustašcima koja su se uvijek smijala, i glasićem tankim, ljubeznim kao u mačke, koja se umiljava dobrom srcu gospodarice kuće.

Svi dječaci, čim bi ga ugledali, odmah su se zaljubljivali u njega i natjecali se tko će se prvi popeti u njegova kola da ih poveze u tu blagoslovenu zemlju koja je na zemljovidu označena zavodljivim imenom »Zemlja igračaka«.

I zbilja, kola su već bila puna dječačića između osam i dvanaest godina, nagomilanih jedan više drugoga kao srdelice u rasolu. Bilo im je neudobno, jer su bili tako zbijeni, da gotovo nisu mogli niti disati; ali nitko nije rekao niti ah, ni jedan se nije tužio. Utjeha, koja se sastojala u tom što su znali da će za malo sati stići u zemlju u kojoj nema ni knjiga, ni škole, ni učitelja, činila ih je tako zadovoljnima i strpljivima, da nisu ni osjećali ni muku ni trud, ni glad, ni žeđu, ni umor.

Tek što su se kola zaustavila, čovječuljak se obrati Lucignolu i s tisuću raznih prenavljanja i tisuću slatkastih kretnja zapita ga smiješeći se:

— Reci mi, lijepi dječače, hoćeš li i ti poći u onu blagoslovenu zemlju?

— Naravno, da ću poći.

— Ali te upozoravam, dragane moj, da u kolima više mjesta nema. Kako vidiš, sve je puno!

— Ne mari! — odvrati Lucignolo. — Kad nema mjesta unutra, ja ću se zadovoljiti, da sjedim na strani od kola.

I skočivši hitro zajaše na stranu.

— A ti, ljubavi moja? — reče čovječac okrenuvši se jako ljubezno k Pinocchiju. — Što namjeravaš učiniti? Polaziš li s nama ili ostaješ?

— Ja ostajem — odgovori Pinocchio. — Ja hoću da se vratim svojoj kući, hoću da učim i hoću da budem na čast školi, kao što čine svi valjani dječaci.

— Na zdravlje ti bilo!

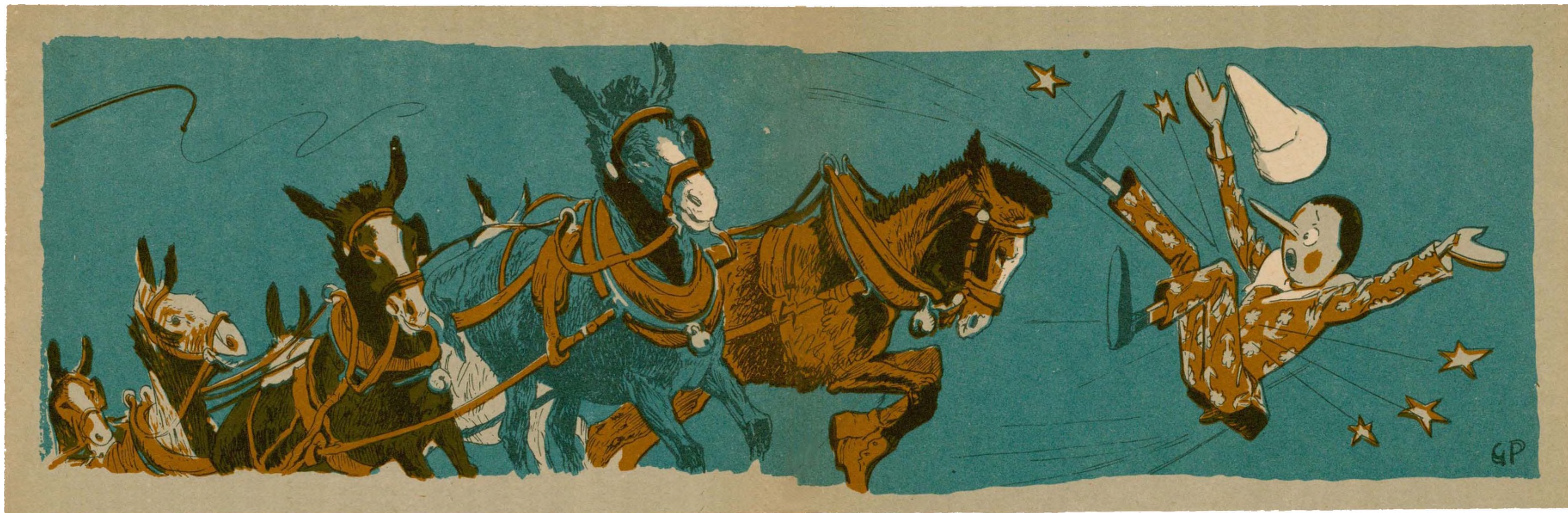
— Pinocchio! — reče tada Lucignolo. — Poslušaj mene: pođi s nama, bit će veselo.

— Ne, ne, ne!

— Pođi s nama, bit će veselo — poviknu druga četiri glasa iz unutrašnjosti kola.

— Pođi s nama, bit će veselo! — zaurla zajedno stotinjak glasova iz unutrašnjosti kola.

— A ako pođem s vama, što će reći moja dobra Fata? — reče lutkić, koji se je počeo smekšavati i kolebati se.

— Nemoj trti glavu tolikom brigom. Pomisli, da idemo u zemlju u kojoj ćemo slobodno moći da bučimo od jutra do večeri!

Pinocchio ne odgovori; ali uzdahne, zatim još jedamput uzdahne, zatim i treći put uzdahne: na koncu reče:

— Dajte mi malo mjesta; eto i mene!...

— Mjesta su sva popunjena odvrati čovječac — ali da ti pokažem koliko si cijenjen, mogu ti ustupiti svoje mjesto na kočijaškom sjedalu.

— A vi?

— Ja ću ići pješice.

— Ne, naravno da ne mogu to dopustiti. Radije ću se popeti na leđa kojemu od ovih magaraca! — vikne Pinocchio.

Rečeno — učinjeno; približi se magarcu dešnjaku prve sprege i kad ga je htio uzjahati, životinjica, okrenuvši se naglo, zadade mu snažan udarac njuškom u trbuh da se je prekobacio nogama u zraku.

Zamislite nemilosrdnu i neumjerenu smjehurinu svih onih dječaka, koji su gledali taj prizor!

Ali čovječac se nije smijao. Približi se ljubezno buntovnom magarčiću i pretvarajući se da ga hoće poljubiti, odgrize mu zubima polovicu desnog uha.

Međutim Pinocchio, sav bijesan, ustane na noge i vrcne jednim skokom na leđa toj jadnoj životinji. A skok je bio tako lijep, da su se dječaci prestali smijati i počeli se derati: »Živio Pinocchio!« udare u pljeskanje i odobravanje koje nije imalo kraja.

Kad eto, iznenada, magarčić digne obje zadnje noge i ritnuvši se silno strmoglavi jadnoga lutkića nasred puta na hrpu tucanog kamenja.

Onda iznova buran smijeh; ali čovječac, mjesto da se smije, osjeti toliku ljubav za onog nemirnog magarčića, da mu jednim poljupcem odreže na glatko polovicu drugog uha. Onda reče lutkiću:

— Uzjaši samo bez straha. Ovaj je magarčić imao neku mušicu u glavi, ali ja sam mu šapnuo dvije riječi u uši i nadam se da sam ga učinio mirnim i razboritim.

Pinocchio se popne i kola se počnu kretati; ali dok su magarčići kasali a kola se kotrljala po oblutcima glavne ceste, učini se lutkiću da čuje prigušen glas koji se jedva razumio i koji mu je govorio:

— Jadan glupane! Htio si da bude na tvoju, ali ćeš se kajati!

Pinocchio, gotovo uplašen, obazre se desno — lijevo, da razabere s koje strane dolaze riječi, ali ne ugleda nikoga: magarčići su kaskali, kola se kotrljala, dječaci u kolima spavali, Lucignolo je hrkao kao puh, a čovječac sjedeći na svom kočijaškom sjedalu pjevuckao između zuba:

Svatko noću spava,
A ja ne spavam nigda.

Kad su prevalili još pola kilometra, Pinocchio začuje onaj isti slabašni glasić koji mu reče:

— Zapamti dobro, glupače! Dječaci, koji napuštaju učenje i okrenu leđa knjigama, školama i učiteljima zato da bi se sasvim predali igračkama i zabavama, ne mogu svršiti drukčije nego nesretno! ... Ja to znam iz iskustva! ... I mogu ti kazati: doći će dan, kad ćeš plakati i ti ovako kako danas plačem ja ... ali tada će biti prekasno!

Na ove riječi, koje su bile prošaptane prigušeno, lutkić, uplašen više nego ikada, sjaše i pođe da prihvati svoga magarčića za gubicu.

A zamislite kako se ukipio kad je spazio da njegov magarčić plače ... a plakao je upravo kao kakav dječak!

— Hej, gospodine čovječiću! — vikne tada Pinocchio gospodaru kola. — Znate li što je novo? ... Ovaj magarčić plače.

— Pusti ga, neka plače; smijat će se kad se bude ženio.

— Što ste ga možda naučili i da govori?

— Ne, naučio je sam da promrmlja koju riječ za one tri godine koje je proveo u nekoj družini izvježbanih pasa.

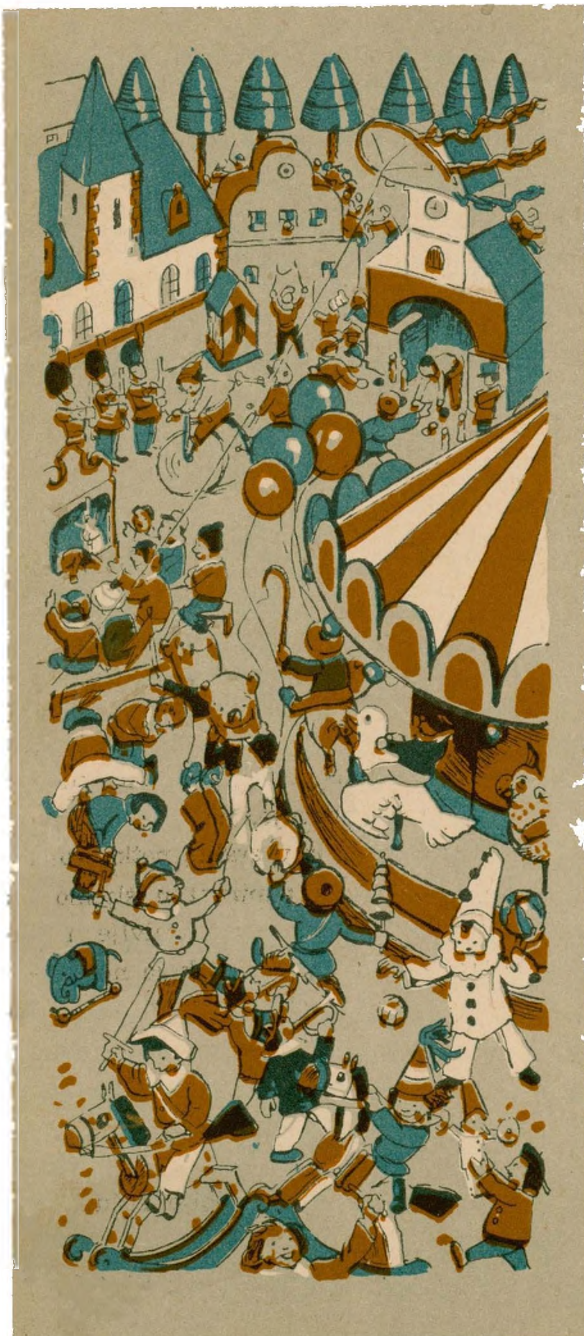
— Jadna životinja!

— Hajde, hajde — reče čovječac — ne gubimo vrijeme na tome da gledamo kako plače jedan magarac. Zajaši, hajdmo dalje: noć je hladna, a put je dug.

Pinocchio bez riječi posluša. Kola nastave svojim putem, a ujutro u zoru prispiju sretno u »Zemlju igračaka«.

Ta zemlja nije sličila ni kojoj zemlji na svijetu. Stanovnici su se sastojali od samih dječaka. Najstariji su imali četrnaest godina, najmlađi tek osam. Na ulicama veselje, buka, cika, da ti pukne glava. Jata vragoljana posvuda: neki se igraju orasima, neki pločkama, neki loptom, neki jaše na biciklu, neki na drvenu konjiću; ovi se igraju slijepog miša, oni na hvatala: drugi opet, obučeni kao lakrdijaši gutaju goruće kučine; netko recitira, a netko pjeva, netko se prekobacuje, netko se zabavlja hodajući naglavce s rukama na zemlji a s nogama u zraku; netko kotrlja obruč, netko se šeta u generalskoj uniformi s papirnatim šljemom i sabljom od ljepenke; netko se smije, netko viče, netko dozivlje, netko pljeska rukama, netko zviždiće, netko kakoće kao kokoš koja nese jaje; sve u sve, takva paklena buka, takav vrapčenjak, takva vražja graja da bi morao u uši staviti pamuka da ne oglušiš. Na svakom trgu bila su kazališta pod šatrama oko kojih se tiskaju dječaci od jutra do večeri, a na svim zidovima kuća ugljenom su bile ispisane rečenice kao: Z i v l e l e i g r a ć k e ! (mjesto živjele igračke), N e ž e l i m o v i š e š k o l a (mjesto: ne želimo više škola), D o l r a č n i c a (mjesto: dolje računica) i drugo slično cvijeće.

Pinocchio, Lucignolo i svi drugi dječaci koji su doputovali s čovječuljkom, tek što su stupili nogom u grad, umiješali se odmah usred naj-

većeg meteža i za malo časaka, kako je lako i zamisliti, sprijateljili se sa svima. Tko sretniji, tko zadovoljniji od njih?

U neprestanim šetnjama i raznim zabavama satovi, dani, sedmice, prolazili su kao munja.

— Ah, kakav krasan život! — govorio je Pinocchio svaki put kad bi se slučajno namjerio na Lucignola.

— Vidiš, dakle! Jesam li imao pravo? — prihvaćao je drug. — I kad pomisli čovjek da ti nisi htio doći! I kad pomisliš da si bio zabio u glavu da se vratiš kući k svojoj Vili, da gubiš vrijeme učeći!... To, što si se danas oslobodio dosadnih knjiga i škole, duguješ meni, mojim savjetima, mojoj brizi; je li tako? Samo pravi prijatelji mogu učiniti tako velike usluge.

— Istina je, Lucignolo! To, što sam ja danas zbilja zadovoljan dječak, sve je tvoja zasluga. A znaš li što mi je govorio o tebi učitelj? Govorio mi

je uvijek: »Ne druži se s onim obješenjakom Lucignolom jer je zao drug i ne može ti savjetovati nego zlo!«

— Jadan učitelj! — doda drugi klimajući glavom. — Znam, nažalost, da mi je dodijao i da se je zabavljao tim da me psuje, ali ja sam plemenit pa mu opraštam!

— Velika duša! — reče Pinocchio zagrlivši prijatelja osjećajno i poljubi ga posred očiju.

Međutim, već je pet mjeseci trajala ta slast provođenja u igri i zabavama čitavog dana, a da se nije vidjela ni blizu kakva knjiga niti škola, kad jednoga jutra Pinocchio, dok se budio, doživi gadno iznenađenja koje ga zbilja zabrine.

XXXII.

PINOCCHIJU NARASTU MAGAREĆE UŠI, ZATIM POSTANE PRAVI MAGARČIĆ I POČNE NJAKATI

A kakvo je bilo to iznenađenje?

Kazat ću vam ja, moji dragi i maleni čitatelji: iznenađenje je bilo to, da je Pinocchio, probudivši se, osjetio onu prirodnu potrebu da se počeše po glavi; i dok se je češao po glavi, opazio je...

Pogađate li pomalo, što je opazio?

Opazio je na svoje najveće čudo, da su mu uši narasle više nego za cijeli pedalj.

Vi već znate, da je lutkić, još od rođenja, imao uši malene, malene; tako malene, da se prostim okom nisu mogle niti vidjeti. Zamislite, dakle, kako se osupnuo, kad je opazio da su mu se uši preko noći tako produljile, da su izgledale kao dvije četke od sirka.

Pođe odmah da potraži ogledalo da se mogne vidjeti, ali kad nije našao ogledala, napunio je zdjelu na umivaoniku vodom i, ogledavši se u njoj, ugleda ono što nikad nije želio vidjeti: ugledao je naime svoj lik uljepšan parom divnih magarećih ušiju.

Prepuštam vama da zamislite bol, sramotu i očaj jadnoga Pinocchija!

Počeo je plakati, kričati, udarati glavom o zid: ali što je više očajavao, uši su mu sve više rasle i prema vršku postajale dlakave.

Na šum toga prodirnoga jauka uđe u sobu jedan lijepi Sviščić, koji je stanovao za kat više i koji, kad ugleda lutkića tako jako uznemirena, zapita brižno:

— Što ti je, moj jadni sustanaru?

— Bolestan sam, Sviščiću moj, veoma bolestan... i to bolestan od jedne bolesti koja me plaši!... Razumiješ li se ti u bilo?

— Nešto malo.

— Popipaj onda, da nemam slučajno ognjice.

Svizac digne prednju desnu šapu i pošto je Pinocchiju opipao bilo, reče uzdišući:

— Prijatelju moj, žalim što ti moram javiti jednu zlu vijest!

— Kakvu vijest?

— Ti imaš neku veliku i gadnu ognjicu!

— A kakva bi to bila ognjica?

— To je magareća ognjica.

— Ne shvaćam tu ognjicu! — odgovori lutkić, koji je nažalost ipak shvaćao.

— Onda ću ti je objasniti ja — doda Svizac. — Znaj, dakle, da za dva tri sata ti ne ćeš više biti niti lutkić niti dječak...

— Nego što ću biti?

— Za dva tri sata postati ćeš pravi pravcati magarac kakvi su oni što vuku kolica ili nose kupus i salatu na trg.

— Ah, jadan ti sam, jadan ti sam! — vikne Pinocchio uhvativši objema rukama uši i trgajući ih bijesno, kao da su to tuđe uši.

— Dragi moj — nastavi Sviščić, da ga utješi — što možeš protiv toga učiniti? Sad ti je već tako suđeno. Već je davno napisano u mudrim spisima, da se svi oni nemarni dječaci, kojima dosade knjige, škole i učitelji, a provode svoje dane u igri i zabavama, moraju prije ili poslije pretvoriti u magarce.

— Ma zar je zbilja tako? — zapita lutkić jecajući.

— Nažalost, tako je! A sad je plakanje beskorisno. Trebalo je prije misliti.

— Ali na meni nije krivnja. Svemu je kriv, vjeruj mi, Svišče, Lucignolo.

— A tko je taj Lucignolo?

— Jedan moj školski drug. Htio sam se vratiti kući; htio sam biti poslušan; htio sam nastaviti nauk i steći čast... ali Lucignolo mi je rekao: »Čemu se dosađuješ učenjem? Zašto hoćeš da ideš u školu? Dođi radije sa mnom u Zemlju igračaka; u njoj ne ćemo više učiti, tamo ćemo se zabavljati od jutra do večeri i bit ćemo uvijek veseli.«

— A zašto si poslušao savjet toga lažnoga prijatelja? Toga zloga druga?

— Zašto? . . . Zašto, Sviščiću moj? Zato, što sam ja lutkić bez razbora . . . i bez srca. Oh, da sam imao komadić srca, ne bih nikad bio ostavio onu dobru Vilu koja me je ljubila kao majka i koja je toliko učinila za me! I u ovaj čas ne bih više bio lutak . . . nego bih dakle bio dječak, kako se pristoji, kakvih ima mnogo! Oh! . . . Ali ako susretnem Lucignola, jao njemu! Reći ću mu sve po redu!

I uputi se, da će izići. Ali kad je došao na vrata, sjeti se, da ima magareće uši, pa stideći se da ih pokaže javno, što je izmislio? Uzeo je veliku pamučnu kapu, stavio je na glavu i nabio sve do nosa.

Zatim iziđe i dade se posvuda u potragu za Lucignolom. Tražio ga je po ulicama, po trgovima, u kazalištima, na svakom mjestu, ali ga ne nađe. Propita se za njega, ali koga god je susreo, nitko o njemu nije ništa znao.

Tada ga pođe potražiti kod kuće, i kad dođe pred vrata, pokuca.

— Tko je? — zapita iznutra Lucignolo.

— Ja sam! — odgovori lutkić.

— Pričekaj čas, pa ću ti otvoriti.

Nakon pola sata vrata se otvore; a zamislite, koliko se iznenadio Pinocchio, kad je ušao u sobu i vidio,

da i njegov prijatelj Lucignolo ima na glavi veliku pamučnu kapu koja mu je dopirala sve do nosa.

Kad je vidio tu kapu, Pinocchio se gotovo utješi i pomisli odmah u sebi.

— Da prijatelj ne boluje od iste bolesti od koje bolujem i ja? Da nema i on magareću ognjicu?

I praveći se da nije ništa opazio, zapita smijući se:

— Kako si, dragi moj Lucignolo?

— Izvrsno: kao miš u kalupu za parmski sir.

— Govoriš li baš ozbiljno?

— A zašto bih ti lagao?

— Oprosti, prijatelju: a zašto onda nosiš na glavi tu pamučnu kapu, koja ti sasvim pokriva uši?

— Naredio mi je liječnik, jer sam se udario u ovo koljeno. A ti, dragi lutkiću, zašto nosiš tu pamučnu kapu natučenu sve preko nosa?

— Naredio mi je liječnik, jer sam odro nogu.

— Oh, jadni Pinocchio!

— Oh, jadni Lucignolo!

Nakon ovih riječi nastane duga šutnja, a dva prijatelja nisu radili drugo, nego se podrugljivo promatrali.

Na koncu lutkić medenim i utanjenim glasom reče svom drugu:

— Oslobodi me od velike razdoznalosti, dragi Lucignolo: jesu li te ikada boljele uši?

— Nikada!... A tebe?

— Nikada! Uostalom od jutros me jedno uho jako zabrinjuje.

— Isto zlo imam i ja.

— I ti?... A koje te uho boli?

— Oba. A tebe?

— Oba. Da nije ista bolest.

— Bojim se da jest.

— Hoćeš li mi učiniti uslugu, Lucignolo?

— Rado! Od svega srca.

— Pokaži mi svoje uši.

— Zašto ne? Ali prije hoću da vidim ja tvoje, dragi Pinocchio.

— Ne; prvi moraš biti ti.

— Ne, dragoviću! Prije ti, pa onda ja!

— U redu — reče onda lutkić. — Sklopimo ugovor kao pravi prijatelji.

— Da čujemo!

— Skinimo kape oba u isto vrijeme. Prihvaćaš li?

— Prihvaćam.

— Dakle, pazi!

I Pinocchio počne na glas brojiti:

— Jedan! Dva! Tri!

Na riječ t r i oba dječaka skinu s glava kape i hitnu ih u zrak.

I sada nastane prizor koji bi se svakome od vas činio nevjerojatan kad ne bi bio istinit. Dogodi se naime to, da Pinocchio i Lucignolo, kad su vidjeli da su obojica pogođeni istom nevoljom, mjesto da budu utučeni i žalosni, počnu spajati svoje uši koje su tako nerazmjerno narasle, i nakon tisuću raznih šala završe time, da su oba prasnula u divan smijeh.

I smijali su se, smijali, smijali, da bi se bili morali nasloniti na što, ali dok su bili u najljepšem smijehu, Lucignolo najednom umukne i glavinjajući i mijenjajući boje reče prijatelju:

— Pomozi mi, pomozi mi, Pinocchio!

— Što ti je?

— Jao, ne mogu se više držati uspravno na nogama.

— Ne mogu više ni ja — vikne Pinocchio plačući i teturajući.

I dok su tako govorili, spuste se obojica na sve četiri i hodajući na rukama i nogama počnu kružiti i trčati po sobi. A dok su trčali, ruke im se pretvore u kopita, lica im se produlje u gubice, a leđa im se pokriju sivkastom i crno ispruganom dlakom.

A znate li koji je bio najgori čas za ova dva nesretnika? Najgadniji čas najgorega poniženja bio je kad su osjetili da im otraga niče rep. Obuzeti tada sramom i žalošću pokušaju plakati i tužiti se na svoj zao udes.

Ali im to nikako ne uspije. Mjesto jecaja žalosti izlazilo je iz njihovih usta magareće njakanje, i njačući zvučno, tužili su oba složno: ia, i a, i a, i a.

U taj čas netko pokuca na vrata i neki glas izvana reče:

— Otvorite! Ja sam čovječac, ja sam kočijaš onih kola koja su vas dovezla na ovo mjesto. Otvorite odmah! Ako ne otvorite, jao vama!

XXXIII

PINOCCHIO POSTANE PRAVI MAGARČIĆ, ODVEDU GA NA PRODAJU PA GA KUPI UPRAVITELJ NEKE CIRKUSKE DRUŽBE DA GA NAUČI PLESATI I PRESKAKIVATI KOLUTE; ALI JEDNE VEČERI OŠEPAVI I TADA GA KUPI NETKO DRUGI DA OD NJEGOVE KOŽE NAPRAVI BUBANJ

VIDEĆI da se vrata ne otvaraju, čovječac ih rastvori žestokim udarcem noge; a kad uđe u sobu, sa svojim običnim smiješkom na licu reče Pinocchiju i Lucignolu:

— Bravo, dječaci! Revali ste jako dobro i ja sam vas odmah prepoznao po glasu. I zato evo me ovdje.

Na te riječi oba magarčića se pokunje, objese glave, spuste uši i podviju repove.

Ispočetka ih je čovječac gladio, milovao, opipavao; onda izvadi češagiju, pa ih počne uredno češati. I kad su nakon valjanog češanja postali sjajni kao dva ogledala, on im stavi oglav i odvede ih na trg, na pazar, u nadi da će ih prodati i lako doći do zarade.

I zbilja, kupce nije trebalo dugo čekati.

Lucignola kupi neki seljak kojemu je dan prije crknuo magarac, a Pinocchija kupi ravnatelj neke lakrdijaške družbe da ga nauči skakati i plesati zajedno s drugim životinjama družbe.

I sad, jeste li shvatili, mali moji čitatelji, kojim se zanatom bavio čovječac? Ova gadna nakaza, kojoj je lice bilo slatko kao sam med i mlijeko, zaredao bi od vremena do vremena s kolima po svijetu i putem obećanjima i umiljavanjem primamljivao sve nemarne dječake kojima je dodijala knjiga i škola, i nakon što bi ih natovario na svoja kola, odvodio ih u »Zemlju igračaka«, da bi sve svoje vrijeme provodili u igri, halabuci i zabavama. Kad bi se onda ti jadni obmanuti dječaci od silnog nerada i neprestanog igranja, a bez ikakva učenja, pretvorili u prave magarčiće, onda bi ih sav zadovoljan prisvojio kao svoje dobro i odvodio na prodaju na sajme i pazare. I tako je za malo godina nakupio gomilu novca i postao milionaš.

Što se dogodilo Lucignolu, ne znam; znam samo, da je Pinocchio odmah od prvih dana počeo provoditi tvrd i tegoban život.

Kad su ga odveli u staju, novi mu gospodar napuni jasle slamom, ali slamu Pinocchio, nakon što je okusio jedan zalogaj, ispljune.

Tada mu gospodar, mrmljajući, napuni jasle sijenom, ali ni sijeno mu nije prijalo.

— Ah! Ne sviđa ti se ni sijeno? — vikne gospodar ljutit. — Čekaj samo, magarčiću krasni, ako imaš mušica u glavi, smislit ću ja kako ću ti ih istjerati!

I na ime opomene oplete ga bičem po nogama.

Pinocchio od velikog bola počne plakati i revati, a revući govorio je:

— Ia, ia, ia, slamu ne mogu probavljati!

— Onda jedi sijeno — odvrati gospodar, koji je sasvim dobro razumio magareće narječje.

— Ia, ia, i sijeno me žulja u želucu!

— Htio bi moguće da jednog tovara kao što si ti, hranim kokošjim i kopunovim pečenjem? — doda gospodar naljutivši se još više i oplete ga još jedamput bičem.

Nakon ovog drugog udarca Pinocchio se iz opreza odmah umiri i ne reče više ništa.

Međutim staju zatvore i Pinocchio ostane sam; a kako je prošlo mnogo sati što ništa nije jeo, počne zijevati od velikog teka.

A zijevajući rastvarao je usta kao peć.

Na koncu, kad drugo ništa u jaslama nije nalazio, pomiri se sa sudbinom i pokuša prožvakati malo sijena; a kad ga je u redu sažvakao, zatvori oči i proguta.

— Ovo sijeno nije loše — reče tada u sebi — ali koliko bi bilo bolje, da sam nastavio nauk! U ovaj čas mjesto sijena mogao sam jesti okrajak svježeg kruha i lijepu krišku kobasice!... Strpljenja!

Sutradan ujutro, kad se probudio, potraži odmah u jaslama još malo sijena, ali ne nađe ništa, jer ga je u noći pojeo.

Onda založi malo izmlaćene slame, ali dok je žvakao, morao je opaziti, da okus izmlaćene slame ne sliči nimalo ni na rizoto na milanski način, niti na makarone na napuljski način.

— Strpljenja — ponovi nastavljajući žvakanje. — Neka barem moja nesreća posluži kao pouka svima neposlušnim dječacima koji nemaju volje da uče. Strpljenja!... Strpljenja!...

— Strpljenja... vraga! — vikne gospodar ulazeći u tom času u staju. — Misliš li možda, moj lijepi magarčiću, da sam te ja kupio samo zato da ti dajem jesti i piti? Ja sam te kupio da radiš i da mi zarađuješ mnogo novaca. Hajde, dakle, valjano! Dođi sa mnom u cirkus. Tamo ću te naučiti preskakati kolute, razbijati glavom papirnate bačve, plesati valcer i polku uspravno na stražnjim nogama.

Jadan Pinocchio, milom ili silom, morao je naučiti sve te lijepe stvari; ali da ih nauči, trebalo je da uči tri mjeseca, i da primi toliko šiba, da mu je sve otpadala dlaka.

Dođe napokon dan, kad je njegov gospodar mogao najaviti zbilja neobičnu predstavu. Na raznobojnim oglasima, koji su bili pribijeni na uglove ulica, bilo je napisano ovako:

VELIKA
PREDSTAVA

SVEČANA

VEČERAS OBIČNI SKOKOVI I ZANIMLJIVE VJEŽBE,

koje izvode

SVI UMJETNICI I KONJI DRUŽBE, OBA SPOLA,

i osim toga

predstavit će se po prvi put

SLAVNI

MAGARAC PINOCCHIO

nazvan

ZVIJEZDA PLESA

KAZALIŠTE ĆE BITI OSVIJETLJENO KAO USRED DANA.

Te večeri, kako možete i zamisliti, jedan sat prije nego je započela predstava, kazalište je bilo puno puncato.

Nije se više moglo naći ni jednog boljeg mjesta, ni jedne lože, niti da zlatom plaćaš.

Stepenice za sjedenje u cirkusu vrvjele su djecom, dječacima i djevojčicama svake dobi, koji su gorjeli od želje da vide kako pleše slavni magarčić Pinocchio.

Kad se svršio prvi dio predstave, ravnatelj družine, obučen u crni haljetak, bijele hlače, tijesno priljubljene uz bedra, i u kožne čizme visoke do iznad koljena, predstavi se zbijenim gledaocima i naklonivši se duboko izgovori jako svečano ovaj nesklapni govor:

»Cijenjeni gledaoci, gospodo i gospođe!

Ponizni potpisani budući u prolasku kroz ovaj slavni glavni grad htio je sebi učiniti čast kao i zadovoljstvo da umnim i odličnim slušateljima predstavi jednog glasovitog magarčića koji je već imao čast da pleše pred očima Njegova Veličanstva Cara svih glavnih dvorova Evrope.

Zahvaljujući vam, molim vas da nam pomognete i da nas ohrabrite vašom pažljivom prisutnošću i obzirom!«

Taj govor poprati mnogo smijeha i mnogo pljeskanja; ali pljesak se podvostruči i nastane neka vrst uragana, kad se usred cirkusa pojavi magarčić Pinocchio. Sav je bio svečano nakićen. Imao je novu ormu od sjajne kože s kopčama i okovima od mjedi, u ušima dvije bijele kamelije, griva mu je bila razdijeljena na mnogo uvojaka koji su bili povezani kiticama od crvene svile; oko struka je imao velik zlatni i srebreni povoj, a rep mu je bio sav propleten vinastim i plavim vrpcama. Bio je dakle magarčić da se zaljubiš!

Ravnatelj nakon predstavljanja doda još i ove riječi:

»Moji poštovani slušatelji! Ne mislim da vam ovdje mnogo lažem o velikim poteškoćama koje sam morao svladati da osamarim ovog sisavca dok je slobodno pasao od gore do gore na visoravnima žarkog pojasa. Pogledajte, molim vas, koliko divljaštvo izbija iz njegovih očiju! Budući da su bila uzaludna sva sredstva da ga priviknem na život kojim žive i

drugi uljuđeni četveronošci, morao sam se više puta uteći ljubeznoj riječi biča. Ali svaka ljubeznost, mjesto da mi pribavi njegovu dobru volju, sve više mu je kvarila ćud. Ja, međutim, slijedeći Galesov sistem, nađem u njegovoj lubanji malenu koščicu, koju je isti pariški medicinski fakultet priznao kao obnoviteljski korijen kose i vatrenog plesa. I zato sam ga htio izvježbati u plesu kao i u odgovarajućim skokovima kroz kolutove i bačve podstavljene papirom. Divite mu se, pa ga ocijenite! Ali prije nego se oprostim od vas, dopustite mi, o gospodo, da vas pozovem na dnevnu predstavu za sutra naveče: ali u slučaju da ružno vrijeme bude prijetilo kišom, tada će predstava, mjesto sutra uveče, biti odgođena za sutra ujutro u dvanaest prijepodnevnih sati popodne.«

I tu ravnatelj izvede drugi preduboki poklon i obraćajući se Pinocchiju reče:

— Hrabro, Pinocchio! Naprijed, da započnete s vašim vježbama, pozdravite ovu cijenjenu publiku, gospodu, gospođe i dječake!

Pinocchio, poslušan, prigne odmah oba prednja koljena sve do zemlje i ostane tako klečeći, sve dok ravnatelj nije pucnuvši bičem viknuo:

— Na korak!

Tada se magarčić digne na četiri noge i počne kružiti po cirkusu hodajući uvijek korakom.

Nakon malo vremena ravnatelj vikne:

— Kasom! — i Pinocchio posluša zapovijed i promijeni korak u kas.

— U galop! — i Pinocchio se dade u trčanje zagrabice. Ali dok je tako trčao kao konj za trke, ravnatelj, dignuvši ruku u zrak, opali hitac iz pištolja.

Na taj hitac magarčić, praveći se kao da je ranjen, padne, koliko je dug i širok, nasred cirkusa, kao da zbilja umire.

Usred provale odobravanja, vikanja i pljeskanja, koje se dizalo sve do zvijezda, dođe mu, sasvim prirodno da podigne glavu i pogleda gore... i gledajući opazi u jednoj loži neku lijepu gospođu koja je imala oko vrata krupnu zlatnu ogrlicu na kojoj je visio medaljon. U medaljonu je bila uokvirena slika jednoga lutkića.

— Ta je slika moja!... Ona gospođa je Vila — reče Pinocchio u sebi, pa prepoznavši je odmah, i prepuštajući se velikom veselju pokuša viknuti:

— O draga Vilo moja! O, draga Vilo moja!

Ali mjesto ovih riječi izađe mu iz grla njakanje tako otegnuto i zvučno, da su se nasmijali svi gledaoci, a osobito svi dječaci, koji su bili u gledalištu.

Tada ravnatelj, da ga pouči i pokaže mu, da nije pristojno dati se u revanje u brk publici, dade mu ručicom biča udarac po nosu.

Jadan magarčić isplazi pedalj jezika i stane lizati nos najmanje pet časaka, nadajući se možda, da će tako izbrisati bol koju je osjećao.

Ali kakav je bio njegov očaj, kad je, okrenuvši se po drugi put gore, opazio da je loža prazna i da je Vila nestala!

Osjećao se kao na samrti: oči su mu se napunile suzama i počeo je plakati kao kiša. Nitko međutim to ne opazi, a još manje od drugih ravnatelj, koji što više puckajući bičem vikne :

— valjano, Pinocchio! Sad ćete pokazati ovoj gospodi, s kakvom dražesti znate preskakati kolute.

Pinocchio pokuša dva ili tri puta, ali svaki put, kad bi došao pred kolut, mjesto da prođe kroza nj, prolazio je mnogo lagodnije ispod njega. Na kraju odbaci se i prođe kroza nj, ali stražnje mu noge na nesreću ostanu zakvačene u kolutu, i zato padne s druge strane opet na zemlju kao vreća.

Kad se je uspravio, bio je šepav i mogao se je samo s teškom mukom vratiti u konjušnicu.

— Ovamo Pinocchija! Hoćemo magarčića! Van s magarčićem! — vikali su samilosno dječaci iz parketa ganuti nesretnim slučajem.

Ali se magarčić te večeri nije više pokazao.

Sutradan veterinar, to jest životinjski liječnik, kad ga je pregledao, izjavi, da će ostati šepav cijelog života.

Tada ravnatelj reče svome konjušaru:

— Što da činim sa šepavim magarcem? Jeo bi badava kruh. Odvedi ga dakle na pazar i prodaj ga.

Kad su stigli na pazar, nađu odmah kupca, koji zapita konjušara.

— Koliko tražiš za tog šepavog magarca?

— Dvadeset lira.

— Ja ti dajem dvadeset novčića. Nemoj misliti da ga uzimam za to da me služi; kupujem ga samo radi njegove kože. Vidim, da ima jako tvrdu kožu, i od njegove kože mislim napraviti bubanj za muziku u mome selu.

Prepuštam vama da zamislite, djeco, lijepo zadovoljstvo koje je osjetio Pinocchio, kad je začuo, da mu je određeno da postane bubanj!

Svakako, stoji, da je kupac, tek što je platio dvadeset novčića, odveo magarčića na jednu hridinu, koja je bila na obali morskoj, i stavivši mu oko vrata kamen i vezavši ga za nogu konopcem koji je držao u ruci, gurnuo ga iznenada u vodu.

Pinocchio s tim teretom oko vrata odmah utone; a kupac, držeći uvijek čvrsto uzicu u ruci, sjedne na hridinu čekajući da se magarčić uguši, da bi mu poslije odro kožu.

XXXIV

DOK JE BIO NA DNU MORA, PINOCCHIJA POJEDU RIBE, PA OPET POSTANE LUTAK KAO PRIJE, ALI DOK JE PLIVAO, DA SE SPASI, PROGUTA GA STRAŠAN MORSKI PAS

NAKON što je magarčić pedeset časaka proveo u vodi, kupac, razgovarajući se sam sa sobom reče:

— U ovaj čas moj jadan šepavi magarčić mora da se je sasvim ugušio. Izvucimo ga dakle gore i napravimo od njegove kože taj lijepi bubanj.

I počne potezati uzicu kojom ga je vezao za jednu nogu. I vuci, vuci, vuci, na koncu ugleda, kako se na površini vode pojavio... pogađate li, tko? Mjesto mrtvog magarčića ugleda kako se pojavio na površini vode živi lutak koji se koprcao kao jegulja.

Videći toga drvenog lutka jadan čovjek pomisli da sanja, i ostane smeten, otvorenih usta i izbuljenih očiju.

Kad se je malo povratio sebi od onog prvog čuda, reče plačući i mucajući:

— A magarčić što sam ga bacio u more? Gdje je?

— Onaj magarčić sam ja! — odgovori lutkić smijući se.

— Ti?

— Ja.

— Ah, lopove! Misliš li mi se možda rugati?

— Rugati vam se? Ni govora, dragi gospodaru; ja vam govorim ozbiljno.

— Ali kako si uopće ti, koji si čas prije bio magarčić, sada, stojeći u vodi, postao drveni lutak?

— Bit će da je to učinila morska voda. More zna činiti takve šale.

— Pazi, lutkiću, pazi!... Nemoj misliti, da ćeš se zabavljati na moj račun. Jao tebi, ako izgubim strpljivost!

— Dobro dakle, gospodaru: želite li znati pravu istinu? Odriješite mi ovu nogu i ja ću vam je ispričati.

Taj dobri kupac, nespretnjaković, željan da dozna pravu istinu, odmah mu odriješi uzao na uzici kojom je lutkić bio vezan, a tada Pinocchio, osjetivši se slobodan kao ptica u zraku, počne ovako govoriti:

— Znate li dakle, da sam ja bio drveni lutak kakav sam i danas; ali sam se nalazio upravo na točki, kad bih bio mogao postati ili ne postati dječak, kakvih ima na ovom svijetu mnogo, da nisam zbog svoje slabe volje za učenjem i zbog prijateljstva sa zlim dječacima pobjegao od kuće... i jednog lijepog dana, kad sam se

ujutro probudio, nađem se pretvoren u magarca s tolikim ušima... i tolikim repom!... Kakva je to sramota bila za me!... Sramota, dragi gospodaru, da je blaženi sveti Antun ne bi dao doživjeti niti vama! Odrenuli su me na magareći pazar, pa me je kupio ravnatelj jedne cirkuske družbe, kojemu je sunulo u glavu da od mene načini valjanog plesača i velikog skakača kroz kolutove; ali jedne večeri, u vrijeme predstave, skočio sam u kazalištu nezgrapno i ošepavio na obje noge. Tada me je ravnatelj, ne znajući, što da učini od šepavog magarca, poslao na prodaju i vi ste me kupili!

— Nažalost! I platio sam za te dvadeset novčića. A sad, tko će mi vratiti mojih jadnih dvadeset novčića?

— A zašto ste me kupili? Vi ste me kupili da od moje kože napravite bubanj?... Bubanj!

— Nažalost! A sad, gdje ću naći drugu kožu?

— Nemojte očajavati, gospodaru. Magaraca ima mnoštvo na ovom svijetu!

— Reci mi, bezočni objšenjače: i tvoja priča tu svršava?

— Ne — odgovori lutkić. — Još dvije riječi pa je svršena. Nakon što ste me kupili, doveli ste me na ovo mjesto da me ubijete, ali onda ste mi, popuštajući čovječanskom osjećaju milosrđa, radije privezali za vrat kamen i bacili me na dno mora. Ovaj osjećaj nježnosti jako vam služi na čast i ja ću prema vama sačuvati vječnu zahvalnost. Uostalom, dragi gospodaru, ovaj put ste činili račun bez Vile...

— Tko je to Vila?

— To je moja mama, koja sliči svima onim dobrim majkama koje jako ljube svoju djecu i ne gube ih nikad iz oka, i pomažu ih s ljubavlju u svakoj nevolji, pa i onda, kada bi ti dječaci zbog svoje lakoumnosti i lošeg ponašanja zaslužili, da ih ostave, pa neka se brinu sami za se. Kažem, dakle, da je dobra Vila, tek što je vidjela da sam u opasnosti da se ugušim, poslala odmah k meni silno jato riba koje su me, misleći da sam zbilja magarac i sasvim mrtav, počele jesti. I kakve su zalogaje grabile! Nisam nikad mislio da su ribe pohlepnije čak i od dječaka. Jedna mi

pojede uho, druga gubicu, neka vrat i grivu, neka kožu s nogu, neka kožuh s leđa... i, među ostalima, bila je i jedna tako pristojna ribica, da se je čak udostojala, da mi pojede rep.

— Od danas — reče kupac zaprepašten — zaklinjem se, ne ću okusiti ribljeg mesa. Neugodno bi mi bilo, kad bih, otvorivši koju trilju ili kojeg prženog oslića, našao im u tijelu magareći rep!

— Ja mislim o tome što i vi — odgovori lutkić smijući se. — Među ostalim da znate, kad su ribe dojele svu onu magareću ljusku koja me je pokrivala od glave do kopita, došle su, kako je i naravno, do kosti... ili, bolje govoreći, do drva, jer, kako vidite, ja sam napravljen od jako tvrdog drva. Ali kad su nekoliko puta pokušale zagristi, te sladokusne ribe opaze odmah da drvo nije zalogaj za njihove zube, i zgadivši se od te neprobavljive hrane raziđu se kud koja, niti se ne okrenuvši da mi reknu hvala... I evo, ispričano je, kako ste i na koji način izvlačeći uzicu našli živog lutka mjesto mrtvog magarca.

— Pljujem ja na tvoju priču — vikne kupac razbješnjen. — Ja znam, da sam potrošio dvadeset novčića, da te kupim, i hoću natrag svoje novce. Znaš li što ću učiniti? Odnijet ću te ponovno na trg i prodati te kao suho drvo za potpirivanje vatre u peći.

— Prodajte me samo: ja sam zadovoljan — reče Pinocchio.

Ali, dok je to govorio, zavitla se lijepim skokom i bućne posred vode. I plivajući veselo i udaljujući se od obale vikao je kupcu:

— Zbogom, gospodaru. Ako vam bude trebala koža za bubanj, sjetite se mene.

Tada se smijao i nastavljao da pliva; a nakon nekog vremena osvrnuvši se vikao je još jače:

— Zbogom, gospodaru. Ako vam bude trebalo što suha drva da naložite štednjak, sjetite se mene.

I zbilja se za tren oka toliko udaljio, da se više gotovo nije s obale ni vidio, ili bolje: vidjela se na površini mora samo crna točka koja je od vremena do vremena dizala nožice izvan vode i koprcala se i poskakivala kao dupin kad je dobre volje.

Dok je Pinocchio tako na sreću plivao, opazi usred mora greben koji kao da je bio od bijela mramora, a gore na vršku grebena neka lijepa kozica ljubezno je meketala i davala mu znakove da se približi.

Najzanimljivije bilo je to, da je dlaka na kozici, mjesto da bude bijela ili crna ili na mrlje u dvije boje, kao u drugih koza, bila modra, ali neke sjajne modre boje koja je jako mnogo podsjećala na kosu lijepe djevojčice.

Prepuštam vama da zamislite je li srce jadnog Pinocchija počelo jače kucati. Udvostručivši snagu i napore udari da pliva prema bijelom otočiću; i bio je već na pola puta kad eto iziđe iz vode i uputi se prema njemu strašna glava morske nemani s čeljustima razjapljenim kao ponor i s tri reda zuba kojih bi se čovjek i naslikanih uplašio.

A znate li tko je bio ta morska neman?

Ta morska neman bio je ni više ni manje nego onaj morski pas, koji je sa svoga haračenja i svoje proždrljivosti nazvan »riblji i ribarski Atila«.

Zamislite strah jadnoga Pinocchija kad je ugledao neman. Pokuša joj izbjeći, promijeniti smjer, pokuša umaknuti, ali ta neizmjerna razjapljena usta dolazila su mu uvijek ususret brzo kao munja.

— Žuri se, Pinocchio, zaboga! — vikala je meketom lijepa kozica.

A Pinocchio zapliva brže nego igda, i bjež, i bjež, prsima, nogama.

— Žuri se, Pinocchio, jer ti se neman primiče!

I Pinocchio sabravši sve svoje snage udvostruči brzinu.

— Pazi, Pinocchio!... Neman te stiže!... Eto je!... Eto je!... Požuri se, zaboga, ili si izgubljen!

A Pinocchio zapliva brže nego igda, i bjež, i bjež, i bjež, kao zrno iz puške. I već je bio blizu otočića i već mu je kozica, nagnuvši se nad vodu, pružala svoje prednje nožice da mu pomogne izići iz mora!...

Ali već je bilo kasno. Neman ga je stigla: povukavši u se dah srkne jadnoga lutkića kako bi srknula kokošje jaje i proguta ga s takvom

naglošću i takvom pohlepom da je Pinocchio, padnuvši unutra u tijelo morskog psa bubnuo tako nemilo da je ostao obeznanjen za čitavu četvrt sata.

Kad se povratio iz toga bunila, nije se ni sam snalazio u kojem je svijetu. Oko njega na sve strane bio je gust mrak, ali tako crn i dubok mrak, da mu se činilo kao da je glavom zaronio u crnionik pun crnila. Stane da posluša i nije čuo nikakva šuma. Samo je od vremena do vremena osjetio da mu udaraju u lice snažni zapusi vjetra. Isprva nije mogao razabrati odakle taj vjetar dolazi, ali je zatim shvatio da dolazi iz pluća nemani. Jer treba da znate da je morski pas trpio od nemile zaduhe, pa kad je disao činilo se upravo kao da puše sjevernjak.

Pinocchio se isprva nastojao sabrati i ohrabriti, ali kad se uvjerio da je zatvoren u tijelo nemani, počeo je plakati i kričati i kroz plač govoriti:

— U pomoć! U pomoć! Ah, jadan ti sam! Nema nikoga tko bi mi došao u pomoć?

— Tko hoćeš da te spasi, nesretniče? — progovori iz te tame nekakav glas hrapav kao u raspukle gitare.

— Tko to govori tako? — zapita Pinocchio osjetivši da se ledi od užasa.

— Ja sam. Ja sam jadan Tunj kojega je morski pas progutao zajedno s tobom. A ti, koja si ti riba?

— Ja nemam ništa zajedničko s ribama. Ja sam lutkić.

— A onda, kad nisi riba zašto si dopustio da te neman proguta?

— Nisam joj ja dopustio da me proguta. Ona me je progutala sama. A što ćemo sad raditi ovdje u mraku?

— Prepustiti se sudbini i čekati dok nas morski pas obojicu ne probavi.

— Ali ja ne ću da me probavi!— zaviče Pinocchio i opet udari u plač.

— Ni ja ne bih htio da me probavi — doda Tunj — ali ja sam priličan mudrac i tješim se mišlju da mi je, kad sam se već rodio Tunjem, dostojnije umrijeti u moru nego u ulju!

— Glupost! — vikne Pinocchio.

— To je jedno mišljenje — doda Tunj — a mišljenja, kako kažu politički Tunji, moraju se poštovati!

— Na koncu ... ja hoću da iziđem odavle ... ja hoću da bježim ...

— Bježi, ako ti pođe za rukom ...

— Je li jako velik ovaj morski pas koji nas je progutao? — zapita lutkić.

— Zamisli: njegovo je tijelo dulje od jednog kilometra, i ne računajući rep.

U to vrijeme, dok su se u mraku tako razgovarali, učini se Pinocchiju da u daljini vidi nekakvu svjetlost.

— Što bi moglo značiti ono svjetlašce daleko, daleko tamo? — zapita Pinocchio.

— Bit će kakav naš drug u nevolji koji kao i mi čeka čas kad će ga neman probaviti!

— Idem da ga posjetim. Ne bi li se mogao desiti slučaj da to bude kakva stara riba koja bi mi znala pokazati put kojim ću pobjeći!

— Ja ti to od srca želim, dragi lutkiću.

— Zbogom, Tunju!

— Zbogom, lutkiću, i dobra ti sreća.

— Gdje ćemo se opet vidjeti?

— Tko zna! ... Bolje je ni ne misliti na to!

XXXV

PINOCCHIO U TIJELU MORSKOGA PSA NAĐE... KOGA NAĐE? ČITAJTE OVO POGLAVLJE PA ĆETE DOZNATI

TEK što je rekao svome dobrom prijatelju Tunju zbogom, Pinocchio krene ispruživši ruke preda se kroz tamu i počne pipajući hodati kroz tijelo morskog psa mičući se korak po korak prema onom slabašnom svijetlu koje se vidjelo da žmiruca tamo daleko, daleko.

U hodu je osjetio da njegove noge gacaju po lokvi guste klizave vode, a ta voda je mirisala oštrim mirisom pržene ribe, te mu se činilo da je usred posta.

I što je dalje išao, to se više ono svijetlo sjajilo

i razabiralo; dok idući i idući na koncu nije stigao; a kad je stigao ... što je našao? Dajem vam na jedan tisuću da ne ćete pogoditi ... nađe pripremljen malen stočić i na njemu zapaljenu svijeću koja je bila utaknuta u bocu od zelena kristala, a za stolom je sjedio starčić sav bio kao da je od snijega ili od tučena vrhnja, i žvakao nekoliko živih ribica, ali toliko živih, da su mu čak, dok ih je jeo, bježale iz usta.

Na tu sliku jadnoga Pinocchija obuzme tolika i tako nenadana radost da je trebala samo dlaka pa da padne u lud zanos. Htio se smijati, htio je plakati, htio je izreći gomilu raznih stvari; a međutim je samo zbunjeno mrmljao i mucao krnje i nesuvisle riječi. Na koncu mu pođe za rukom da istisne krik veselja i šireći ruke baci se starčiću na grudi, ogrli ga oko vrata i počne vikati:

— Ah, tata moj! Na koncu sam vas našao! Sad vas više ne ću ostaviti; nikad više, nikad više!

— Dakle, oči mi govore istinu? — odvrati starčić tarući oči. — Dakle si zbilja ti, moj dragi Pinocchio?

— Da, da, ja sam, baš ja! A vi ste mi već oprostili, je li tako! Ah, tatice moj, kako ste dobri! ... A kad pomislim da sam ja, međutim ... Ah, da znate koliko mi je nevolja pljuštilo po glavi i koliko mi je stvari pošlo naopako! Zamislite, da sam ja onog dana, kad ste mi vi, jadni moj tata, prodavši svoj kaput kupili početnicu da pođem u školu, pobjegao da vidim lutke, a lutkar me htio naložiti na oganj da mu se ispeče ovan, a isti mi je lutkar onda dao pet zlatnika da vam ih odnesem, ali ja sam našao Lisicu i Mačka, koji su me odveli u gostionicu kod Crvenog raka, gdje su jeli kao vukovi, i otišavši po noći susreo sam razbojnike koji su onda trčali za mnom, a ja bjež, a oni za mnom, a ja bjež, a oni uvijek za mnom, a ja bjež, dok me nisu objesili na granu Velikog hrasta, gdje je lijepa Djevojčica modre kose poslala po me kočijicu, a liječnici, kad su me pregledali, odmah su rekli: »Ako nije mrtav, znak je da je još uvijek živ«, a meni je onda utekla jedna laž i nos mi počeo rasti i više nije mogao proći kroz sobna vrata, te sam zbog toga otišao s Lijom i Mačkom da zakopam četiri zlatnika, jer sam jedan potrošio u gostionici, a papiga se počela smijati, i mjesto dvije tisuće zlatnika nisam našao više ništa, a sudac, kad je čuo da su me okrali, dao me odmah zatvoriti u

tamnicu, da bi dao zadovoljštinu lupežima, a kad sam odatle izišao, ugledao sam grozd grožđa u polju, tako da sam se uhvatio u zamku, a seljak, blažene pameti, stavio mi pasju ogrlicu da čuvam kokošinjak, ali je spoznao moju nevinost pa me pustio da odem, a Zmija s repom, iz kojega se dimilo, počela se smijati pa joj je pukla žila u prsima, i tako sam se vratio kući lijepe djevojčice, koja je bila mrtva, a golub, kad je vidio da plačem, reče mi: »Vidio sam tvoga tatu kako pravi lađicu da te pođe tražiti«, — a ja mu rečem: »Ah, da i ja imam krila!«, a on mi reče: »Želiš li poći k svome tati?« a ja mu rečem: »I te kako! Ali tko će me k njemu odnijeti?«, a on mi reče: »Odnijet ću te ja«, a ja mu rečem: »Kako?«, a on mi reče: »Popni mi se na leđa«, i tako smo letjeli cijelu noć, a onda ujutro svi ribari koji su gledali prema moru rekoše mi: »Ondje je neki jadan čovjek koji se guši«, a ja vas izdaleka odmah prepoznam jer mi je to kazalo srce i davao sam vam znakove da se vratite na obalu ...

— Prepoznao sam i ja tebe — reče Geppetto — i bio bih se rado vratio na obalu, ali kako? More je bilo uzburkano i veliki val mi je prevrnuo lađicu. Tada nekakav strašan morski pas, koji je bio tu blizu, tek što me je ugledao u vodi, poletio je odmah k meni i isplazivši jezik uzeo me lako, lako i progutao me kao bolonjski rezanac.

— A kako ste već dugo zatvoreni ovdje? — zapita Pinocchio.

— Odonda bit će već dvije godine: dvije godine, Pinocchio moj, koje su mi se činile kao dva vijeka.

— A kako ste se držali na životu? Gdje ste našli svijeću? A žigice, da je zapalite, tko vam je dao?

— Sad ću ti sve ispripovijedati: Moraš, dakle, znati, da je ta ista oluja koja je prevrnula moju lađicu, potopila i neki trgovački brod. Mornari su se svi spasili, ali je brod potonuo na dno i isti morski pas, koji je toga dana imao sjajan tek, nakon što je progutao mene, progutao je i brod ...

— Kako? Progutao ga je svega u jedan zalogaj? .... — zapita Pinocchio začuđeno.

— Cijeli brod u jedan zalogaj; a ispljunuo je samo glavni jarbol, jer mu je zapeo među zubima kao iver. Na moju veliku sreću taj brod je bio krcat mesom, konzerviranim u kositrenim sanducima, dvopekom ili pže-

nim kruhom, bocama vina, suhim grožđem, sirom, kavom, šećerom, stearinskim svijećama i kutijama voštanih žigica. Sa svim tim blagom božjim mogao sam živjeti dvije godine; ali danas su zadnje mrvice tu: danas u spremnici nema više ništa, a ova svijeća, koju vidiš da gori, posljednja je svijeća, koja mi je ostala . . .

— A zatim?

— A zatim ćemo, dragi moj, ostati oba u mraku.

— Onda, dragi tata, — reče Pinocchio — ne smijemo gubiti vrijeme. Moramo odmah misliti na bijeg.

— Bježati? . . . A kako?

— Pobjeći ćemo kroz usta morskog psa, baciti se u more i plivati.

— Ti govoriš dobro, ali ja, dragi Pinocchio, ne znam plivati.

— Pa što to smeta? . . . Vi ćete mi uzjašiti na leđa, a ja, koji znam dobro plivati, odnijet ću vas zdrava i živa na obalu.

— To ne može biti, dijete moje! — odvrati Geppetto mašući glavom i smiješeći se tužno. — Zar ti se čini mogućim, da bi jedan lutkić visok jedva metar, kao što si ti, mogao imati toliko snage da me plivajući nosi na plećima?

— Pokušajte, pa ćete vidjeti! Svakako, ako je na oblacima napisa-

no da moramo umrijeti, imat ćemo barem veliku utjehu da umremo zajednu, zagrljeni.

I ne rekavši više ništa Pinocchio uzme u ruku svijeću, i idući naprijed da posvijetli, reče ocu:

— Dođite za mnom i ne bojte se.

I tako su koračali prilično vremena i prošli cijeli trup i čitav želudac morskog psa. Ali kad su prispjeli na točku, gdje je počinjalo veliko ždrijelo nemani, dobro smisle, da se zaustave i da pripaze na čas zgodan za bijeg.

Sad treba znati, da je morski pas, kako je bio jako star i kako je trpio od zaduhe i lupanja srca, bio prisiljen spavati otvorenih usta: zbog toga je Pinocchio, povirivši sa prednjeg kraja ždrijela i pogledavši gore, mogao vidjeti izvan tih neizmjernih rastvorenih usta lijep komad zvjezdanog neba i prekrasnu mjesečinu.

— Ovo je pravi čas za bijeg — prišapne onda okrenuvši se k tati. — Morski pas spava kao puh; more je mirno i vidi se kao usred dana. Dođite, dakle, tatice, za mnom i za malo ćemo biti spaseni.

Rečeno — učinjeno. Uspnu se gore uz ždrijelo morske nemani, i kad su stigli u golema njezina usta, počnu na vršcima prstiju koračati po jeziku; to je bio jezik tako dug i tako širok, da se činio kao stazetina u kakvu perivoju. I već su htjeli skočiti i baciti se u more, da otplivaju, kad u najljepšem času morski pas kihne i kihnuvši trgne se tako žestoko, da Pinocchija i Geppetta odbaci i strmoglavi opet na dno svoga nemanskog želuca.

Uslijed velikog udarca pri padu svijeća se ugasi i otac i sin ostanu u tami.

— A sad? — zapita Pinocchio uozbiljivši se.

— Sad smo, dječače moj, konačno izgubljeni.

— Zašto izgubljeni? Dajte mi ruku, tatice, i pazite da se ne poskliznete!

— Kamo me vodiš?

— Moramo opet pokušati bijeg. Dođite sa mnom i nemajte straha.

Kad je to rekao, Pinocchio uhvati svoga tatu za ruku i, hodajući uvijek na vršcima prstiju, opet se zajedno popnu uz grlo nemani, zatim prijeđu cijeli jezik i prekorače tri reda zuba. Ali prije nego su iskočili, lutkić reče svom tati:

— Uzjašite mi na ramena i ogrlite me čvrsto. Za ostalo ću misliti ja.

Tek što se Geppetto valjano smjestio na leđima svoga sinčića, Pinocchio se, siguran za svoj posao, baci u more i počne plivati. More je bilo mirno kao ulje; mjesec je sjao u punom sjaju, a morski pas je dalje spavao tako tvrdim snom, da ga ni top ne bi probudio.

XXXVI

NAPOKON PINOCCHIO PRESTANE DA BUDE LUTAK I POSTANE DJEČAKOM

DOK je tako Pinocchio hitro plivao da se dokopa obale, opazi, da njegov otac, koji je jahao na njegovim plećima i imao noge dopola u vodi, dršće, sitno, kao da ga trese groznica trećača.

Je li drhtao od studeni ili od straha? Tko zna!... Možda malo od jednoga, malo od drugoga, ali Pinocchio, misleći, da je to drhtanje od straha, da ga utješi reče mu:

— Hrabro, tata! Za malo časaka prispjet ćemo na kopno, i bit ćemo spaseni.

— Ali gdje je to blaženo kopno? — zapita starčić uznemirujući se sve više i više i upirući oči, kao što čine krojači kad udijevaju konac u iglu. — Evo gledam na sve strane, a ne vidim ništa drugo nego nebo i more.

— Ali ja vidim i obalu — reče lutkić. — Da se znate ravnati, ja sam kao mačka: vidim bolje po noći nego po danu.

Siromah Pinocchio pretvarao se da je dobre volje; ali međutim... Međutim se počeo bojati: snaga mu je malaksala, disanje mu je postajalo teško i zadušljivo... sve u sve, nije mogao više, a obala je bila još uvijek daleko.

Plivao je dok je imao daha, a onda okrene glavu prema Geppettu i reče mu isprekidanim riječima:

— Tata moj, pomozite mi... jer ja umirem!

I otac i sin bili su već na granici snage, gotovi da se utope, kad začuju glas kao u raskladene gitare, koji reče:

— Tko to umire?

— Ja i moj siromah tata!

— Taj glas prepoznajem! Ti si Pinocchio!

— Tako je. A ti?

— Ja sam Tunj, tvoj drug iz tamnice u tijelu morskog psa.

— A kako si pobjegao?

— Poveo sam se za tvojim primjerom. Ti si mi pokazao put, i za tobom sam pobjegao i ja.

— Tunju moj, dolaziš baš u pravi čas! Zaklinjem te ljubavlju koju osjećaš za tunjiće svoje sinove: pomozi nam, ili smo izgubljeni.

— Dragovoljno i sa svim srcem. Uhvatite se oba za moj rep i pustite da vas vodim. Za četiri časka dovest ću vas do obale.

Geppetto i Pinocchio, kako možete i zamisliti, prihvate odmah poziv, ali

mjesto da se uhvate za rep, rasude udobnijim da se postave sjedećke baš na leđa Tunju.

— Jesmo li odviše teški? — zapita Pinocchio.

— Teški? Ni govora; čini mi se, da su mi na leđima dvije ljušture školjke — odgovori Tunj, koji je bio tjelesine tako krupne i snažne, da se činio junetom od dvije godine.

Kad su prispjeli na obalu, Pinocchio skoči prvi na suho, da bi pomoga svom tati da učini to isto, a zatim se okrene Tunju i reče mu uzbuđenim glasom:

— Prijatelju moj, ti si spasio moga tatu! Dakle nemam riječi kojima bih ti dosta zahvalio! Dopusti mi barem da ti dadem poljubac u znak vječne harnosti!

Tunj istakne njušku izvan vode, a Pinocchio, kleknuvši na zemlju, prilijepi mu vruć poljubac na usta. Na taj čin iskrene i najživlje nježnosti jadan Tunj, koji nije bio tomu navikao, osjeti veliko ganuće, pa stideći se pokazati da plače kao dijete, zagnjuri glavu u vodu i nestane.

Međutim je svanulo.

Tada Pinocchio, ponudivši svoju ruku Geppettu, koji je imao tek toliko daha da se jedva drži na nogama, reče:

— Naslonite se samo na moju ruku, dragi tatice, i pođimo. Hodat ćemo lagano, lagano kao mravi, pa kad se umorimo, odmorit ćemo se kraj puta.

— A kuda moramo poći? — zapita Geppetto.

— Da potražimo kakvu kuću ili kolibicu gdje će nam dati za milost zalogaj kruha i malo slame koja će nam poslužiti kao postelja.

Nisu još učinili niti sto koraka, kad spaze, da na pervazu ceste sjede dvije gadne njuške koje su stajale tu da mole milostinju.

Bili su to Mačak i Lisica; ali ih nije bilo moguće prepoznati prema onome kakvi su bili nekada. Zamislite, da je Mačak hineći uvijek sljepoću svršio tako, da je zbilja oslijepio, i Lija ostarjela, otrcala se i sva toliko propala, da nije više imala niti repa. Tako je to. Ova žalosna lupežica,

padnuvši u najcrnju bijedu, bila je jednoga dana prisiljena da čak i svoj prekrasni rep proda nekome torbaru, koji ga je kupio da bi njim tjerao muhe.

— O, Pinocchio! — reče Lija plačnim glasom — Udijeli malo milostinje ovoj dvojici jadnih nemoćnika.

— Nemoćnika! — ponovi Mačak.

— Zbogom, prevejanci! — odgovori lutkić. — Prevarili ste me jedamput, a sad me ne ćete više ukebati.

— Vjeruj, Pinocchio, da smo danas siromašni i zbilja nesretni.

— Zbilja nesretni! — ponovi Mačak.

— Ako ste siromašni, i zaslužili ste. Sjetite se poslovice koja kaže: »Ukradeni novci ne daju nikad ploda.« Zbogom, prevejanci!

— Smiluj nam se!

— . . . nam se!

— Zbogom, prevejanci! Sjetite se poslovice koja kaže: »Lupeško brašno ode čitavo u mekinje.«

— Ne ostavi nas!

— . . . nas! — ponovi Mačak.

— Zbogom, prevejanci! Sjetite se poslovice, koja kaže: »Tko svojemu bratu ukrade kaput, obično umre bez košulje.«

To rekavši Pinocchio s Geppettom mirno nastavi svoj put, dok nakon drugih sto koraka ne spaze u dnu nekog puteljka, usred polja, lijepu kolibicu svu od slame, pokrivenu krovom od crijepa i opeka.

— U ovoj kolibi mora da netko stanuje — reče Pinocchio. — Pođimo i pokucajmo na vrata.

I zbilja pođu i pokucaju na vrata.

— Tko je? — reče glasić iznutra.

— Siromašan otac i siromašan sinčić bez kruha i bez krova — odgovori lutak.

— Okrenite ključ i vrata će se otvoriti. — reče onaj isti glasić.

Pinocchio okrene ključ i vrata se otvore. Tek što su ušli unutra, pogledaju tamo, pogledaju ovamo, i ne opaze nikoga.

— A gdje je gospodar kolibe? — reče Pinocchio u čudu.

— Evo me ovdje gore!

Otac i sin dignu odmah glave prema tavanu i spaze na jednoj gredi Zrikavca koji govori.

— Ah, dragi moj Zrikavčiću — reče Pinocchio pozdravljajući uljudno.

— Sad me nazivlješ »dragim svojim Zrikavčićem«, je li tako? A sjećaš li se kad si, da me potjeraš iz svoje kuće, bacio na me drveni čekić?

— Imaš pravo, Zrikavčiću! Potjeraj i ti mene... maši se i ti u me drvenim čekićem... ali smiluj se mome jadnome ocu...

— Ja ću se smilovati ocu, a također i sinčiću; ali htio sam te podsjetiti na zao postupak koji sam pretrpio da te poučim kako na ovoj zemlji, kad možeš, moraš pokazati pristojnost prema svakomu ako želiš da ti se u danima nevolje odvraća sličnom pristojnošću.

— Imaš pravo, Zrikavčiću; imaš prava i za prodaju, i ja ću pamtiti pouku koji si mi dao. Ali reci mi, kako si to mogao kupiti ovu lijepu kolibicu?

- Ovu mi je kolibicu jučer darovala neka dražesna kozica koja je imala vunu prekrasne modre boje.

— A kamo je otišla koza? — zapita Pinocchio sa živom radoznalošću.

— Ne znam.

— A kad će se vratiti?

— Ne će se više vratiti. Juče je otišla sva žalosna i mekećući kao da je govorila: »Jadan Pinocchio ... više ga ne ću vidjeti ... Morski pas ga je u ovaj čas već rastrgao! ...«

— Rekla je baš tako? ... Dakle je bila ona! ... Bila je ona! ... Bila je moja draga Vila! — počne vikati Pinocchio jecajući i plačući gorko.

Kad se je u redu naplakao, obriše oči i priredivši od slame postelju položi u nju staroga Geppetta. Onda zapita Zrikavca koji govori:

— Reci mi, Zriko: gdje bih mogao naći čašu mlijeka za svoga jadnog tatu?

— Tri njive razmaka odavle je vrtlar Giangio, koji drži krave. Pođi k njemu i naći ćeš mlijeka koliko tražiš.

Pinocchio otrči do kuće vrtlara Giangija; ali vrtlar mu reče:

— Koliko želiš mlijeka?

— Želim punu čašu.

— Čaša mlijeka zapada jedan novčić ... Počni već vaditi taj novčić.

— Nemam ni pare — odgovori Pinocchio sav utučen i ražalošćen.

— Zlo, lutkiću moj — nastavi vrtlar. — Ako ti nemaš pare, nemam ni ja ni prsta mlijeka.

— Ne mari! — reče Pinocchio i okrene se, da će otići.

— Pričekaj časak — reče Giangio. — Nas se dvojica možemo nagoditi. Hoćeš li okretati vitlo?

— Što je to vitlo?

— To ti je ona sprava od drva s pomoću koje se iz zdenca izvlači voda za zalijevanje povrća.

— Pokušat ću.

— Dakle izvuci mi sto kabala vode, i ja ću ti za naknadu darovati čašu mlijeka.

— U redu.

Giangio odvede lutkića u vrt i pokaže mu kako će okretati vitlo. Pinocchio se odmah dade na posao; ali prije nego je izvukao sto kabala vode, bio je sav od glave do pete promočen znojem. Takav trud nikada nije iskusio.

— Do sada je taj posao, da okreće vitlo — reče vrtlar — svršavao moj magarčić; ali je danas ta jadna životinja pri kraju života.

— Biste li me poveli da ga vidim? reče Pinocchio.

— Drage volje.

Tek što je Pinocchio ušao u staju, spazi na slami ispružena lijepa magarčića, koji je bio skončan od glada i prevelika truda. Nakon što ga je neko vrijeme netremice promatrao, reče u sebi uznemirivši se:

— Ipak ja ovog magarčića poznajem! Nije mi novo lice!

I prignuvši se k njemu zapita ga u magarećem narječju:

— Tko si ti?

Na to pitanje magarčić otvori polumrtve oči i odgovori u istom narječju mucajući:

— Ja sam Lu ... ci ... gno ... lo ...

Zatim opet sklopi oči i izdahne.

— Oh, jadan Lucignolo! — reče Pinocchio u po glasa; i uzevši rukovet slame obriše suzu koja mu je tekla niz obraz.

— Ražalošćuješ se toliko nad jednim magarcem koji te se ništa ne tiče — reče vrtlar. — Što bih onda morao učiniti ja, koji sam ga kupio za gotove novce!

— Reći ću vam ... bio je moj prijatelj!

— Tvoj prijatelj?

— Jedan moj školski drug!

— Kako?! — uzvikne Giangio prasnuvši u smijeh. — Kako?! Imao si magarce za školske drugove!... Zamišljam fine nauke koje mora da si učio!

Lutkić, osjetivši se uvrijeđen tim riječima ne odgovori, nego uzme svoju čašu još vrućeg mlijeka i vrati se u kolibicu.

I od tog dana pa unaprijed, više od pet mjeseci, ustajao je svakog jutra prije zore da pođe okretati vitlo i da tako zaradi čašu mlijeka koja je dobro prijala slabašnom zdravlju njegova oca. A nije se zadovoljavao samo tim; jer nakon nekog vremena nauči izrađivati također i košare i košarice od site, a novcima, koje je dobivao, nabavljao je jako razborito dnevne potrepštine. Između ostaloga izradio je sam lijepa kolica u kojima je vozio u šetnju svoga tatu da za lijepa vremena udahne svježeg zraka.

Za večernjeg sijela vježbao se u čitanju i pisanju. U susjednom je selu kupio neku debelu knjigu, koja nije imala naslovne strane i kazala,

i iz nje je čitao. Što se tiče pisanja, služio se treščicom, koju je zašiljio kao pero, a nemajući ni crnionice ni crnila, umakao je pero u bočicu punu soka od dudova i trešanja.

Istina je to, da je svojom dobrom voljom, da se brine, da radi i napreduje, ne samo uspio održati skoro u raskoši svoga tatu koji je još uvijek bio boležljiv, nego i više, mogao je i na stranu spremiti četrdeset novčića da kupi novo odijelo.

Jednog jutra reče svome tati:

— Idem tu na obližnji trg, da kupim haljetak, kapu i par cipela. Kad se vratim kući — doda smijući se — bit ću tako dobro obučen, da ćete misliti da sam kakav veliki gospodin.

I izišavši iz kuće počne sav radostan i zadovoljan trčati. Kad najednom začuje da ga netko zove po imenu; okrenuvši se spazi lijepa puža koji je izvirivao iz živice.

— Ne poznaješ me? — reče Puž.

— Čini mi se i ne čini mi se...

— Ne sjećaš se onoga Puža koji je služio kao sobar kod Vile modre kose? Ne sjećaš se onoga dana, kad sam sišao da ti posvijetlim, a tebi je noga bila utaknuta u kućna vrata?

— Sjećam se svega — vikne Pinocchio. — Odgovori mi odmah, Pužiću lijepi: gdje si ostavio moju dobru Vilu? Što radi? Je li mi oprostila? Sjeća li se još uvijek mene? Voli li me još? Je li daleko odavle? Mogu li je posjetiti?

Na sva ta pitanja, izrečena naglo i na dušak, Puž odgovori svojim običnim mirom:

— Pinocchio moj! Jadna Vila počiva na krevetu u bolnici!

— U bolnici?

— Nažalost. Pogodilo ju je tisuću nevolja. Razboljela se teško i nema više čime kupiti ni zalogaj kruha.

— Zbilja?... Ah, kakvu si mi veliku bol zadao! Ah, jadna Vila! Jadna Vila! Jadna Vila! Da imam milijun, otrčao bih odmah da joj ga odnesem... Ali ja nemam nego četrdeset novčića... evo ih ovdje: pošao sam baš da kupim novo odijelo. Uzmi ih, Pužu, i pođi, odnesi ih odmah mojoj dobroj Vili.

— A tvoje novo odijelo?...

— Što me se tiče novo odijelo? Prodao bih i ovo dronjaka koji su na meni da joj mogu pomoći! Hajde, Pužu, i žuri se; a za dva dana vrati se ovamo, i nadam se da ću ti moći dati još koji novčić. Do sada sam radio da uzdržavam svoga tatu, od danas ću raditi pet sati više da uzdržavam i svoju dobru mamu. Zbogom, Pužu, i za dva dana te očekujem.

Puž, protiv svoga običaja, počne trčati kao gušterica po žarkom kolovoškom suncu.

Kad se Pinocchio vratio kući, zapita ga tata:

— A novo odijelo?

— Nisam mogao naći ni jedno koje bi mi pristajalo. Ne mari!... Kupit ću ga drugi put.

Te večeri je Pinocchio, mjesto da bdije do deset, bdio do ponoći, i mjesto da izradi osam košarica od site, napravio ih je šesnaest.

Zatim pođe u krevet i zaspi. I u snu mu se učini da vidi Vilu, lijepu i nasmijanu, koja, nakon što ga je poljubila, ovako reče:

— Valjan si, Pinocchio! Zahvaljujući tvome dobrom srcu, ja ti opraštam sve nevaljanštine, koje si do danas učinio. Dječaci, koji se nježno brinu za svoje roditelje koji su u bijedi i nevoljama, zaslužuju uvijek veliku pohvalu i veliku ljubav, pa i onda, kad ne mogu biti pokazivani kao primjer poslušnosti i dobra vladanja. Budi razborit ubuduće i bit ćeš sretan.

Na toj točki san se završi i Pinocchio se probudi s jako rastvorenim očima.

Sad zamislite sami, kakvo je bilo njegovo iznenađenje, kad probudivši se opazi da više nije drveni lutak, nego da je postao dječak kao i svi drugi. Pogleda oko sebe i mjesto običnih zidova kolibe od slame ugleda lijepu sobicu s pokućstvom i ukrašenu gotovo gospodskom jednostavnošću. Skočivši s kreveta nađe pripravljenu novu odjeću, novu kapu i par kožnatih cipela koje su mu pristajale kao salivene.

Tek što se obukao, dođe mu da učini uobičajenu kretnju, da stavi ruke u džepove, kad uto izvadi jednu malenu novčarku od slonovine, na kojoj su bile napisane ove riječi: »Vila modre kose vraća svome dragom Pinocchiju četrdeset novčića i zahvaljuje mu za njegovo dobro srce.« Kad je otvorio novčarku, mjesto četrdeset novčića od bakra svjetlucalo se u njoj četrdeset zlatnih dukata, sasvim novih, kao da su tek došli iz kovnice.

Poslije toga pođe da se pogleda u ogledalu, i učini mu se da je to netko drugi. Nije više vidio odraženu sliku drvene lutke, nego ugleda živahnu i razumnu sliku lijepa dječaka kestenjaste kose, plavih očiju i s izrazom veselim i svečanim kao na blagdan.

Usred svih tih čudesa, koja su se događala jedno za drugim, Pinocchio nije pravo znao, je li budan ili još uvijek sanja otvorenih očiju.

— A moj tata? Gdje je? — vikne najednom: i ušavši u susjednu sobu nađe starog Geppetta zdrava, čila i dobre volje kao nekoć, koji je, prihvativši svoje zanimanje drvodjelca, upravo šarao predivni okvir bogato ukrašen lišćem, cvijećem i glavicama raznih životinja.

— Oslobodite me jedne neizvjesnosti, tatice: kako da protumačim sve ove nenadane promjene? — zapita ga Pinocchio skočivši da mu se ovjesi o vrat i da ga pokrije poljupcima.

— Ova je nenadana promjena u našoj kući samo tvoja zasluga — reče Geppetto.

— Zašto moja zasluga?

— Jer, kad dječaci od zlih postanu dobrima, oni imaju sposobnost da dadu nov i nasmijan izgled također i svojoj obitelji.

— A stari Pinocchio od drva? Gdje se on sakrio?

— Eno ga ondje — odgovori Geppetto i pokaže mu krupna lutka oslonjena o stolicu s glavom zavrnutom na jednu stranu, s rukama obješenim i nogama prekriženim i savinutim na dvoje, da bi se činilo pravo čudo kad bi mogao stajati uspravno.

Pinocchio se okrene da ga gleda; i kad ga je malo vremena gledao, reče sam u sebi s velikim zadovoljstvom:

— Kako sam bio smiješan dok sam bio lutak! A kako sam sada zadovoljan što sam postao pravim dječakom!

Konac

Pinocchio,	čitaj	— Pinokio
Ciliegia,	„	— Čiljeđa
Geppetto,	„	— Đepeto
Mangiafoco,	„	— Manđafoko
Pulcinella,	„	— Pulčinela
Rozaura,	„	— Rozaura
Lucignolo,	„	— Lučinjolo
Giangio,	„	— Đanđo

SADRŽAJ

Urednik *Grigor Vitez*
Korektori *Anka Oszelda* i *Blaženka Latas*
*
Izdavačko poduzeće *Mladost*
Zagreb, Ilica 7
Za izdavača *Živko Jeličić*

ŠTAMPARSKI ZAVOD
»OGNJEN PRICA«
ZAGREB

MLADOST